

a **440** m

SOBRE EL NIVELL DEL MAR

(LA REVISTA D'OLOT)

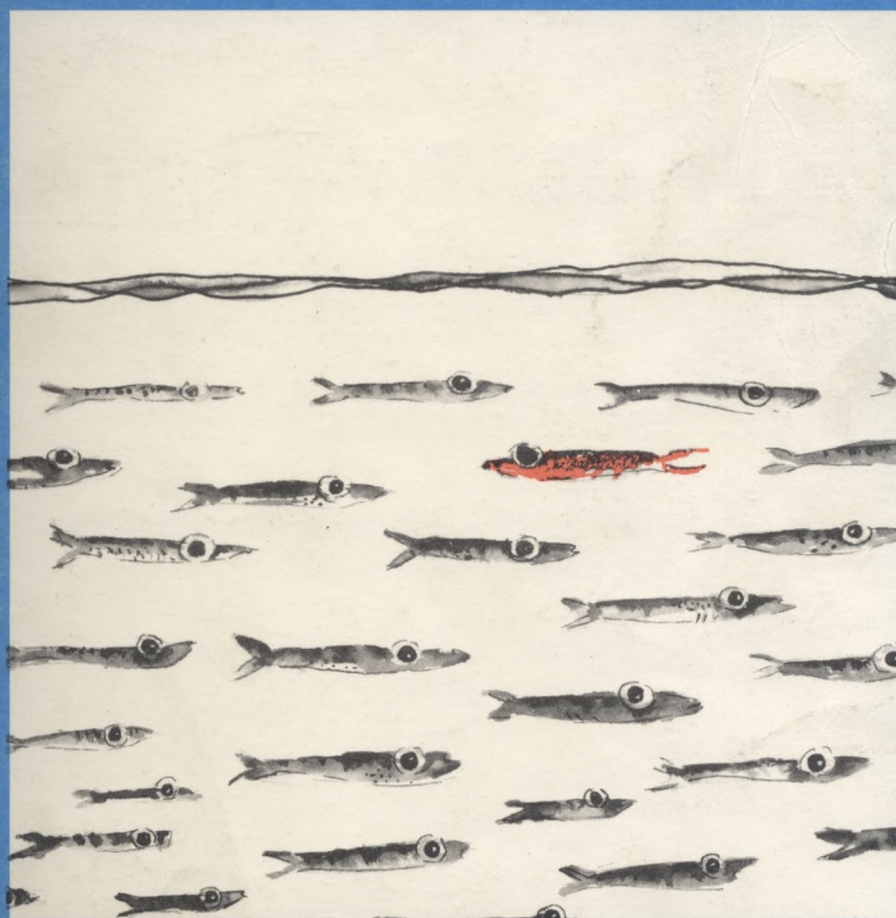

4

A G O S T
1 9 9 5

PREU: 500 ptes.

ANNA RODRIGUEZ

Trabucaires a la Garrotxa
Entrevista: Enric Rovira
Tema: A l'entorn del futbol

Portada

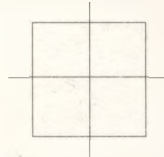
La nostra revista també vol divulgar l'obra d'artistes joves o que comencen a treballar en el camp de la plàstica. Aquest mes reproduïm un dibuix de l'Anna Rodríguez, nascuda a Barcelona l'any 1956 i que viu a Olot fa tretze anys. L'Anna Rodríguez ha realitzat estudis a l'Escola d'Arts Aplicades i Oficis Artístics d'Olot en l'especialitat de disseny gràfic. També ha treballat en teatre, com a actriu i com a dissenyadora de vestuari. En general, les seves obres tenen un especial contingut poètic.

Contraportada

Fotografia original de Pep Cuesta (Olot, 1960), fotògraf aficionat.

"La data forma part de la foto: No tant perquè denota un estil (Això no em pertany) sinó perquè fa pensar, obliga a sospesar la vida, la mort, la inexorable extinció de les generacions". "És possible que la noia de la foto, fotografiada fa un sis o set anys, visqui encara actualment, però on? Com? (Quina novel·la!).

Extret de *La cámara lúcida* de Roland Barthes.

5 Mai no sabrem el seu nom

Albert Rubirola

6 Boicot i poble planetari

Carles Santaaulària

12 Infraestructures i estructura del territori

Ramon Fortet, arquitecte

14 La CITA: Un centre tecnològic al servei de tothom

Albert Rubirola

16 Entrevista: Enric Rovira

Pep Fargas i Xavier Rusalleda

21 Tema: A l'entorn del futbol

Jaume Sobrequés, Joan Pujolar, Montse Ferraro

29 L'esport escolar

Jordi Sagristà

33 Els trabucaires a la Garrotxa

Narcís Puigdevall

37 Una volta al món (4)

Jordi Güell i Xavier Morera

41 Màquines i estructures industrials

Lluís Badosa Cunill

44 Beatles a Barcelona, ara fa trenta anys

Josep Maria Francino

45 Llibres

Antoni Mayans

Per Bòsnia

Consell de redacció:

Margarida Castañer, Xavier Mas, Josep M. Reixach, Jordi Rovira, Albert Rubirola, Xavier Rusalleda, Rosa Sans, Ricard Sargatal, Jordi Serrat.

Edició: Associació L'Au cal.ligràfica

Disseny: Kim Domene

Maquetació: Josep Manel Cortés

Fotografia: Elies Plana

Impressió: Impremta Aubert

Col.laboradors:

OPINIÓ:

Joan Barnadas, Albert Bramon, Joan Capdevila, Juli Clavijo, Antoni Mayans, Jordi Pujula, Àngel Parada, Esteve Corominas, Miquel Macias, Pere Masmitjà, Domènec Moli, Lluís Sacrest, Joan Serra.

TEATRE:

Francesc Pereira, Pep Fargas, Tena Busquets, Xavier Rusalleda.

MÚSICA:

Pep Coll, Carles Fontfreda.

ART:

Gabriel Alcalde, Pin Ferrés, Carme Ortiz, Jordi Rovira, Albert Rusalleda, Joan Vilallonga, Sigrid Werning.

CINEMA:

Carles Batlle, Miquel Barti, Imma Merino, Manel Mitjà, Àngel Quintana.

LITERATURA:

Concepció Batallé, Pedro Carrizosa, Margarida Casacuberta, M. A. Gardella, Natàlia Molero, Dolors Rovira.

CIÈNCIA:

Emili Bassols, Jordi Canal, Francesc Canalies, Josep Codony, Josep Guix, Joan Nogué.

Dipòsit legal: GI-801/95

4

AGOST
1995

Poca cosa més podem afegir a hores d'ara sobre la massacre que a no més de 150 quilòmetres de la civilitzada Viena està convulsionant de forma terrible les vides de milers de compatriotes musulmans, croats, serbis, albanesos, de nacionalitat Bòsnia. Les paraules ja no basten per remoure consciències, ni, sobretot, per accionar les voluntats dels nostres polítics que es perden en estèrils temptatives diplomàtiques, quan ara l'única resposta possible passa necessàriament per una clara i contundent intervenció militar. Davant d'una situació com aquesta no es pot ser massa pacificador. Tot i propugnar sempre accions no bel·licistes, davant d'aquesta matança tan sols podem respondre amb les armes, malgrat els problemes de consciència, malgrat les contradiccions que inevitablement genera tal posició.

La manifestació del dia 27 de juliol va ser prou important. Mirat fredament, no era fàcil arrencar més de mil persones de casa per una causa que la reiteració ens ha fet quotidiana i, per tant, també insulsa i llunyana, una més de les atrocitats que malauradament tenen lloc en aquest món.

Hi ha sensibilitat, almenys a Catalunya. La prova és en la massiva concentració de Barcelona, en la llençolada de Terrassa, en els manifestos, declaracions i mocions d'entitats, partits i institucions. La cosa, però, no s'hauria d'aturar aquí, encara que ens trobem en l'interludi de vacances, cal insistir en les campanyes d'ajut humanitari i, sobretot, en la pressió cap als nostres polítics perquè siguin conseqüents, perquè aprofitin tots els canals, tots els fòrums possibles per reclamar, per imposar la pau a Bòsnia, per aturar aquest genocidi aberrant. El nostre alcalde, que és també president de la Diputació, ha de forçar un posicionament clar per part d'aquesta institució. I l'Arcadi Calzada, al Parlament. I en Pujol, a l'Assemblea de les Regions d'Europa...per tancar el cercle, per asfixiar d'un cop la barbàrie imposada pels serbis als Balcans.

L'entrada dels croats en aquesta guerra complica encara més la situació i, sempre, qui surt perdent és la població civil que, com passa amb els serbis de Krajina, fuig aterrada de l'horror d'uns soldats que enarboren una altra bandera però que maten amb la mateixa ferotgia.

Artistes de Catalunya contra el Túnel de Bracons

El propassat 5 d'agost, l'ermita romànica de Sant Quintí acollí el compromís que un nombrós col.lectiu d'artistes d'arreu de Catalunya prengué en defensa dels valors estètics, paisatgístics i ecològics de les valls del Fornés, de Joanes i de Bas i en contra del nou vial Olot-Vic pel túnel de Bracons.

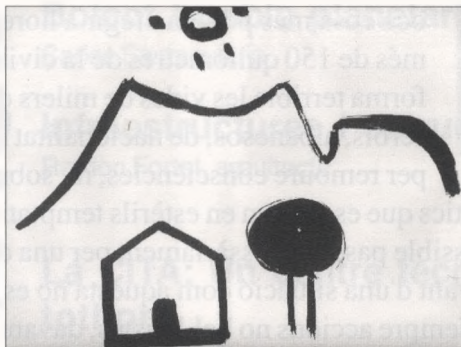
El treball artístic col.lectiu inspirat en l'obra de l'artista hongarès Christo i concretament en la seva recent intervenció al Reichstag berlinès, titulat irònicament i amb doble sentit *El Christo de Coll de Bracons*, va consistir en el recobriment amb plàstic de l'esmentada ermita, construïda el segle XIII i reformada el XVII.

La naturalesa asfixiant del plàstic damunt d'ordenades pedres, testimoni d'una ben particular acció humana i cultural mil.lenària, establí un evident paral.lelisme amb la forma asfixiant i brutal amb què l'administració pretén soterrar el paisatge i les formes culturals i estètiques, així mateix particulars i mil.lenàries, pròpies d'aquest racó de país. Hom cercava contraposar dos móns: el de la velocitat, el del gris de la uniformitat, el de l'abús i mal ús dels béns de la terra, amb el del respecte, el de la cultura, el de l'ecologia i, endefinitiva, amb el de l'ús humanitzador, legítim, de béns i recursos que, immillorablement simbolitzaven els sagrats carreus de l'ermita romànica de Sant Quintí.

La coordinadora Salvem les Valls completà el programa de la jornada amb tot un seguit d'activitats que foren seguides amb molta expectació pel miler llarg de persones que en un moment o altre del dia van passar per l'arbreda de Sant Quintí. Espectacular fou l'arribada alada, amb pancartes contra el túnel incloses, dels parapentistes que s'havien llançat des de Santa Magdalena del Mont, com precisistes foren les col.laboracions solidàries de Cluricaun, Cirquet Confetti, Sílvia Brossa i Elsa Tous, a més de diverses actuacions espontànies que ompliren la diada, presidida per l'exposició gràfica sobre els impactes de la nova carretera.

En un senzill dossier informatiu, els artistes vestiren conceptualment l'obra de les idees que la motivaren. El recull, breu, però precís, d'expressions que conté, ens aboca de ple al rerafons de la campanya cívica d'oposició al projecte viari, campanya que, amb la incorporació d'aquest col.lectiu d'artistes agafa nova embranzida.

Entrant de ple en el debat, els artistes opinen amb contundència: *El que realment és preocupant no és l'aberrant projecte del Túnel de Bracons en si, sinó la concepció de progrés dels qui el promouen. És massa simplista assi-*

milar rapidesa de comunicacions amb progrés. Nosaltres volem parlar d'un altre progrés: del progrés cultural, de l'obertura d'idees i del cultiu de la sensibilitat.

I acusen: A vegades sembla que en alguns polítics locals els costi d'acceptar les dimensions i les peculiaritats dels seu poble i demostren un desig d'imitar actuacions pròpies d'altres llocs. Aquesta manera de fer es coneix amb el nom de provincianisme. I

no sense raó recorden: els errors que precipitaren la degradació de la Costa Brava es poden repetir a les terres de l'interior. I és que en aquest sentit: la vall de Bas és un pastís que ja es comencen a repartir.

El dossier i, per extensió, la jornada del 5 d'agost, acaba amb una evidència i amb un clam col.lectiu: El paisatge és com un llibre obert que explica amb exactitud quines són les concepcions dels qui el manipulen. Els artistes demanem que aquest llibre sigui escrit amb intel.ligència, amb sensibilitat i, si pot ser, amb poesia.

Miquel Maclús i Arau
membre de Salvem les valls

Mai no sabrem el seu nom

La fotografia d'aquesta dona penjada ha donat la volta al món i s'ha convertit en el símbol terrible de la desesperació de tot un poble

Es llevava a l'alba i anava a treballar al camp, qui sap. Li agradava estudiar i somiava poder entrar un dia a la Universitat. Qui ho sap? O anar-se'n lluny de casa, a Sarajevo, on deien que la gent era lliure i feliç. Potser no entenia l'arrogància dels nois del seu poble quan se la miraven tot passejant pels carrers d'Svrebrenica. O potser sí. Qui ho sap?

Potser estava enamorada i es pensava casar tan bon punt s'acabés l'hivern amb aquell xicot alt i prim que feia temps que no veia. Potser era casada i tenia tres marrecs empenyedors i dolços com tots els nens del món. Qui ho sap? Potser els havia vist morir, impotent, sota les bombes. Mai no sabrem el seu nom. L'única cosa que sabem és que estava cansada del xiulet terrible dels míssils, cansada de tanta insensatesa, de tanta sang, de menjar herbes i arrels, cansada de tan d'oblit, de tanta follia incompreensible. També sabem que en un acte de desesperació o de lucidesa potser, es va penjar d'un arbre, prop de Tuzla. No volia que els serbis la violessin davant de les càmeres de televisió.

Mentre la seva anònima imatge donava la volta al món, la nova Europa, just acabada de néixer, ja és a punt de morir, sense haver entès que la vida de les persones és més important que la Unió Monetària, sense entendre que la unió de tots els estats membres és imprescindible per combatre el feixisme, sense entendre que els americans no sempre ens faran de pare i mare, sense entendre que la Gran Sèrbia no s'aturarà a Bòsnia, esgarrapant d'aquí i d'allà, ara a Kosovo, ara a Albània, sense entendre que, tard o d'hora hi haurà d'haver una intervenció militar, sense entendre que els pacifistes algun dia s'adonaran que no totes les guerres són iguals, que no totes les guerres són organitzades per l'imperialisme ianqui i els fabricants d'armes, sense entendre que el nom d'aquesta dona i el de tantes i tantes víctimes innocents ens retronquen a les orelles i ens fan mal, sense entendre que el futur d'Europa comença a Bòsnia.

Albert Rubirola

Boicot i poble planetari

L'anunci que féu Chirac de reprendre les proves nuclears a Muroroa i la claudicació de la multinacional Shell davant de l'opinió pública a l'hora d'enfonsar la plataforma petroliera al mar són el pretext de C. Santaeulària per parlar del "consumisme conscient".

A

questes darreres setmanes hem vist en els mitjans de comunicació la consolidació a Europa de formes d'oposició força noves i que, aquí, tot just es comencen a apuntar.

Als Estats Units, des de fa anys, tenen una importància creixent i han protagonitzat dures batalles legals, econòmiques i en els mitjans de comunicació enfront de les corporacions industrials més poderoses. Parlo en general, del potencial dels consumidors conscients a l'hora d'escollir entre les diverses marques de productes. El simple gest de rebutjar una marca per haver tingut determinades responsabilitats socials o ecològiques en el moment d'anar a comprar, rehabilita la dignitat perduda de l'home civilitzat davant dels mecanismes insistents de la publicitat.

El cas de la plataforma petroliera que la poderosa Shell volia enfonsar al Mar del Nord per estalviar-se el cost de desmuntar-la ha suposat una valuosa victòria del consumisme conscient, aliat i despertat per l'avantguarda ecologista de *Greenpeace*. Hi ha dos trets especialment significatius, carregats, per a mi, d'esperança de futur: primer, el començament de la veritable Europa, la de la gent i la dels pobles. En aquesta campanya hi han participat persones i col·lectius de totes les nacions i idiomes, fins i tot del país on té la seu la multinacional en qüestió. Una nova i radical rèplica a l'Europa de les grans corporacions i de les multinacionals que utilitzen la Unió Europea com a plataforma d'expansió i d'absorció dels competidors locals.

I en segon lloc, la "al.legalitat" de la mobilització, fonamentada en la inalienable llibertat de triar dels consumidors, però força al marge dels mecanismes legals, parlamentaris i administratius de l'estat democràtic, retrobant l'essència de la democràcia com a voluntat popular i responant amb una gran força i agilitat, nascudes en el tot just incipient univers mediàtic.

Contra l'obstinació irracional

L'anunci de reprendre les proves nuclears

franceses al Pacífic, ha de representar un nou pas, agermanant el boicot als productes francesos dels primers afectats (Illes del Pacífic, Austràlia, Nova Zelanda, el Japó i la resta d'Àsia), amb la resposta de tots els ciutadans d'Europa.

L'èxit de l'oposició es decidirà segurament en funció de l'opinió pública francesa, no pas en l'agressivitat antifrancesa arreu del món. Es parla d'una inicial pèrdua de 10 punts en la popularitat de Chirac i Juppé. Cap govern del món no pot resistir la pressió de les seves multinacionals i d'altres empreses exportadores davant la pèrdua percentual d'oportunitats en el mercat mundial a causa d'opcions polítiques tan polèmiques.

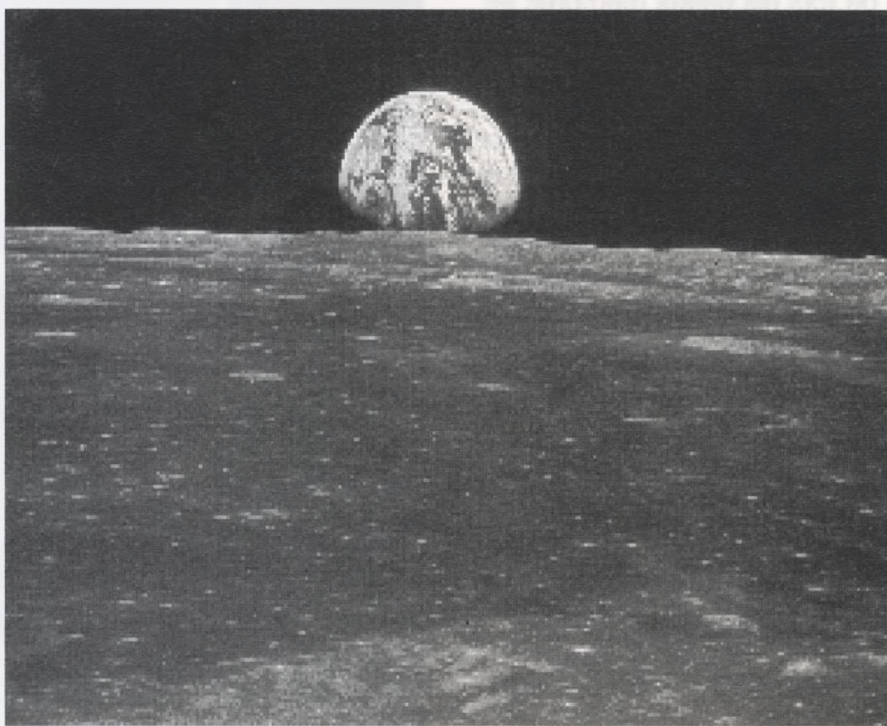
El boicot al productes francesos arreu del món ha de salvaguardar la solidaritat amb el poble francès que ha de focalitzar la pressió sobre els seus representants polítics i desenganyar-los de la "grandeur", hereva de l'antic colonialisme. El suport que ha rebut del cap de l'oposició espanyola, l'Aznar, en nom de no sé quina autoritat que cal preservar, ens avisa clarament de quina mena de president podria ser.

Aquest nou potencial dels *consumidors conscients* es correspon amb el principi de *pensament global i acció local* propugnat pel moviment ecologista de fa anys; pot ser un exemple de la consciència planetària que es desenvolupa en el marc d'allò que els teòrics de la comunicació defineixen com a "aldea global" o poble planetari. És aplicable a

qualsevol rèplica a l'ambició desmesurada dels agents econòmics o polítics que atempti contra el benestar social o ecològic.

La desproporció de mitjans entre les grans forces econòmiques i els qui ens podem considerar perjudicats pels seus *megaprojectes* pot trobar una resposta de possibilitats renovades.

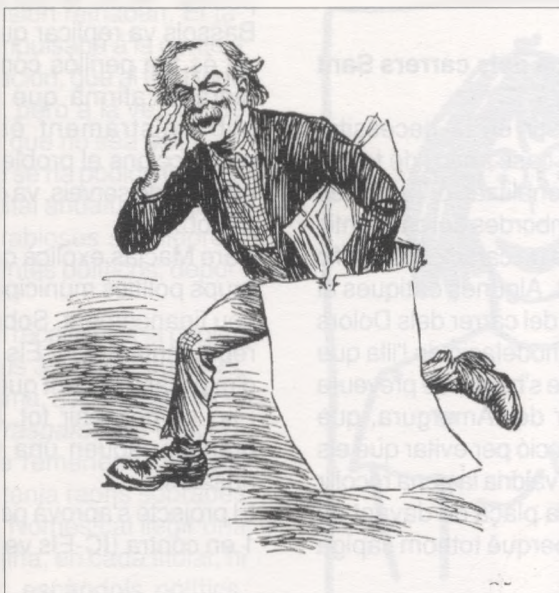
Carlos SantaEulària

Ple municipal

(sessió extraordinària del Ple de l'Ajuntament, 22 de juliol de 1995)

En l'apartat de despaxt oficial, l'Alcalde informà que les restes de la muralla que s'han descobert recentment al casc antic podrien ser una troballa important i que s'està duent a terme una campanya de prospeccions per delimitar-ne l'abast. Així mateix, felicità el grup musical "El Til·ler" per la bona organització del Cornamusam i va informar de la inauguració del Geriàtric del Montsacopa, congratulant-se del fet que, en aquests moments, ja hi hagi més de trenta residents.

suposat un estalvi important. Remarcà, però, que la nova seu és un lloc agradable, cèntric i que té la virtut de promoure el casc antic.

Miquel Macias (IC-Els Verds) aprovà el trasllat de la biblioteca al centre, però manifestà no estar d'acord amb els materials emprats ni amb la manera d'executar el projecte. S'hauria d'haver respectat l'estructura de l'edifici evitant els costos medioambientals que suposaran els enderroc.

Pere Macias (CiU) li contestà que efectivament s'enderroquen els forjats i la teulada per poder guanyar una planta i llum natural. Considera el projecte de Xavier Canosa (flamant nou regidor

Nova biblioteca.

Es proposa prendre acords relatius a la contractació de les obres de la biblioteca a la seu de l'antic ajuntament. El projecte és obra de l'arquitecte Xavier Canosa i està pressupostat en 255 milions, de la meitat dels quals se'n farà càrrec la Generalitat.

J. de Trincheria (PP) diu que votarà en contra del projecte perquè considera que no és una inversió prioritària. Remarca el fet que amb aquesta intervenció queda definitivament enterrat aquell vell projecte del primer ajuntament democràtic de traslladar totes les institucions i serveis culturals a l'Hospici. Recordà que si va votar a favor d'instal·lar el Geriàtric al Montsacopa va ser perquè també s'hi ubiqués la Casa de la Caritat. Culpa CiU d'haver-se "carregat" aquest projecte consensuat sense donar explicacions.

Joan Barnadas (ERC) diu que votarà en contra perquè en aquests moments econòmicament difícils per l'Ajuntament, no és una despesa prioritària. Recordà que en el seu moment, va proposar instal·lar la seu del Consell Comarcal a l'antic ajuntament, aprofitant el fet d'estar estructurat com a edifici públic d'oficines.

Pilar Solà (CiU) va contestar dient que una vegada s'hagi aconseguit la subvenció de 68 milions per part de la Diputació de Girona, a l'Ajuntament d'Olot, la nova biblioteca només li costarà 42 milions de pessetes.

Albert Bramon (PSC) replica argumentant que, malauradament, els números no quadren mai i lamenta que una obra d'aquesta envergadura s'hagi aprovat en el si de la comissió de govern. Diu que votarà en contra per dues raons: a) Perquè és una obra molt costosa. b) Perquè sempre havien defensat ampliar la seu actual de la biblioteca i la ubicació de l'Escola de Música i del Patronat de Turisme a l'antiga seu municipal del carrer Major, cosa que hauria

d'Iniciativa-Els Verds a l'Ajuntament de Girona) molt correcte perquè, entre altres coses, ha rebut el suport del Servei de Biblioteques de la Generalitat. Tot fent broma, va comentar: "A vostès els passa com a nosaltres: que la coalició no sempre es posa d'acord". Referint-se a J. de Trincheria li recordà que CiU ha anat explicant reiteradament les seves propostes en els programes electorals i defensà la instal·lació de la biblioteca (que en realitat és una ludo-biblioteca) en aquest espai perquè és molt important dinamitzar el casc antic, contestant alhora i en certa manera, la tesi defensada per Barnadas.

Finalment, s'aprovà la proposta per 11 vots favorables (CiU), 9 en contra (PP, PSC, ERC) i una abstenció (IC-Els verds).

Pla Únic d'Obres i Serveis (PUOIS) pel quadrienni 1996-1999.

L'equip de govern proposa presentar al PUOIS del quadrienni 1996/1999 la construcció i els acabats exteriors de l'edifici de Can Joanetes, projecte valorat en 32 milions de pessetes, la remodelació de l'antiga casa consistorial de Batet, per 10 milions, la millora de l'abastament d'aigua potable a Batet, amb un pressupost de 48 milions, i la reforma del Passeig d'en Blay, per un valor de 153 milions de pessetes.

Es considerarà prioritària l'obra d'abastament d'aigua a Batet deixant pels tres últims anys, successivament, la reforma de Can Joanetes, la del Passeig d'en Blay i la de l'antiga casa consistorial de Batet.

ERC i PSC van votar en contra perquè no estaven d'acord d'incloure la construcció de l'annex de Can Joantes tot i mostrar-se favorables als altres tres projectes. Barnadas va reiterar allò que havia dit en altres plens, titllant de "faraònica" la construcció del nou ajuntament. Per aquests

dos grups, s'hauria d'haver inclòs al PUOIS la renovació de la xarxa d'abastament d'aigües d'Olot per disminuir els costos que suposarà aquesta obra i que molt probablement recauran en els consumidors.

Albert Bramon va apuntar la possibilitat de substituir l'annex del nou Ajuntament per un giratori a la cruïlla de la carretera de Santa Pau amb el Vial Sud.

La proposta de l'equip de govern fou aprovada per 12 vots favorables (CiU i PP), 8 en contra (PSC i ERC) i 1 abstenció (IC-Els verds).

Projecte de remodelació urbanística dels carrers Sant Rafel, Dolors i Dr. Fàbregas.

L'oposició, majoritàriament, va insistir en la necessitat d'homogeneïtzar les intervencions al casc antic i de tendir cap a una progressiva i absoluta peatonalització. També es mostraren d'acord a considerar les llambordes del casc antic com un element a protegir ja que li dona un caràcter específic i no deixa de ser patrimoni de la ciutat. Algunes crítiques al projecte apuntaven que l'arranjament del carrer dels Dolors hauria d'anar lligat amb l'obertura i remodelació de l'illa que hi ha al darrerra del Teatre Principal, que s'hauria de preveure la construcció d'una rampa al carrer de l'Amargura, que s'hauria de posar algun tipus de protecció per evitar que els cotxes aparquin al C/ dels Dolors i que valdria la pena recollir suggeriments per veure com queda la plaça de davant de l'Hospital i informar del finançament perquè tothom sàpiga què costarà tot això.

Xavier Bassols (CiU) va dir que es tracta d'un projecte que recull bona part de les opinions dels comerciants de la zona, que es té en compte l'homogeneïtzació dels paviments i que només queda pendent el tema del mobiliari urbà i el petit enjardinament. L'Alcalde recordà que en tractar-se d'una actuació inicial, encara és susceptible de millores.

Votaren a favor de la proposta, CiU i el PSC (17 vots), en contra, PP i IC-Els verds (2 vots) i s'abstingueren els dos regidors d'ERC.

Pla de millores de la Xarxa d'aigua.

El projecte, presentat per un enginyer de l'empresa SAUR, posa de manifest la insuficiència de la xarxa actual de distribució, cosa que provoca pèrdues importants d'aigua. A més, no compleix la normativa contraincendis i té una antiguitat de 50 anys. El projecte preveu substituir diversos trams de canonada de diferent diàmetre, en alguns casos amb PVC i en d'altres amb material de polietilè. El pressupost d'execució material és de 173 milions i el d'execució per contracte, de 239 milions.

En el torn d'intervencions, Miquel Macias va dir que l'aigua és un bé escàs i que amb la xarxa actual, es calcula que es perd un 30 % d'aigua. És obvi - va dir- que s'ha de racionalitzar el seu ús i que l'administració ha d'explicar, primer, que reduirà aquesta pèrdua i, després, podem parlar del finançament. Es manifestà absolutament en contra d'utilitzar PVC per tractar-se d'un producte altament tòxic i contaminant i afegí que aquest material ja és prohibit a Alemanya, Àustria i Dinamarca i que no s'hi val a dir que és més barat perquè dins el cost del producte també s'hi ha de sumar el cost ecològic. Finalment, va demanar que es fes un estudi sobre la utilització del PVC.

Joaquim de Tricheria va dir que arran d'aquest projecte s'assabentà que els hidrants no funcionen, de manera que l'esforç que s'ha fet ha resultat inútil. Es defineix a favor del

projecte però demanà com es pensa finançar.

Joan Barnadas va dir que el projecte és necessari, el problema, però és el finançament. Qui el pagarà i en quant de temps? També es va interessar pel tema del PVC i es mostrà preocupat pel fet que s'estiguin rebentant contínuament els carrers i es preguntà si no seria possible, almenys a les noves urbanitzacions, de fer una galeria de serveis.

Bramon diu que no hi està en contra però que s'abstindrà perquè vol conèixer al detall com es pensa finançar. L'opinió pública - va dir- té dret a saber què li costarà aquest projecte. Bassols va replicar que el PVC té una sèrie d'avantatges, no és tan perillós com el plom i dura més. Respecte als hidrants afirmà que no funcionen perquè la xarxa de subministrament és insuficient i que millorant les conduccions el problema quedaria resolt. Pel que fa a les galeries de serveis, va dir que no s'adapten als carrers estrets d'Olot.

Pere Macias explicà que hi ha prevista una reunió amb els grups polítics municipals per tractar d'aquest projecte i del seu finançament. Sobre el PVC i l'estudi que reclamava el representant d'IC-Els verds va demanar seriositat. "S'ha d'explicar a la gent que prescindir del PVC els costarà més i no es pot tenir tot. Els alemanys, pel servei d'escombraries, paguen una taxa quatre vegades més alta que nosaltres".

El projecte s'aprovà per 14 vots favorables (CiU, PP i ERC), 1 en contra (IC-Els verds) i 6 abstencions (PSC).

Mocions:

La moció més polèmica fou la que presentà el PSC sobre el futur de la Providència demanant la cessió dels locals a l'Ajuntament. Corominola va criticar la manera com el PSC ha portat la qüestió acusant-los d'entorpir la bona marxa de les negociacions.

La segona era una proposta de CiU per agrair al President de la Generalitat i al Conseller de governació la seva intervenció en les negociacions per al desplegament del Mossos d'esquadra a la Garrotxa. La discussió se centrà en el fet de si s'havia o no s'havia de felicitar el govern per una qüestió que ha trigat tant a arribar. Finalment, van decidir canviar la paraula *agraïment* per *satisfacció*, i tots contents.

Tant la moció presentada per Miquel Macias sobre la Prestació social substitutòria i l'alliberament de dos insubmissos, com la de Joan Barnadas, sobre fomentar la participació ciutadana en els Plens municipals, foren rebutjades.

En el rerafons d'aquestes dues qüestions aparentment tan banals, hi ha una concepció profundament diferent de la política.

Albert Rubirola

La fàbula inesperada

a incertesa y la confusión reinaban. El tamaño de la tragedia impulsaba a la gente a creer, en su desesperación, que al final todo se tiene que resolver, pero a la vez existe un tremendo miedo a que no sea así."

"Nadie entiende como se ha podido llegar a una situación tan dramática". "La capital andaluza registró una manifestación de unos 20.000 rabiosos seguidores. Todos se implicaron en la lucha: dirigentes políticos, deportivos, personalidades sociales..."

Totes aquestes terribles frases queden recollides a la pàgina 3 del *Periòdic de Catalunya* del dijous 3 d'agost de 1995. Aquest nostre país és molt donat al drama, a la desesperació i a allò que els espanyols en diuen "*rasgarse las vestiduras*". Però és que en els papers que remenem d'aquells anys, s'ha de reconèixer que la gent tenia raons sobrades com per adoptar aquestes postures. Només cal llegir una mica els diaris de l'època i a cada pàgina, en cada titular, hi ha un drama. Morts a la carretera, escàndols polítics, tancament de fàbriques, assassinats, segrestaments... Les cròniques de les darreries del segle passat són l'exponent d'una societat mal organitzada, una cort de *pillos i embusters*, l'eclosió de tots els mals acumulats durant el segle, de la manca de previsió i del *tantsemenfot* dels governants. Però aquell 3 d'agost de 1995, el vas es va omplir i va sobreixir la capacitat d'indignació del país. Perquè fins aquí tot havien estat collonades: la gent a l'atur, els impostos, els diners substrets a l'Estat que no varen veure mai més, la manca de llibertat, la constant enredada política a què es veien sotmesos els ciutadans d'aquell temps..., tot això res. El que havia passat, finalment, i que va mobilitzar tot el país va ser l'anunci que el Sevilla i el Celta, dos equips de futbol de primera (un esport molt popular del qual només sabem que extractava d'atrapar una pilota amb els peus) baixaven de categoria per no haver acomplert una llei - fins per a rucades així hi havia lleis-. Això, el país no ho va poder pair. Les conseqüències d'aquest enrenou foren imprevisibles. Des d'una onada de suïcidis, dimissions, assassinats, fins al fet que algunes autonomies es plantejessin seriosament de si valia la pena continuar formant part d'un Estat tan folklòric com aquest. Hom es pregunta què hauria passat si en lloc del Sevilla i el Celta hagués baixat el Madrid, com podia haver passat. Una altra guerra civil del segle havia estat a punt d'encetar-se mentre la gent estava de panxa al sol (en aquell temps encara es prenia el sol a l'estiu), alguns polítics deixaven la presó, i la televisió i la ràdio catalanes, convenientment renovats els directius pel cas, iniciaven descaradament la contesa electoral posant cada cinc minuts la cara o la veu del número 1 a l'abast dels patrocinadors econòmics de la campanya: els contribuents.

El Faulador: **MOLI**
Agost del 2995

Com més petita és la nou, més fressa remou

A part de l'arribada de turistes, la reposició de programes a la televisió i la calor, un dels referents de l'estiu és el descens de notícies a la premsa. L'activitat política es paralitza -malgrat que aquest any els escàndols no l'hagin deixat reposar del tot - i les frivolitats comencen a substituir les informacions, com si de les revisites del cor es tractés. De totes maneres, aquells qui decideixen quedar-se a la Garrotxa, poden comprovar com durant l'estiu el dia a dia també ofereix petits successos, sovint anecdòtics, però no gens menys destacables. Uns successos que s'hauran fet fonedissos per als qui hagin anat de vacances, tot i que quan tornin potser en patiran les conseqüències.

Perquè a hores d'ara ja tots sabem que com més petita és la nou, més fressa remou.

Qui vol un casal?

Qui ho havia de dir el passat mes d'abril, quan s'inaugurava el Casal de Sant Jaume de Llierca, que aquest estiu no el podrien fer servir. L'edifici està totalment acabat, però l'alcalde no vol que s'hi faci cap activitat fins que no s'hagin aprovat els estatuts que regulin el seu funcionament. D'aquesta manera, totes les activitats estivals han quedat suspeses, inclòs el casal d'estiu on quaranta nens i nenes ja s'hi havien inscrit.

L'alcalde, però, ha proposat que les activitats es realitzin a l'escola pública Les Escomes. No cal dir que pares i educadors han desestimat la idea en considerar que no és bo per als nens que passar les vacances al mateix recinte on estudien tot l'any.

És obvi que la solució més fàcil en aquests casos seria portar la quitxalla a casa dels avis. Tota una oportunitat per jugar, conèixer les batalletes de l'avi, aprendre a fer els pastissos de l'àvia, i enfortir els lligams d'afecte entre la família. Llàstima que ni l'alcalde ni els pares ho sàpiguen veure així.

Embolica que fa fort

Si el mes passat volien encarregar un estudi socio-econòmic, ara la coordinadora *Salvem les Valls* ha decidit embolicar l'ermita romànica de Sant Quintí de la Vall d'en Bas, com a mesura de protesta pel projecte de construcció del túnel de Bracons. Aquesta iniciativa, inspirada en les obres de l'artista Christo, pretén relacionar, segons els seus creadors, les connotacions asfixiants del plàstic i la forma aclaparadora com l'admi-

nistració actua a la Vall. Com a dada, val a dir que per la protesta s'utilitzaran seixanta-vuit metres lineals de plàstic reciclat.

No cal tant de plàstic per veure que la cosa, per si mateixa, ja està prou "embolicada" i ja veurem si l'administració fa gaire cas del grup d'artistes que munten el "Christo de Coll de Bracons". Ara bé, embolicades com aquesta poden ser la manera més fàcil i econòmica de conservar el nostre patrimoni. A veure si a Ripoll emboliquen la portalada d'una vegada...

Un mal començament

Insistim amb Bracons.

A mitjans de juliol, el president Pujol va anar de visita a la Vall d'en Bas. Tot just havia sortit de visitar les instal·lacions de la Cooperativa, dues veïnes de la Vall li expliquen que de túnels no en volen saber res; mentretant, un membre de *Salvem les Valls*, aprofitava per regalar-li una samarreta on es llegia un explícit "No al túnel Bracons".

Pujol, sorprès per aquestes reaccions, va confessar que no sabia res de l'existència de gent contrària al túnel, perquè "fins ara la informació m'arribava a través dels seus defensors més acèrrims". A més, el president va afegir que "*veient aquesta vall, entenc per què la gent d'aquests nuclis arruïeu el nas quan sentiu a parlar del túnel*".

I les converses amb Roma? Que no li explicava l'ex-conseller les discrepàncies amb alguns sectors afectats pel projecte? I a Pujol, que li

vénen de nou les nostres meravelles paisatgístiques?

Un altre dia serà qüestió de parlar directament amb el president, i ens estalviarem maldecaps. Vejam si en Pujol va marxar mig enamorat de la Vall i al final encara evitarà que foradin Bracons...

Ara tu, ara jo

Durant el mes passat, els regidors de la macroàrea de Promoció de la ciutat d'Olot s'han reunit diverses vegades amb membres del Centre d'Iniciatives Turístiques per tal que aquest darrers acceptin gestionar la Fira de Sant Lluç. Els del CIT, però, no es deixen festejar, desconfien de l'Ajuntament i no pensen acceptar aquesta responsabilitat, si no és que l'ens municipal, per la seva banda, no es compromet a donar-los suport econòmic. I vet aquí la mare dels ous.

Els que tinguin més memòria, recordaran que el CIT es féu càrrec de la Fira de Sant Lluç fins l'any 1979. Curiosament, en aquella època d'esplendor de la fira, l'Ajuntament decidí portar-ne les regnes. Ara, però, la fira no està passant precisament per un bon moment i és hora de treure's el mort de sobre.

El més estrany és que, si l'any passat ja veien que els números fallaven, per què no passaven les competències al CIT abans de fer-nos pagar entrada?

La Cooperació no coopera

L'Ajuntament d'Olot ha proposat als propietaris de l'antiga fàbrica UDSA, situada a la plaça Palau, la possibilitat de recuperar l'edifici tot transformant-

lo en un centre d'art on els artistes hi puguin tenir el seu estudi, a més d'una galeria i un restaurant. De moment, els propietaris de l'immoble estudien la viabilitat del projecte. Amb tot, aquest pot ser el primer pas per a l'aprofitament de les fàbriques i naus industrials que actualment estan en desús a la ciutat.

La reconversió d'UDSA, en aquest sentit, podria ser tot un èxit: el fet d'estar ben comunicada i a pocs metres de l'Escola de Belles Arts ho avalen. Mentre, els propietaris de l'edifici de la Cooperació Fabril, considerada per tothom com l'edifici idoni per celebrar-hi activitats culturals, continuen tossuts a voler-lo reconvertir en una àrea residencial i comercial. Tenint en compte que tindrien galeries comercials per veïns i que l'emplaçament és a cinc minuts d'un hipermercat i al bell mig de l'eixample olotí, cal aplaudir-los per l'absurditat del projecte.

Qui ho havia de dir

El projecte de desdoblament de la N-260 entre Olot i Besalú, valorat en 18.000 milions de pessetes, s'ha posat a exposició pública, obrint així el corresponent període d'al·legacions. Quan tothom ja hi hagi dit la seva, el MOPTMA procedirà a l'adjudicació de la redacció del projecte de la variant de Castellfollit que serà la primera part del traçat que s'executarà.

El traçat, si s'aprova, obligarà a la

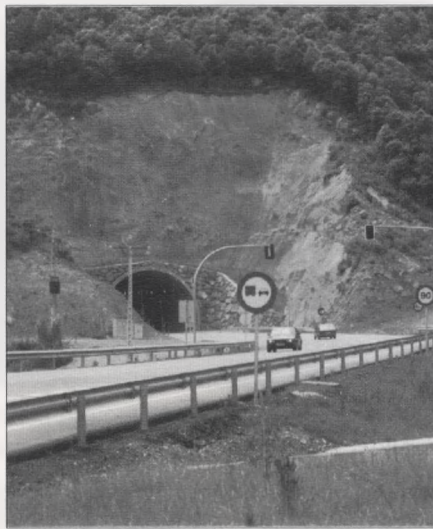

Castellfollit.

Foto: Josep Maria

ciutat d'Olot a construir un nou pont al barri de les Tries, just al costat del que s'inaugurà ara fa tres anys. No cal dir que aquest fet serà motiu d'al·legació per part de l'Ajuntament olotí.

El millor que podem fer és no pensar en els diners que es gastaren per construir el pont, ni tampoc acusar l'Administració d'actuar amb manca de previsió, perquè tres o quatre anys enrera, qui ho hauria dit que finalment farien la variant de Castellfollit.

Capsacosta.

Foto: Elies Plana

Avall que fa baixada

Diu la saviesa popular que "de baixada tots els burros tiren". Aquesta veritat però, té la seva excepció als túnels del Capsacosta (o Collabós...) Sembla ser que, arran del fort pendent, els camions que circulen en direcció a la Garrotxa, han d'anar a una velocitat mitjana de quaranta quilòmetres per hora, per evitar que se'ls escalfin els frens. Aquest fet, agreujat per la impossibilitat d'avançar en una bona part del traçat, provoca situacions de perill quan alguns turismes han de frenar bruscament en acostar-se a un camió. Els conductors de turisme, molestos per haver de circular lentament, es queixen perquè creuen que no estalvien temps anant pel Capsacosta; així que molts ja han decidit tornar a passar per l'antic traçat de la N-260 entre Ripoll i Olot.

Les carreteres, ja se sap, estan de moda; i les modes, malgrat sotrats i revolts, sempre tornen.

Jordi Serrat i Viñolas

Restaurant Cal Sastre
Placeta dels Balls, 6 Tel.
68 04 21
Santa Pau

Hotel Cal Sastre
Carrer de les Cases Noves, 1
Tel. 68 00 49
Santa Pau

Infraestructures, i estructura del territori

El desdoblament de la N-260 Besalú-Olot

D

es que va rellevar les funcions de l'antiga via romana

i medieval, l'actual carretera que solca la part alta de la vall del Fluvià, s'ha anat convertint, en el transcurs de més d'un segle, en un element que, com una espinada, suporta i dona forma a l'espai comarcal transformat i apropiat al llarg de la història per les activitats humanes, element que al

mateix temps canalitza tots els desplaçaments entre les parts d'aquell territori; és el tronc des d'on parteixen els camins i carreteretes que transversalment fan accessibles tots els racons de la vall, i sobre el qual s'han recolzat les edificacions que han generat els pobles en la seva extensió. En uns casos, com a Besalú i Argelaguer, les edificacions han convertit la via en carrer, i en els d'altres no només això, sinó que la carretera ha estat generatriu de creixements més extensius.

La carretera de Besalú a Olot forma part, per tant, d'un sistema complex, travat i coherent de diferents elements físics relacionats entre ells per determinades lleis d'ordre divers que proporcionen un equilibri al conjunt. La carretera no solament és una peça més de tot el sistema, sinó que per la seva funció de canal de pas de les persones, en condiona i determina la seva percepció: és un fet conegut que la imatge global que la major part dels visitants tenen de la realitat física d'una comarca, encara que evidentment superficial, és la percebuda quan es transita per les vies

La N-260 al seu pas per Castellfollit de la Roca.

de comunicació que la travessen. La qualitat del paisatge i, per tant, de la imatge percebuda per l'observador itinerant, rau en bona mesura en el manteniment d'aquell equilibri entre els elements del sistema.

És evident que l'augment constant de la intensitat de tràfic durant els darrers anys, fins arribar als 9.000 vehicles/dia, està creant un desequilibri perquè introdueix un factor de perillositat en les funcions que fins no fa gaires anys

es produïen amb normalitat, com el pas de vehicles per l'interior dels nuclis urbans, els girs a l'esquerra per accedir als camins o accessos a les activitats situades als laterals de la carretera, el pas de maquinària agrícola i vehicles especials, motocicletes i bicicletes, vianants, la permeabilitat transversal, etc. Tot això, sense esmentar la pèrdua d'eficiència de la pròpia via com a simple infraestructura de transport: disminució de la velocitat de recorregut i, per tant, el major temps esmerçat en el trajecte.

El projecte anomenat de desdoblament de la N-260, sotmès ara a informació pública restituirà l'equilibri del sistema? Com es va tenir ocasió de veure en l'exposició que va tenir lloc a la Fira de Sant Lluç de l'any passat, el projecte consisteix en la construcció de dues calçades separades per una mitjana d'amplada variable, amb tots els accessos i encreuaments a diferent nivell, és a dir, es tracta d'una via amb secció i característiques d'autopista. Característiques que garanteixen indiscutiblement una major capacitat i velocitat de recorregut del trajecte entre Besalú i Olot i que

per tant restituirà tot millorant-la l'eficiència de la infraestructura. Malauradament, no es pot dir el mateix quant a la seva inserció com un element dins del sistema, tret de determinats trams, ja que la manera en què ho fa, l'altera profundament, per no dir que el destrueix.

La solució de les variants de les poblacions és desigual. En el cas de la variant de Castellfollit, el projecte recull els fruits del llarg debat mantingut durant molts anys sobre el traçat, i presenta una solució audaç i definitiva, tot resolent de forma meritòria, importants obres de fàbrica, viaductes i túnels. La resta de variants són una altra cosa i se situen en una posició massa pròxima als nuclis urbans o a les zones d'expansió; una situació que si bé era lògica per a unes variants de carretera convencional, que és el tipus de via en què es pensava quan es varen preveure en els plans urbanístics, ara resulta equivocada per a una via de les característiques esmentades. La pròpia amplada de la via, les servituds que genera i els nusos situats a frec de les zones habitades o edificades, creen noves barreres i en limiten les àrees d'immèdia expansió urbana, tot introduint-hi elements desproporcionats al seu tamany i rars a la seva morfologia. Despropòsits comparables a les variants de les poblacions del Congost, a l'eix Granollers-Vic, on els pobles resulten literalment bandejats i desconsiderats per la posició i sobergueria que adquireix la carretera.

En els trams compresos entre les variants es projecta fer un desdoblament de la carretera actual, però en realitat són poquíssims els trams que se n'aprofita per raó de les noves rasants, radis de les corbes, etc. i el que s'aconsegueix és tant la destrucció física de la carretera - per tant, d'un patrimoni i unes inversions fetes anteriorment amb esforç-

com l'extinció de les seves funcions d'espina de les activitats existents. En substitució, es preveu la construcció de llargs trams de calçades i camins laterals que si bé asseguruen els accessos seccionats, encara que sigui fent volta, resulten inadequats per a restituir la resta de funcions que fa l'actual carretera com a element lineal, des del qual es permet una lectura coherent, equilibrada i successiva d'elements que formen l'estructura del paisatge de la vall. Una via amb característiques d'autopista no pot tenir mai la mateixa lògica d'implantació sobre un territori habitat que una carretera convencional. Mentre aquesta, amb una intensitat de trànsit baixa, uneix i relaciona, la primera divideix i separa. Malgrat les mesures correctores, la conversió d'una carretera convencional en una de característiques d'autopista significa desequilibrar totalment el sistema de relacions i de percepció de l'espai existent. El respecte al medi natural i urbà a la vall del Fluvià requereix arribar a solucions d'implantació que siguin estables al llarg del temps, de manera que evitin les constants obres d'adaptació i rectificació; i això comporta atendre no solament els requeriments interns de la pròpia infraestructura, sinó els externs, els actuals i els raonablement previsibles. En aquest sentit, sembla clar que una intervenció tan transcendent en les vies de comunicació dins un corredor geogràfic important com és la vall del Fluvià, ha de considerar que en un futur immediat caldrà una especialització de les vies, tant en ordre a la seguretat del transport com en la qualitat de l'ordenació territorial: una de caràcter local, amb funció d'espina i suport dels nuclis de població i de les activitats de tot tipus existents entre ells- funció que pot realitzar perfectament la carretera existent una vegada disminuïda la intensitat de trànsit com a conseqüència de la construcció de la nova via- i una altra per al trànsit de mitja i llarga distància, amb els seus requeriments i amb la seva lògica d'implantació. Aquí, el caràcter i els criteris de la intervenció no haurien de ser diferents dels que habitualment inspiren aquests tipus d'implantacions a les valls habitades de les regions muntanyoses europees, des de la Savoia fins a Caríntia, on les limitacions imposades per la mateixa geografia i el respecte per l'estructura del paisatge natural i urbà, obliguen a gestionar l'espai amb ordre, previsió i globalitat.

Ramon Fortet
Arquitecte

La població de Sant Jaume de Llierca.

El CITA: Un centre tecnològic al servei de tothom

El CITA (Centre d'Integració de Telecomunicacions Avançades de la Garrotxa)

va obrir les seves portes al públic el febrer de 1994. Promogut per la Generalitat i el Consell Comarcal de la Garrotxa, va néixer amb l'objectiu de facilitar i fomentar l'ús de les noves tecnologies de la informació en l'àmbit de la nostra comarca. S'ha de tenir present que la incorporació de noves tecnologies sovint requereix inversions que no són a l'abast de les petites i mitjanes empreses o de l'usuari particular. Per al disseny del nou centre es va tenir en compte, d'una banda, un estudi elaborat per l'ICT (Institut Català de Tecnologia), on es posaven de manifest les mancances de la comarca pel que fa a tecnologies de la informació, i de l'altra, les demandes del sector industrial. També va col·laborar en aquesta tasca l'Institut de Formació Professional de la Garrotxa.

La valoració que en fa el seu responsable, Jordi Güell, després d'aquest any i mig de funcionament, és molt positiva. Ens explica que la Generalitat subvenciona durant tres anys aquests centres amb la idea que a partir d'aquest període sigui el propi centre que s'autofinanciï a través dels serveis que presta a les empreses i particulars. Doncs bé, el CITA d'Olot té pràcticament assolit aquest objectiu. També es presten serveis gratuïts a les administracions públiques. Dels serveis que ofereix al sector privat, un 70% corresponen al sector tèxtil i en els seus locals s'han realitzat, com exemple de serveis al sector públic, les pràctiques del curs d'Informàtica de Gestió de l'UNED.

SERVEIS del CITA.-

Serveis de divulgació sobre temes que siguin d'interès per als agents econòmics de la comarca:

INTERNET: S'està preparant una xerrada sobre aquesta xarxa i estudiant la possibilitat d'oferir-ne l'accés des del CITA.

EDI (Intercanvi Electrònic de Documents): Aquest sistema permet fer comandes, factures, etc. electrònicament, o sigui, sense suport en paper, amb tots els avantatges que això comporta quant a rapidesa i seguretat. Moltes empreses que treballen amb l'EDI comencen a exigir als seus proveïdors que també l'instal·lin, amb la qual cosa aquest sistema es pot convertir en un element important a l'hora de competir.

XDSI (Xarxa Digital de Serveis Integrats): Es tracta d'una xarxa de comunicacions de Telefònica que no és res més que una evolució de la xarxa telefònica existent, que ofereix una digitalització completa d'una comunicació. Això ofereix una multitud de nous serveis (vídeoconferència, teletreball, telecompra, fax de grup i d'altres prestacions...) i permet transmetre a qual-

sevol lloc del món música en alta fidelitat, dades, plànols o imatges a través d'un mateix canal. Pel mes d'octubre se celebrarà una jornada divulgativa i una demostració a Olot en col·laboració amb Telefònica.

Serveis d'Assessorament i Formació:

Assessorar empreses sobre sistemes informàtics: Quines són les diferents opcions a l'hora de fer un control de producció, d'incorporar un sistema de gestió, un control d'estocs, etc...

Organització de cursos de formació especialitzada: S'han realitzat cursos de disseny tèxtil, disseny assistit per ordinador, ofimàtica...

Serveis de Desenvolupament de Projectes:

Gestió informàtica del transport escolar de la comarca. S'ha confeccionat el programa gràcies al qual el Consell Comarcal disposa d'un sistema d'ajuda per prendre decisions a l'hora de dissenyar les línies d'autobusos escolars, així com la informatització de tota la gestió.

PIC (Punt d'Informació Comarcal): Es tracta d'una pantalla tàctil on es podrà demanar informació sobre albergs, hotels, restaurants, càmpings, llocs d'interès, comerços, dades històriques, patrimoni natural i monumental, etc...

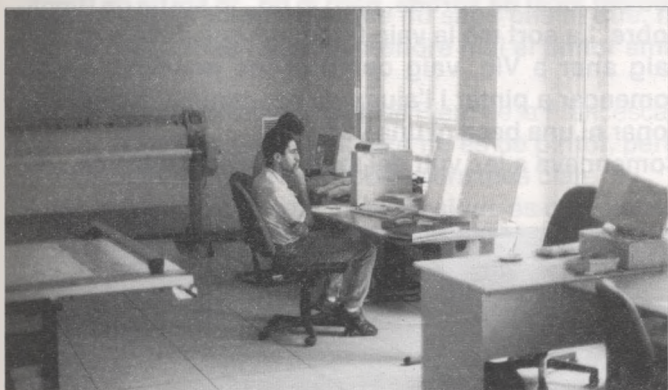
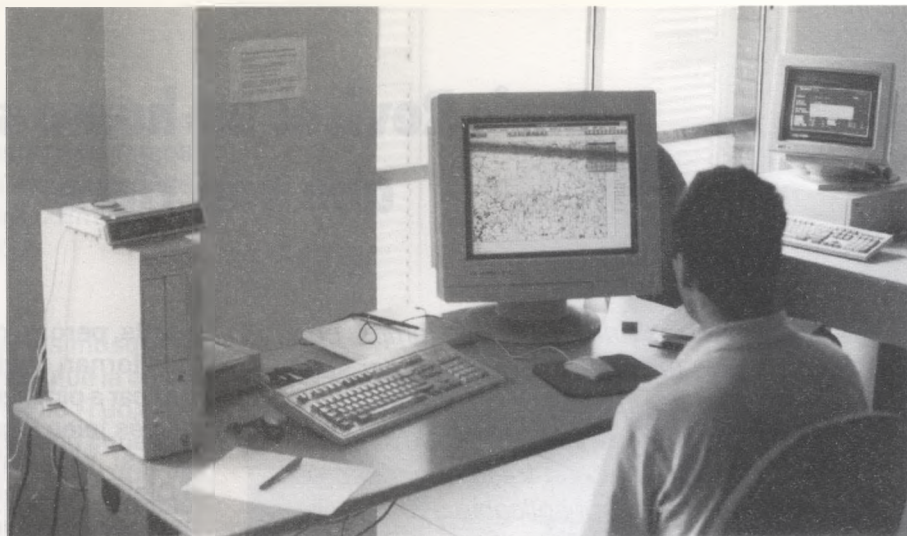
Encara no se sap on s'ubicarà.

Altres serveis:

Patronatge tèxtil: El Centre ofereix un servei de patronatge escalat, digitalització, marcades i talls de patrons. Es disposa d'un plòter de marcades de 1800 mm. i d'un plòter traçador i tallador de cartó de 1800x900 mm. Es treballa bàsicament per empreses d'Olot, però també n'hi ha de Riudellots, Anglès i Girona. En l'actualitat es disposa de 2 llocs de treball que s'ampliaran properament amb dos més.

Centre de Disseny: El CITA disposa d'un sistema de CAD que soluciona molt satisfactòriament els problemes de disseny i mostraris en gènere de punt. L'equip permet l'entrada d'originals des d'un scanner i la impressió en alta qualitat. Per disseny gràfic es disposa del programa Corel Draw, el Photo Styler per retocs d'imatge, un O.C.R. (Optical Code Recognition) i una impressora de color de sublimació de tinta.

Informació bàsica: L'àrea d'informàtica bàsica està composta per una sèrie de PC amb paquets d'ofimàtica (Word Perfect, Lotus 1-2-3, Acces, Word, Powerpoint,

Excel...) i una estació de CAD amb l'AUTOCAD-12.

SIG (Sistema d'Informació Geogràfica): El SIG permet gestionar informació relacionada amb entitats de caràcter territorial (parcel·lari, edificis, xarxes...) enllaçant aquesta informació en una base de dades cartogràfica. El programa utilitzat és l'Ascodes Audigis.

A en Jordi Güell li agradaria, de cara al futur immediat, por-

tar a bon port els següents projectes:

- Connectar els diferents centres CITA de Catalunya per correu electrònic.
- Fer arribar, abans que finalitzi l'any, la Xarxa Digital de Serveis Integrats a la comarca.
- Realitzar una aplicació multimèdia a partir d'uns llibrets educatius per a les escoles, editats pel Centre de Recursos Pedagògics de la Garrotxa («El carbó a la Garrotxa», «El taller de sants», «Les filatures», «La fàbrica d'embotits», etc...). Els programes multimèdia permeten incorporar diferents tipus d'informació (gràfics, imatges, text i so) en un mateix suport i fer-los accessibles amb un mateix programa de manera combinada. El Centre disposa d'un equip i del programa necessari per tirar endavant el projecte, però s'hauria de comptar amb el suport i finançament d'una entitat externa com el PIE (Programa d'Informàtica Educativa de la Generalitat), donat que el desenvolupament de l'aplicació exigiria un equip de treball capaç d'elaborar uns guions, programar l'aplicació, cercar tot el material gràfic i sonor (esquemes, dibuixos, fotografies, seqüències de vídeo, explicacions sonores, música...) i dotar al programa d'un contingut visual gràfic agradable, coherent i intuïtiu.

Albert Rubirola
Fotos: Elies Plana

CAFÉS CALLÍS
QUALITAT I SERVEI

Pare Antoni Soler, 4 - Tel. 26 08 91 - Olot

Enric Rovira: un home senzill que sap riure

Coneixo l'Enric des de fa temps, poc pels anys que té, suficient per saber que és un bon jan, franc, directe, afectuós. Al llarg de l'entrevista, va deixar anar una frase que, després, m'ha semblat perfectament aplicable a ell mateix. En tal -deia- sabia riure. Saber riure, vet aquí el secret per viure amb un esperit jove, amb aquell punt de rebel·lia que fa que les persones, malgrat els anys, encarin el futur encara carregats d'esperança.

L'Enric és especialment volàtil, se'n va d'un tema a l'altre amb una facilitat difícil d'atrapar; li va més de pressa el cap que les paraules. Malgrat aquest desori, acaba dient coses que fan meditar.

Olot: una relació difícil

Què ho fa que vinguessis a parar a Olot, perquè tu ets de Ripoll, no?

Sí, sí. N'era, en sóc i en seré. A l'hivern, a Ripoll, no hi havia feina i vinc aquí a Olot a treballar de pintor de

parets, però és clar, també es va acabar la feina i me'n vaig tornar. Aquí a Olot vaig anar a can Claret i em vaig dedicar a pintar sants. A l'Escola de Belles Arts de Ripoll només feien dibuix lineal i a mi m'agradava la pintura. Això sí, vaig venir per entrar a l'Escola de Belles Arts d'Olot. Vaig venir amb les mans al cap i amb el cul pelat com un cucut, per treballar i punt.

Quina edat tenies?

Tenia disset anys. La meu mare quan va sentir que volia anar a l'Escola de Belles Arts em va dir: més hores hauria de fer. Però no em va enviar mai diners, és clar.

Quants germans tens?

Érem tres, dues germanes i jo. Era pura afició. Hi ha un altre motiu i és que en aquesta edat busques coses, vosaltres potser no us hi heu trobat perquè potser ja us heu col·locat de sortida, però jo no., jo sortia de Ripoll, pobre. La sort me la vaig fer jo, perquè jo vaig ser qui vaig anar a Vic, vaig comprar les postals, jo vaig començar a pintar i l'ajuda va ser mínima. No em van donar ni una beca ni una vaca.

Començava a les vuit del matí i acabava a les deu del

vespre. I amb això pagava la dispesa.

A quina fonda t'estaves?

Les vaig córrer totes. La primera era on ara hi ha els socialistes, al carrer Bellaire; on vaig estar més temps va ser a Can Guix d'abans, on ara hi ha can Vives. Allà vaig passar-hi una temporada molt llarga. Ens fotíem unes botifarres cada matí per esmorzar...!

A Can Guix hi havia dispesa també?

Sí. Hi havia un rètol collonut, menjat per les mosques, amb un tio gras amb una panxa més grossa que la meva i un gran rellotge aquí penjat i deia "Jo no fio" i un altre a sota que deia "Jo fio". En aquesta fonda vaig conèixer subjectes pistunuts. N'hi havia un, ben maco, que va venir després de la guerra, que va conquerir un poble anant en moto, era el qui radiava, algú se'n recordarà, era l'spiker, el que organitzava les sessions de lluita lliure i boxa a la Plaça de Toros. Era casat amb la filla de l'encarregat més gros del tren.

Hi havia un home que es deia Grau, n'heu sentit a parlar mai? Jo sóc gran i tinc la meva historieta i m'agrada guardar-la com un tresor. Aquest en Grau era un amant de l'art però no sabia pintar, era un autèntic desastre pintant, ara, hi entenia molt. Era un murriot gran. Abans hi havia més estimació per la pintura que ara, hi havia les diferències que ara no hi ha. El pintor i el no pintor. Ara hem cardat un merder que no saps pas ni què, ni com, ni quan. No s'ha de confondre mai el pintor amb l'artesà.

(Ens ensenya un retaule a l'estil de Piero de la Francesca)

Això és artesanía pura. Ara, això no és de pintor, però no hem acabat d'aclarir-ho, abans era més clar.

Jo sóc d'Olot... No és que jo no en sigui, és que ells no volen que jo sigui part d'Olot. No sé si ho heu notat, l'estranger encara és bastant considerat com estranger sempre, fora que no et posis davant seu, però si ells t'hi han de posar, no.

Sempre he notat com si estessis ressentit...

No, no, no. Tinc una visió molt clara, el que passa és que em sap greu. Bé o malament, he fet alguna cosa i és allò que passa, que un sempre s'hi posa una medalleta, com fa el mag Andreu.

Vaig plegar d'en Claret i me'n vaig anar a treballar amb en Bretcha. "A pesar de los pesares" amb mi -em va torejar, eh- es va portar bé. Tenia un taller de Sants on ara hi ha el gas, al capdavant del carrer Panyó. Hi vaig anar amb la condició que aniria a dibuix, però tornant de dibuix havia d'anar al taller. Allà, obrien els llums i ja no els tancaven mai més, tot l'any es treballava, de nit i de dia. Per les festes del Tura, les parades es posaven allà, al costat del taller, pels voltants de la Plaça Vayreda. Anava a fer hores, però no anava pas a treballar, anava a dibuixar, amb en Lloret, tenia una mania bàrbara amb el dibuix i en Bretcha no m'ho va ni tan sols prohibir. Tot això que t'he explicat és dels disset fins al vint. Aleshores, la meva mare volia que em parés allà, però jo ja tenia el meu món. Anava a l'Orfeo i allà hi tenia tota la colla. Als vint anys quan havia d'anar a la mili, surt el pare.

Com va anar que de cop apareixés el teu pare?

Tenia una tia, que jo li dic la tia boja, que no sé si és viva o morta, i un dia em va dir: Mira, ha sortit en Ramon. Ella el va trobar, com el va trobar no ho sé, però clar, torna a ballar el vals. Vaig a la mili o no vaig a la mili. Em principi no hi anava per fill de vídua, però com que hi havia el pare ja no era fill de vídua, però com que era invàlid, vaig haver d'anar a Girona a fer una revisió i al final no vaig anar a la mili. I al cap de poc temps es moria el pare.

Ve un professor d'una escola de Barcelona, Joan Josep Ferrés, llogat per en Mas Collellmir per donar-nos un curs de pintura al fresc. Hi anem en Jordi Farjas, en Trayté, en Curós, en Vila, en Batallé i quan s'acaba el curs es fa el premi "Ferrés". Tots hi aportem alguna cosa, inclús els bons. Jo vaig fer unes corts d'una processó amb un tros de paper d'embalar i em van donar el premi. Com que no estva massa en condicions i en Mas era garrepa com un *duro sevillano*, me'n va donar la meitat. En aquella època no és que fos més bo ni més dolent que els altres pintors. Això em va ser contrari i bo alhora perquè en el fons em vaig trobar com si m'haguessin fotut quatre bofetades i ara espavila't sol. En Pujol em va dir: Tu, per què no vas a la Biennial Hispanoamericana? Jo feia coses ben bé a la meva. Hi vaig presentar una cosa i la varen acceptar. Ara que sóc gran he entès una cosa i l'he entesa bé, aquesta vegada l'he endevinat i és que no m'he deixat vendre pel que era mentida. Que pintar era simplement això, pintar i punt.

Tinc dues ressenyes, una d'en Mir Mas de Xeixàs i l'altra

d'en Munteis. Llavors ja està. La meua obra pictòrica comença i s'acaba aquí. He tingut lapsus molt dolents, veia que jo volia fer i no podia fer i aquí és quan entrem a la part maca de casa, gràcies a Déu he tingut una mainada que ho han entès i gràcies a ells ho he entès jo també. Hem vist que sí que es pot pintar, com es pot anar a passeig com es poden fer moltes coses; en aquell temps tot això era bastant tabú, anàvem molt clars per un costat, però per l'altre estàvem molt confusos. Hi passo vuit anys a l'Escola de Belles Arts. Aprenc perspectiva amb en Mas Collellmir, natural amb en Gussinyé i guix amb en Carbonell.

Quan t'instal·les en un taller propi?

Home, és que sempre n'he tingut de taller propi. Sempre he procurat anar a pintar. També he fet murals, un del 73 que hi ha a la planxisteria Martin. Sempre he anat remenant. Vaig fer una sèrie - va anar just que no anés per aquest camí-, feia uns sants sopars, unes imitacions gòtiques i romàniques, però havia d'anar per les parets, clar, per tirar endavant.

Però la història dels sants sí que és més tardana?

Aquí jo no n'he tingut mai de taller sants, pinto pels altres. Hi va haver una època que no teníem res a pellar, aleshores, pintava parets, em marejava, tenia "vèrtig", no podia pintar i vivim de la manera que podem amb quatre ninots de guix, no, però abans vaig pujar la mainada pintant parets, normal i corrent i bé. Em vaig tornar a trobar amb en Bretcha. Era molt seriós i un mal parit fins a cert punt, però un home que tan de bo n'hi haguessin més. De pintar ho he fet sempre.

De la teua infantesa què en recordes? Perquè enganxes la guerra de ple, amb 7 o 8 anys...

Jo la guerra l'enganxo a Sant Joan de Vilatorrada.

Que vas estar intern en un col·legi?

Exacte. Als deu anys, com que no tenia pare, la meua mare em va portar cap allà.

I les teves germanes també estaven internes?

No, elles es varen quedar a casa i a treballar a la fàbrica.

On és això de Vilatorrada?

A Vic, al costat de Folgueroles, el país de Mn. Cinto. Vaig conèixer l'hermano Serra que era amic i sortien junts a la font del Desmai amb en Verdaguer.

Vivies en un règim molt estricte? Eren frares?

Vivíem en règim de caritat. En ser orfes, vivíem en aquella institució que va fundar un tal Bonfill.

Ho portaven religiosos?

Sí, els Pares de la Sagrada Família. Hi passo quatre anys sense anar mai a casa i quan surto als catorze em poso a pintar a parets.

La teua estada a Vilatorrada, doncs, coincideix amb la guerra, com ho vau viure tot això?

Tinc molts records. Ho vam viure d'una manera molt curiosa, quan jo hi entro ja era cap al final de

la Guerra, l'últim any. Les xinxes eren les que menjaven més. Jo havia robat naps, tranquil·lament. He anat amb la meua mare a bosc, a buscar herbes i les espines, les fèiem bullir. Me'n recordo que vam recollir uns soldats que passaven per Ripoll, la meua mare els rentava la roba i ells tenien algú que els proporcionava petroli i la meua mare anava cada setmana a Barcelona a buscar petroli i el veníem per les cases de pagès. Jo havia vingut carregat de petroli, de Ripoll a Olot, a peu, i el canviaven per ous...

Quan van entrar els nacionals, va ser un dia pacífic - ja estàvem preparats, eh- i al migdia ens havien dit si senti que algú crida Franco! Franco!, vosaltres no torneu contesta -perquè era un truc dels rojos per enganxar-te. I sí, sí, al migdia, ja vam sentir la cridòria i van sortir tots els mestres vestits de capellà.

Durant la guerra es feien passar per mestres...

Ningú no sabia res. Havíem sentit alguna campaneta. El pare Bufa era un home molt savi, valencià...aquell dia varen venir els moros, camions, i duïen un conill que deien que era en Negrín i pa, tu, varen portar pa. I amb tot aquest xivarri, es van carregar un soldat que havien enganxat robant.

Ripoll, sent una ciutat industrial devia ser molt castigada...

Ripoll és diferent d'aquí, en ser tan industrial, és molt diferent, hi ha més misèria, la crisi ja comença el mateix any que jo vaig néixer. Tanquen la Industrial Algodonera. A Ripoll passen per unes vicissituds descollonants.

També s'hi havien fabricat armes...

Sí, es van aprofitar La Farga Casanoves i can Casals per fabricar armes. Qui se'n cuidava d'això era en Tarradalles, que era el ministre de la guerra. Bombardegen Ripoll quatre o cinc vegades i una d'elles foten una bomba en un refugi.

La població té fama de ser més d'esquerres...les represàlies també van ser molt fortes?

Me'n recordo del començament de la guerra, que va ser un diumenge. Jo anava a passeig amb la mare i ens varen dir que a Barcelona havia atracat un barco de feixistes. A Ripoll a l'estiu els diumenges era tot obert, doncs varen tancar totes les portes. Si aquí els

varen portar al Triai, allà els varen anar a buscar de casa en casa... D'amos n'hi havia pocs, però varen anar a buscar els directors de fàbrica. Aquella va ser la nit negra, la nit tràgica de Ripoll. Me'n recordo quan sortien els soldats de la plaça, que ara hi torna a haver el monument a la República.

Aquí hi havia un personatge que ballava la faràndula, en Xec Puça, es llogava pel que fos, acompanyava les putes d'Olot que venien amb el tren. Ell passava els diaris de la República i quan van entrar els nacionals el van posar a la presó i com que no tenia ningú que se'n cuidés va passar-hi anys i panys. Per les festes de la presó van decidir fer un combat de boxa i és clar en tenien de menester un altre per rebre les plantofades a canvi de tenir doble ració durant un mes seguit. En Xec Puça s'hi va apuntar però de la pallissa va quedar sense dents, que no podia menjar ni sopes.

Hem parlat de la vida professional, d'alguns records de la teva infantesa, de la teva vida de relacions socials, què ens en pots dir?

Jo havia anat a exercicis espirituals... Aquells anys conec unes quantes persones, entre ells en Fita, alguns capellans, algun de maco, com mossèn Pla que va ser la primera persona que va fer una carta contra el ball Pla. Com que en realitat ens sentíem una mica sols, aquest mossèn Pla ens va fer entrar en unes reunions de matrimoni i això ens va permetre algunes famílies, la d'en Tomàs Costa, en Branadas, en Busquets. Tinc un record també molt maco de mossèn Tremp que se'n va anar a Amèrica del Sud a fer de missioner. Era un home que sabia riure. Anàvem al cor, als escolapis. Aquí no, l'enemic públic número u que jo he tingut sempre ha sigut mossèn Lluís. Per culpa d'ell hem estat molts anys sense acostar-nos a l'església. A l'Enric no ho sé, però a mi em feia falta -diu la Dolors, la seva dona-, davant d'un entorn bastant difícil, a Olot en general, que sempre ens ha semblat que ens miraven com si vinguéssim de l'Àfrica; encara a hores d'ara hi ha persones del nostre entorn que després de trenta anys de veure'ns quasi bé no et saluden. Costa molt entrar... En l'entorn tan petit d'aquesta plaça, amb l'església

no ens hi vàrem poder entendre. Jo no dono la culpa a ningú, varen ser ells o vàrem ser nosaltres.

El gran problema d'Olot és l'immobilisme. Estan tan còmodes que s'han convertit en "tontos còmodes".

En tots els àmbits, en el de la política, l'art...?

En política, ja ho veus, i en art també. Planten banderes on ja ningú no hi vol posar res. Cézanne per ells, és la cosa més moderna que hi ha. Hi ha una sèrie de gent que aguanta els Vayredes, Pujols, i ja s'ha acabat. Home! És una estupidesa tan gran que jo no sé com es pot viure així. He arribat a la conclusió que és una qüestió de comoditat, però d'una comoditat que ratlla el ridícul. N'hi ha algun, en Marià Oliveras i poc més a

comptar. Aprenen a pintar i a fer duros. Olot és pobre. Jo m'estic a Olot perquè ja no puc anar enlloc més.

La vostra vida sempre ha estat marcada per aquesta incomoditat... si aquí ve un senyor notari, encara que sigui de fora finalment sí que és acceptat, en canvi si ve un pobre pintor de Ripoll sense un duro.

Aquí tothom es deixa portar per les aparences, no pas per allò que realment és una persona.

N'heu arribat a fer una militància de la incomoditat...

Ha arribat un moment que no en vull saber res jo d'Olot.

En contrast amb els teus fills que sembla que estan molt integrats...

Ui, em sembla que no, eh. Als nostres fills -continua la Dolors- el viure a Olot no els és còmode i n'estan plenament convençuts i segurs. A Olot ningú no els donarà res, ningú no els obrirà cap porta. La nostra realitat és aquesta.

Són ells que no són d'Olot, van perduts per aquest món de deù, no són d'enlloc. Tenim fe i tenim esperança i , a

vegades, contra tota fe i contra tota esperança. De caritat no en podem fer, tampoc no ens n'han fet, tampoc no n'hem demanat, és dur lluitar contra una cosa tancada.

Parla'ns de les teves impressions sobre la pintura.

Com que la visc amb els meus, les idees se m'han anat aclarint bastant. Considero que és un sistema com un altre per poder-se explicar, un altre vocabulari per poder dialogar, per poder dir coses, com tu pots tenir el teu amb el teatre. La pintura té això: dius coses -si pots i si no pots mala sort-. El més bonic que té el pintor és que a més de tenir la parla materna en té una altra, que és el color. Cony i també està bé perquè el color flipa, de petits ja ho veïem. Clar que a vegades vols i no pots. Pintar jo entenc que és així i prou. Aquí no hi ha ni modern, ni abstracte, aquí tothom és igual. L'home, la pintura ha de ser així: universal. No n'hi ha prou de dir: pinto en abstracte i sóc el millor, no, tu pintes d'una manera i jo d'una altra i és per això que em veig segur, clar que tinc més de seixanta anys. Per això em queixo tant d'això de tancar portes...

Davant de les incògnites del món, tu, que ja comences a

ser gran, han passat moltes coses, s'han creat unes expectatives... com ho vius tot això?

Hem caminat massa de pressa. No podem ser demòcrates d'avui per demà. Es parla del canvi, però si no hem canviat, tenim el mateix. Jo sóc d'esquerres. Això per a mi, vol dir està disposat a canviar. Si vull ser sociable, he de ser d'esquerres. Les dretes només es preocupen de conservar el que tenen i com que jo no tinc res, m'és més fàcil compartir-ho amb els altres. Ser de centre sí que no vol dir res: o ets d'aquí o ets d'allà, o blanc o negre. De tota manera, el món ha anat sempre endavant. Hi ha hagut moments que s'ha aturat però no ha anat mai enrera. Jo crec en l'home. Això d'ara és com una descomposició per tornar a femar la terra perquè torni a sortir alguna cosa. No creure-hi seria... Una de les coses que pot guanyar el món és la cultura, tant o més que la religió o la política. Mentre hi hagi gent, tinc, faig el meu món. Tot és bonic quan jo també hi sóc.

En la teva escala de valors què compta més?

Per a mi la família és importantíssima; a la família però també hi caben altres persones, els amics...I tenir fe i esperança.

Què esperes del futur, com el veus?

El futur ja no és meu. A la meua edat no tinc per què pensar-hi en el futur.

Sembla com si la religió jugués un paper molt important en la vostra vida...

Per a mi sí -diu la seva dona. S'ha de buscar espiritualment tot allò que ens ajuda a viure. Hi ha tanta desesperança al món, que has de lluitar.

La religió - diu l'Enric- és un opi, són unes fórmules acomodaticies. La religió és massa dictatorial i això em destorota. És important que jo pugui aportar alguna cosa, jo també puc salvar a un altre.

Parem. De fet, la conversa tot just acaba de començar. Aquest home parla pels descosits i s'ho passa bé. Acostumat per força a anar just, les coses senzilles el fan enormement feliç.

**Pep Fargas i Xavier Rusalleda
Fotos: Pep Fargas**

A l'entorn del futbol

No fa pas massa temps, el futbol era considerat com una part de l'estratègia dissuassòria del règim franquista per entretenir la gent, per canalitzar la ràbia o per deixar-la anar, per desviar en definitiva l'atenció sobre la pròpia misèria i sobre la irregularitat de la situació política del país.

La gent d'esquerres més aviat criticava el futbol i ben pocs declaraven públicament la seva afecció. Era com un pecat venial, una cosa per amagar. Ara, al cap dels anys, en plena democràcia, no solament han deixat d'amargar-se'n sinó que se'n fa ostentació. La llotja de presidència del F.C. Barcelona és una autèntica tribuna. Polítics, empresaris, famosos, artistes, tots es barallen per tenir-hi plaça, sobretot els polítics que, en els partits de bandera, no es perden una jugada i sempre surten a la foto. Sembla que ja no se'n pot estar al marge del futbol, que si hom vol remenar les cireres, ha d'estar al dia dels resultats de la lliga.

Els rituals del futbol

n sociologia, sovint es treballa sobre el supòsit que la societat és una mena de sistema on cada element hi té una funció, és a dir, una raó de ser. Dins aquest ordre de coses, les persones actuen d'una forma racional, es plantegen uns objectius i adopten les estratègies necessàries per assolir-los. Així, per exemple, podríem dir que fer l'amor té una funció reproductora, ja que serveix per perpetuar l'espècie. I això és una cosa raonable de fer, o si no, qui ens mantindria quan fóssim vells? Fins aquí no hi ha problema perquè encara que no estiguem d'acord, amb el sexe tots hi gaudim de valent. Pel que fa a la funció de l'esport, en general, també podem trobar-n'hi alguna: l'esport fa salut i ens permet millorar la forma física i psíquica, per tant, fer esport és també raonable.

Però si intentem analitzar el futbol en concret, veurem que no es deixa domesticar tan fàcilment per les teories funcionalistes. És cert que els vint-i-tants individus que corren frenèticament pel camp segueixen dietes i tractaments estrictes, però qualsevol observador parcial o imparcial notarà que les massives audiències que s'apleguen per a aquests esdeveniments fan ben poc exercici, solen ingerir aliments particularment greixosos i, a més, consumeixen quantitats significatives de drogues de provada toxicitat. És per això que s'ha intentat de buscar altres explicacions en aquest fenomen. Una de les més conegudes és que el futbol és una forma de catarsi col·lectiva, que sembla una explicació bastant plausible probablement perquè quasi ningú no sap què és exactament una catarsi. Una altra (que a vegades es confon amb la darrera) és que un partit de futbol constitueix sobretot per al públic una oportunitat d'alliberar energies, de desfogar-se o d'esbravar-se. Aquesta teoria pot servir-se amb un guarniment de conceptes manllevats de la psicologia o de la psiquiatria. Hom suposa que en la nostra vida quotidiana anem acumulant, de mica en mica, una substància (que és de caràcter psíquic o, com a mínim, molt lleugera, ja que no afecta el pes dels individus) que en grans quantitats pot resultar perillosa. Aquesta substància es pot alliberar (l'expressió col·loquial és *buidar el pap*) a través de crits, insults i altres formes de transgressió social.

La teoria de l'esbravament no està malament per sortir del pas, però tampoc no lliga amb la concepció racionalista de l'individu, ja que aquí les persones van a futbol sense ser conscients de la raó veritable dels seus actes. Per tant, els afeccionats al futbol serien raonables inconscientment i a través de mostrar unes conductes visiblement irracionals. En aquest punt, podríem entrar de ple en la psicoanàlisi, però em permetreu que tiri totes aquestes pilotes fora i faci el meu propi camí.

Tal i com ho veig, el problema d'aquest tipus de sociologia és que tracta el seu objecte d'estudi (els fets socials, la societat) com un jeroglífic que cal desxifrar. Totes les pràctiques

Els rituals esportius han furtat a la guerra els discursos romàntics o heroics amb què s'acompanyaven.

socials tenen un significat a voltes amagat, misteriós, que el sociòleg ha de descobrir o esbrinar. Seguint la metàfora del jeroglífic, el sociòleg vol fer com l'egiptòleg que, tot gratant, la sorra del desert, descobreix un edifici amb tot de signes escrits que no entén. L'egiptòleg pensa -correctament- que aquelles inscripcions són part d'un diàleg al qual ell no hi estava d'entrada convidat (i alguns han pagat molt cara aquesta intrusió). Ell no posa ni un moment en dubte que els autors d'aquells missatges havien de conèixer forçosament els seus significats i les seves finalitats. La seva feina consisteix en traslladar aquells significats d'una forma aproximada als esquemes i al llenguatge actuals. Per contra, el sociòleg pretén interpretar les pràctiques de la gent, independentment de la gent mateixa, cosa que és com dir que les inscripcions faraòniques contenen missatges que els seus autors ignoraven. I això ens envia a la recerca de significats "últims", "amagats", "essencials" que òbviament no existeixen perquè els significats són, per definició, els que les persones entenen i veuen en una situació determinada. Si no, no volen dir res.

La significació del fet futbolístic

Per tant, el que faré serà abandonar la búsqueda d'aquesta arca perduda que és la funció social del futbol i em centraré en el funcionament del fet futbolístic i de la multitud de significacions i manifestacions que conté. De tota manera, haig de confessar que un exercici d'aquesta mena hauria de basar-se en dades empíriques i hauria de ser molt més extens. Això que segueix s'haurà d'entendre com una forma de sociologia de cafè o de sobretaula que pot ser un gènere prou digne sempre que es reconeixi obertament que és així (és a dir, que no es doni gat per llebre). En substitució del funcionalisme, adoptaré les idees del sociòleg ianqui *Erving Goffman*, segons el qual tots els encontres socials són una mena de rituals on les persones rendeixen culte a determinats objectes, ídols, idees, creences. També enviarem a la banqueta els individus racionals de la sociologia, i farem entrar al camp les persones humanes, manllevant la redundància d'en Miki Moto. En els seus rituals quotidians amb veïns, amb amics, col·legues i encarregats, les persones humanes projecten la seva personalitat, la seva manera de ser. Alguns analistes de la comunicació han comentat que la conversa quotidiana és sovint una mena de competició on els interlocutors malden per demostrar que són els més savis, els més intel·ligents, els més enginyosos, els més riallers, els més amables o, fins i tot, els més modestos. En aquest sentit, la tertúlia casual de carrer no

és gaire diferent de les que mantenen els sociòlegs a través d'articles, conferències, llibres, tesis doctorals, etc. En tots dos àmbits, el casolà i el científic, es parla sovint dels problemes de la nostra societat. La diferència és que la majoria de sociòlegs donen per suposat que els seus punts de vista són millors, més objectius, més universals, més seriosos, més imparcials que els altres, sovint amb la justificació que són més empírics, més científics. Amb això, cal dir que fan gala de ben poca esportivitat, ja que establir unes regles de joc on un dels jugadors guanya per definició és confondre les lleis amb les trampes.

Com en qualsevol situació social, els participants en un esdeveniment futbolístic van a defensar la seva honorabilitat, ja que corren el risc de quedar malament, o fins i tot que els caigui la cara de vergonya. Per entendre com funciona un partit de futbol, el primer que cal aclarir és la noció d'equip, que cal no confondre amb els jugadors i els tècnics que en aquell moment ocupen l'escenari central de l'esdeveniment. Aquests són, com a molt, part de l'equip, i la part potser més caducable i substituïble. Els jugadors, com a vegades ja es diu, són els qui defensen l'equip.

A la nostra vida quotidiana, sovint ens presenten o som tractats com a membres de determinats equips o grups, com poden ser la nostra família, la classe del 4rt B, l'empresa Tal SA, la colla d'amics, etc. Les nostres relacions i pertinences són part de nosaltres, i la reputació d'aquests grups esquitxa també la nostra pròpia reputació, com deia Jesús de Natzaret. A ningú no li fa gràcia que un familiar sigui públicament insultat, i menys com més proper sigui. En aquest sentit, és notori que la majoria d'equips esportius porten noms de lloc (de barris, localitats, països) o s'identifiquen amb un determinat col·lectiu humà. El futbol pot utilitzar-se per mesurar simbòlicament uns col·lectius humans envers uns altres, d'aquí que els equips visitin els representants institucionals després de grans victòries. Algú ha dit que els esports-espectacle han eliminat la necessitat de les tradicionals batalles entre barris, pobles o nacions. Això és probablement una exageració, però sembla prou cert que els rituals esportius han furtat a la guerra els discursos romàntics o heroics amb què s'acompanyava: "Onze reis i un Kàiser", deia una revista alemanya després del mundial del 90.

En tot cas, el futbol és un gran esdeveniment públic, d'audiències massives i primeres pàgines de diari, per la qual cosa no és estrany que el soci, o l'afecionat senti la victòria o la derrota de l'equip en carn pròpia. El que sí que és veritat és que cada persona pot establir un lligam diferent amb l'equip, igualment com un treballador, per exemple, pot identificar-se més amb l'empresa que un altre treballador. A més, cada afecionat pot sentir-se afectat de manera diferent en diferents situacions, segons la importància d'un determinat partit per a la lliga o la copa o per al futur de l'entrenador, així com l'empresari es preocupa menys de la seva reputació entre la competència que entre la clientela. I també sabem que un equip com el F.C. Barcelona pot associar-se a moltes significacions diverses. Núñez presentà la seva candidatura amb la intenció ben explícita de "despolititzar" el Barça, i un senyor anglès em contava una vegada, tot divertit, que havia sentit a dir a un entusiasta blaugrana que la victòria de la Copa d'Europa significava que "Catalunya seria lliure".

Els participants en un fet futbolístic defensen, entre altres coses, la seva honorabilitat.

Els rituals esportius han furtat a la guerra els discursos romàntics o heroics amb què s'acompanyaven.

socials tenen un significat a voltes amagat, misteriós, que el sociòleg ha de descobrir o esbrinar. Seguint la metàfora del jeroglífic, el sociòleg vol fer com l'egiptòleg que, tot gratant, la sorra del desert, descobreix un edifici amb tot de signes escrits que no entén. L'egiptòleg pensa -correctament- que aquelles inscripcions són part d'un diàleg al qual ell no hi estava d'entrada convidat (i alguns han pagat molt cara aquesta intrusió). Ell no posa ni un moment en dubte que els autors d'aquells missatges havien de conèixer forçosament els seus significats i les seves finalitats. La seva feina consisteix en traslladar aquells significats d'una forma aproximada als esquemes i al llenguatge actuals. Per contra, el sociòleg pretén interpretar les pràctiques de la gent, independentment de la gent mateixa, cosa que és com dir que les inscripcions faraòniques contenen missatges que els seus autors ignoraven. I això ens envia a la recerca de significats "últims", "amagats", "essencials" que òbviament no existeixen perquè els significats són, per definició, els que les persones entenen i veuen en una situació determinada. Si no, no volen dir res.

La significació del fet futbolístic

Per tant, el que faré serà abandonar la búsqueda d'aquesta arca perduda que és la funció social del futbol i em centraré en el funcionament del fet futbolístic i de la multitud de significacions i manifestacions que conté. De tota manera, haig de confessar que un exercici d'aquesta mena hauria de basar-se en dades empíriques i hauria de ser molt més extens. Això que segueix s'haurà d'entendre com una forma de sociologia de cafè o de sobretaula que pot ser un gènere prou digne sempre que es reconeixi obertament que és així (és a dir, que no es doni gat per llebre). En substitució del funcionalisme, adoptaré les idees del sociòleg ianqui *Erving Goffman*, segons el qual tots els encontres socials són una mena de rituals on les persones rendeixen culte a determinats objectes, ídols, idees, creences. També enviarem a la banqueta els individus racionals de la sociologia, i farem entrar al camp les persones humanes, manllevant la redundància d'en Miki Moto. En els seus rituals quotidians amb veïns, amb amics, col·legues i encarregats, les persones humanes projecten la seva personalitat, la seva manera de ser. Alguns analistes de la comunicació han comentat que la conversa quotidiana és sovint una mena de competició on els interlocutors malden per demostrar que són els més savis, els més intel·ligents, els més enginyosos, els més riallers, els més amables o, fins i tot, els més modestos. En aquest sentit, la tertúlia casual de carrer no

és gaire diferent de les que mantenen els sociòlegs a través d'articles, conferències, llibres, tesis doctorals, etc. En tots dos àmbits, el casolà i el científic, es parla sovint dels problemes de la nostra societat. La diferència és que la majoria de sociòlegs donen per suposat que els seus punts de vista són millors, més objectius, més universals, més seriosos, més imparcials que els altres, sovint amb la justificació que són més empírics, més científics. Amb això, cal dir que fan gala de ben poca esportivitat, ja que establir unes regles de joc on un dels jugadors guanya per definició és confondre les lleis amb les trampes.

Com en qualsevol situació social, els participants en un esdeveniment futbolístic van a defensar la seva honorabilitat, ja que corren el risc de quedar malament, o fins i tot que els caigui la cara de vergonya. Per entendre com funciona un partit de futbol, el primer que cal aclarir és la noció d'equip, que cal no confondre amb els jugadors i els tècnics que en aquell moment ocupen l'escenari central de l'esdeveniment. Aquests són, com a molt, part de l'equip, i la part potser més caducable i substituïble. Els jugadors, com a vegades ja es diu, són els qui defensen l'equip.

A la nostra vida quotidiana, sovint ens presenten o som tractats com a membres de determinats equips o grups, com poden ser la nostra família, la classe del 4rt B, l'empresa Tal SA, la colla d'amics, etc. Les nostres relacions i pertinences són part de nosaltres, i la reputació d'aquests grups esquitxa també la nostra pròpia reputació, com deia Jesús de Natzaret. A ningú no li fa gràcia que un familiar sigui públicament insultat, i menys com més proper sigui. En aquest sentit, és notori que la majoria d'equips esportius porten noms de lloc (de barris, localitats, països) o s'identifiquen amb un determinat col·lectiu humà. El futbol pot utilitzar-se per mesurar simbòlicament uns col·lectius humans envers uns altres, d'aquí que els equips visitin els representants institucionals després de grans victòries. Algú ha dit que els esports-espectacle han eliminat la necessitat de les tradicionals batalles entre barris, pobles o nacions. Això és probablement una exageració, però sembla prou cert que els rituals esportius han furtat a la guerra els discursos romàntics o heroics amb què s'acompanyava: "Onze reis i un Kàiser", deia una revista alemanya després del mundial del 90.

En tot cas, el futbol és un gran esdeveniment públic, d'audiències massives i primeres pàgines de diari, per la qual cosa no és estrany que el soci, o l'afecionat senti la victòria o la derrota de l'equip en carn pròpia. El que sí que és veritat és que cada persona pot establir un lligam diferent amb l'equip, igualment com un treballador, per exemple, pot identificar-se més amb l'empresa que un altre treballador. A més, cada afecionat pot sentir-se afectat de manera diferent en diferents situacions, segons la importància d'un determinat partit per a la lliga o la copa o per al futur de l'entrenador, així com l'empresari es preocupa menys de la seva reputació entre la competència que entre la clientela. I també sabem que un equip com el F.C. Barcelona pot associar-se a moltes significacions diverses. Núñez presentà la seva candidatura amb la intenció ben explícita de "despolititzar" el Barça, i un senyor anglès em contava una vegada, tot divertit, que havia sentit a dir a un entusiasta blaugrana que la victòria de la Copa d'Europa significava que "Catalunya seria lliure".

Els participants en un fet futbolístic defensen, entre altres coses, la seva honorabilitat.

*La necessitat
d'unanimitat és con-
substancial al
funcionament dels
rituals*

En tot cas, el cert és que és difícil seguir el futbol sense triar el bàndol, encara que no coneguem cap dels equips contendents ni ens hi vagi la travessa. Sense bàndol, el joc perd una mica el sentit i es torna bastant avorrit, ja que està fet precisament per dramatitzar una confrontació. Fins els més desapassionats espectadors solen escollir bàndol per sortir del pas, amb el criteri que sigui. Aquest efecte es multiplica si hom fa acte de presència a l'estadi, acompanyat de milers d'altres afeccionats. Allí, els assistents no estan per frivoltats i difícilment toleren observadors imparcials i diversitat de parers dins les grades. La necessitat d'unanimitat és consubstancial al funcionament dels rituals. Fins en els més íntims encontres quotidians, tots busquen un cert consens operatiu que deixi els participants satisfets, almenys aparentment, del tracte que han rebut i d'allò que s'ha fet. En els rituals més col·lectius, se sol exigir un respecte al consens general. Aquest és un efecte semblant al rebuig que genera el turista que, enmig de la missa, entra a l'església i es posa a fer fotos. Tothom ha d'estar pel que es fa o si no ha de mantenir el cap baix. Com que el futbol es basa en el sentiment de pertinença comuna a l'equip, el qui porti la contrària pot ser vist com un traïdor o un infiltrat. Per això es considera convenient de separar els espectadors segons les seves lleialtats per garantir la integritat física i el divertiment de tothom.

De tota manera, tot esdeveniment es pot mirar des de multitud de punts de referència, i el futbol no és cap excepció. És obvi que els seguidors dels dos equips veuen el mateix partit tot i que cada moment de joc és viscut de manera molt diferent: la pilota al pal és per un una frustració i pels altres un ensurt, i una caiguda dins l'àrea és per a un penalti i per als altres una comèdia descarada. Igualment, algun espectador també pot observar un partit de forma distanciada, sobretot si el pot seguir per televisió o ràdio i pot tractar jugadors i públic com a part del mateix espectacle. Els àrbitres, periodistes, forces d'ordre públic i d'altres no participen formalment en la confrontació, tot i que aquestes neutralitats són sovint vistes amb una desconfiança instintiva i a voltes justificada. Són aquestes veus institucionals les que donen a l'esdeveniment un caràcter unitari com a "fet esportiu" per sobre de guanyadors i de perdedors, la qual cosa sol donar lloc a tota mena de retòriques de germanor, esportivitat, netedat de joc, objectivitat, etc. D'aquí també la possibilitat de fer de l'esport un fet periodístic, on diversos professionals ens serveixen tota mena d'anàlisis (p.e. la moviola), comentaris, informacions d'última hora, entrevistes a jugadors, tècnics i directius, reportatges, etc.

De fet, els afeccionats mateixos, en les seves converses ordinàries també poden saltar d'un paper a l'altre, de fans a comentaristes, segons les conveniències del moment. I això ens porta al segon aspecte molt important del futbol que ja se sap que no s'acaba pas el diumenge a la tarda sinó que en cert sentit podríem dir que tot just hi comença. A l'endemà, el soci o l'afeccionat, quan retorna al seu lloc, entre els amics o col·legues, du penjat com una medalla el resultat del partit del dia abans, del qual se n'ha assabentat tothom, fins i tot el qui no vol. Aquest fet possibilita l'organització de tot un conjunt d'activitats o jocs socials ja molt convencionals: la congratulació o planyiment mutu, les burles, les narracions de les jugades, les discussions per jutjar l'actuació dels protagonistes, l'estat de la Lliga, si era penal o no, etc.

Futbol i masculinitat

No és dir res de nou que aquests rituals més quotidians, on es negocien les múltiples significacions que es deriven de cada partit, són protagonitzats bàsicament per mascles (nens, nois, homes). Efectivament, el futbol ha estat i encara és (tot i que menys) un dels espais de construcció de la masculinitat per excel·lència. Recordem que fins fa poc, la drogació, sobretot l'alcohòlica, era una de les activitats quasi obligades en molts àmbits masculins, així com l'ús de llenguatge brut (renecs, insults i altres gèneres d'agressió verbal), crits i gestos d'agressivitat. Totes aquestes manifestacions troben el seu lloc en els esdeveniments esportius, cosa que fa que molts s'hi apuntin més per la xerinxola que no per la fidelitat als colors. Igualment, els analistes de la comunicació també han notat que els mascles no acostumen a parlar entre ells dels seus problemes i maldecaps més íntims i immediats. El futbol proporciona, doncs, un repertori de temes de conversa que permet l'establiment de relacions i amistats masculines alhora que per met oblidar el món del treball i les preocupacions de veritat.

Això no vol pas dir que el futbol sigui només cosa d'homes ni que tots els homes siguin iguals. Cal no entendre aquestes consideracions com una generalització. El sociòleg francès Pierre Bourdieu també ha teoritzat sobre l'anomenada estratificació social de l'esport, que és el fet que les diferents classes socials tendeixen a mostrar afecció per diferents esports. Això es tradueix en allò que em va dir un amic un cop que jo em preguntava per què hi havia tan bons tennistes catalans: "Perquè a Barcelona hi ha molt de pijo" - digué tot convençut. I és que tothom s'apunta als rituals que contribueixen a projectar la manera de ser que vol o que pot tenir, i on sap que hi trobarà els seus. Però de tota manera, en aquestes coses no hi ha lleis matemàtiques: la base social del Barça i de l'Arsenal semblen bastant diferents, i més amunt ja he dit que hi poden haver moltes maneres de veure i viure el futbol, com hi ha moltes maneres de ser home o dona progrés o pijo. Probablement, l'èxit d'un esport depèn sobretot del fet que faci possible aquesta multiplicitat de lectures i ofereixi diversos atractius al públic.

A tall de conclusió, voldria tornar a la idea que les activitats i tractes de les persones humanes estan sempre revestits d'actes i objectes rituals: xocades de mans, somriures, mobles

El futbol ha estat i encara és (tot i que menys) un dels espais de construcció de la masculinitat per excel·lència.

BLAU I GRANA

Oh ciutat meva que la
vida em prens
-i ets més meva i
menys meva cada
dia,-
Avui, amb blau sofert i
amb grana intens,
estàs pintant tot l'aire
d'alegria

S'obren les portes de
l'estadi immens,
fet a l'amplada que el
teu cor volia,
i el que és fill teu, i el
que no ho és,
sorprens
amb l'aplom de la teva
senyoria.

Avui de roig de sang i
blau de mar
vesteixes l'arrogància
muscular
que excita i embriaga i
abraona;

i avui això que és
glòria i febre i crit,
només té un sol amor
i un sol sentit
i una sola paraula:
BARCELONA!

Josep Ma. de Sagarra

postmoderns, corbates, benvingudes, comiats, tractes de tu o de vostè, bons desitjos per a la família, brindis, etc. I sovint, les ocasions que es carreguen de més objectes i gestos rituals són les que més importància se'ls dona. Observeu, sinó, el comportament de les persones humanes quan s'entrevisten, per exemple, amb l'alcalde. I la majoria de rituals de la nostra societat contenen un repartiment de papers preestablert, ja que tot i que tothom pot ser alcalde, no tothom pot ser-ho ara i aquí.

En canvi, de futbol, pot parlar-ne tothom qui vol, sense necessitat de ser un expert autoritzat. El futbol estableix una relació d'igualtat ideal entre els contertulians, que no cal que pateixin perquè ningú hagi de tancar la fàbrica, canviar-se de casa, pagar indemnitzacions, perdre la feina, els estalvis, la dona, l'home o posar en perill el futur dels seus fills. La persona moderna ha volgut veure una raó de ser o una utilitat en tots els seus actes, i cal reconèixer que la majoria d'ocasions poden trobar-n'hi alguna. És per això que fenòmens com el futbol (hi sovint la religió) poden resultar del tot incomprendibles i obscurs en l'enteniment racionalista. El futbol és ritual al cent per cent. Per més que es busqui, no se li pot trobar cap utilitat ni sentit amagat. En la seva senzillesa, el futbol no és sinó una excusa per organitzar multitud de rituals sense cap altre contingut ni conseqüència fora del que hi ha i es veu.

Joan Pujolar
Jena (Alemanya)

El F.C. Barcelona i la societat catalana

El F.C. Barcelona, fundat el 1899, per consegüent amb gairebé cents anys d'història, ha tingut una presència en la societat catalana que ha ultrapassat de molt l'aspecte purament esportiu. El fet de ser la institució civil més significativa del país i aquella que ha aglutinat més voluntats del poble català, l'han fet molt sensible a tot allò que, de manera positiva o negativa, afectava el conjunt de Catalunya. Durant els períodes de manca de llibertats i d'autonomia política del país, el F.C. Barcelona ha esdevingut, àdhuc més enllà sovint de la voluntat dels seus dirigents, el símbol de la catalanitat. Al llarg de la Dictadura de Primo de Rivera i de la dictadura franquista, el F.C. Barcelona ha estat com un oasi o de reserva que ha conservat vius els signes d'identitat del poble català.

Per aquest motiu fou durament perseguit durant la primera dictadura, fins al punt d'intentar-ne la seva desaparició, i fou intervingut per les autoritats franquistes en un intent, fracassat, de diluir-ne la seva alta representativitat col·lectiva. Curiosament, els seus dirigents dels anys més difícils pel país, amorosiren el seu franquisme en emparar-se de tot allò que el F.C. Barcelona era i representava. Alguns acabaren per avantposar la seva fidelitat al club a les seves inequívokes conviccions polítiques, i altres, en no trobar un camí per a compaginar ambdues fidelitats, optaren per abandonar el F.C. Barcelona per tal de no violentar-ne la seva significació social, cultural i política. Aquesta ha estat la tremenda força que l'entitat ha aconseguit en aquestes dècades d'existència.

En un altre ordre de coses, cal constatar un fet que ha tingut una importància cabdal pel país en el seu conjunt. Em refereixo a aquells elements que, al llarg dels anys del franquisme, han afavorit la integració en un sol poble dels ciutadans que habitaven Catalunya, independentment que fossin catalans de tota la vida o que fossin provinents d'altres bandes de l'Estat. Si aquesta integració no s'hagués produït d'una manera tolerant, pacífica i generosa per ambdues bandes, Catalunya apareixeria avui com un país amb un alt nivell de conflictivitat política, social, cultural, nacional, en definitiva.

Han fet possible aquest procés els sindicats i els partits d'esquerra sobretot, però també la moderació i respecte d'alguns partits nacionalistes. Em sembla que, en aquest aspecte, el F.C. Barcelona, ha acomplert un paper de primera magnitud. Molts immigrants han trobat en la seva adhesió sentimental i simbòlica al Barça un camí d'integració al país que els acollia. Molts han trobat en el F.C. Barcelona el mitjà per a entendre, estimar i identificar-se amb la catalanitat. Han vist en la persecució esportiva que el Barça patia una expressió més de la repressió de què Catalunya era víctima per part del règim dictatorial. Potser per aquests motius hem convingut que el Barça era més que un club esportiu. I és per tot això que el F.C. Barcelona ha volgut sumar a les seves activitats esportives una projecció cultural que no té cap altre equip del món. El Museu del F.C. Barcelona n'és l'expressió més significativa. L'acollida que li han dispensat ciutadans d'arreu del planeta palesa que aquesta alta significació ha estat compresa més enllà de les nostres fronteres.

Sense tenir en compte tot allò que he dit fins ara, potser seria difícil de comprendre que la fidelitat al Club per part dels seus socis i simpatitzants no ha tingut una relació de causa a efecte amb els èxits esportius. Durant els llargs períodes de fracassos del primer equip de futbol, lluny de disminuir el nombre d'associats, aquest no ha fet més que anar creixent en una corba que mai no ha tingut una davallada significativa. I el mateix puc dir d'un altre fenomen social que ha acompanyat la història del Club. Em refereixo a la constitució de les penyes barcelonistes que, als cinc continents, deixen constància de la projecció simbòlica, cultural i esportiva del Barça. Les gairebé mil penyes que té el Club actualment constitueixen un dels fenòmens cívics més dignes de ser estudiats per sociòlegs i historiadors. Que les comunitats autònomes espanyoles que tenen més penyes constituïdes siguin Andalusia i Extremadura obliga a replantejar seriosament les causes de l'anticatalanisme creixent que s'està produint en aquestes regions peninsulars. En tot cas, el Barça ha contribuït de manera molt seriosa al fet que sectors de la societat espanyola, recelosos amb Catalunya, hagin après a estimar un xic més, a través de la seva adhesió sentimental al F.C. Barcelona, el nostre país. Són qüestions massa serioses per parlar-ne amb brevetat, perquè són temes que obliguen a una reflexió molt acurada. I no només des del punt de vista esportiu

Jaume Sobrequés i Callicó
Historiador

El fenomen "Barça"

Is homes són cruels, però l'home és bo". Així ens descriu R. Tagore certes efectes de la societat que formen part de la naturalesa de l'ésser humà i no obstant sembla que es contradiuen en la seva essència.

És a dir, la massa de vegades "emborratxa" i d'altres et permet passar desapercebut.

Per altra banda, la càrrega energètica que genera la visió comuna d'un equip o d'un grup pot arribar a ser devastadora o potenciadora, fins potser el màxim. La veritat, és que tant si ho diem positivament o negativament, resulta que en el fons parlem del mateix fenomen.

En aquestes circumstàncies entren en joc diferents mecanismes, com ara: identificació, projecció i cohesió de grup, mantinguda en gran part per la solidaritat interna i externa (i també per l'economia).

IDENTIFICACIÓ: Quan un equip és bo i guanya = Tots guanyem.

PROJECCIÓ: Quan un equip falla i perd = Aquest equip és un desastre.

En definitiva, fem referència a l'ambivalència de l'ésser humà, descrita ja en la mitologia greco-romana a través de la Història de Pandora: dona excepcionalment perfecta, bella i intel·ligent..., que sempre viatjava amb la seva caixa a la mà, caixa en què hi havia totes les imperfeccions i defectes, així com les malifetes més horripilants realitzades i per realitzar, etc. És així que hem sentit a parlar de la caixa de Pandora.

Tots tenim la nostra caixa de Pandora, ja que no som ni únicament perfectes, ni únicament terribles, i això pot ser tolerable sempre que ho acceptem. La veritat és que és molt més fàcil la palla del teu en l'ull de l'altre que no pas a l'inrevés. Aquest fet, precisament, desferma una sèrie de mecanisme i de característiques que, segons la meva opinió, es donen d'una forma conjunta en el fenomen Barça. Tan aviat es plora d'emoció com de pena. I precisament estem parlant d'emocions que impliquen sentiments i especialment el sentiment de grup.

El sentiment de grup és quelcom més que un concepte intel·lectual, és un lligam més aviat emocional que permet d'implicar-se de ple en l'equip. Malgrat tot, no sempre passa de forma correcta; els personalismes desmunten el grup o bé el grup es menja les persones. No és fàcil mantenir-se al capdavant, a la línia davantera d'un equip com el Barça, exposat sempre a les crítiques i a les lloances que cauen de tot arreu.

Possiblement, no hi ha res més difícil com aprendre a guanyar, ja que un ha de saber

mantenir-se i encaixar els mals resultats amb el cap ben alt. I no solament això, també han d'aprendre a amortir l'efecte del públic sobre les seves pròpies accions esportives.

El públic, en general, és una de les àrees psicològiques més atractives d'aprofundir i més encara quan es tracta de l'afició del Barça. Potser no estem parlant només d'un club, sinó que sembla que s'està parlant d'un país, com és Catalunya.

Justament això és el que descriu la frase coneguda de tothom: Som més que un club.

Aquí es barregen sentiments de pertinença a la terra, a la llengua, a la mar, a les muntanyes, a les valls, a la política, a les persones. El passat, el present i el futur d'un poble que fou reprimat i que passà per dificultats polítiques, perdent independència al mateix temps que el seu equip de futbol guanyava llibertat.

la identificació amb el guanyador i la projecció de tots els desitjos i sensacions d'èxit és un fenomen que es dona en tot espectacle esportiu. Tal com dèiem, es tracta de la caixa de Pandora. per contra, quan l'equip perd, es converteix en tot allò que hom no voldria mai reconèixer de si mateix i és per això que ens decepciona i fins i tot alguns se senten deprimits.

Curiosament, l'efecte Stoikov ha aportat i aporta una gran possibilitat d'identificació pel fet de significar aquella part més impulsiva i primitiva que s'enfronta a trencar barreres i a més a jugar bé. Hi ha moltíssims nens que porten samarretes de l'Stoikov, i també de Koeman, Guardiola, Amor, Bakero, nadal, etc. Potser ara no s'estila portar samarretes amb la cara d'en Cruyff, però el seu nom és reconegut internacionalment, igual que la seva estratègia psicològica per controlar l'eficàcia del seu equip en el moment en què es va fer càrrec del Barça i, la veritat, no és gens fàcil treballar la cohesió d'equip en un club on tots poden arribar a ser figures.

Ell ha volgut ser el líder real, tenir-los a tots preparats i decidir a darrera hora canviar l'alineació perquè ho vol així. Està clar que ell no és psicòleg i això de voler controlar tant les figures, se li pot escapar de les mans en qualsevol moment. Per ara, se'n va sortint, sense l'Stoikov ja han guanyat a Holanda i, curiosament, l'afecció ja es relaxa i es despreocupa més d'aquest tema.

La veritat és que en un club que és més que un club, el protagonisme de les figures és important sempre que això no perjudiqui l'equip. El soci barcelonista vol "moguda" i l'afecció s'identifica de ple quan el Barça guanya, d'altres només estan contents i la veritat, s'ha de reconèixer que el màrqueting, l'eficàcia i la bona fama (així com l'economia) donen una bona imatge de campió.

Quan s'aconsegueix que tot funcioni, l'afecció respon i també s'ha de dir que molts es mantenen fidels en els tràngols i en els mals moments. Quan tot funciona es dona cohesió d'equip, tant per part de la plantilla com per part de l'altre grup de socis i afeccionats que s'hi adhereixen, formant tots plegats una altra mena d'equip.

Les "boixeries" no es poden descartar del mapa ja que un pot aprofitar la massa per descarregar la seva pròpia agressivitat envers els altres. Amb això entrariem a parlar d'un altre tema prou important: la violència dins l'esport.

El fenomen de la cohesió és l'efecte que respon a l'acció col·lectiva viscuda com un impuls interior que dona unitat i que enriqueix cadascun dels seus membres. En definitiva, "uno para todos y todos para uno". és en realitat un sentiment comú, o una pila de sentiments en comú que permeten viure l'equip com una família i estimar-se'l. Tot això no es dona de cop sinó que arriba a ser-ho amb el temps a través de la voluntat comuna.

La història del Barça es remunta a l'any 1899 i el fet d'haver esdevingut un fenomen respon a la força integradora del potencial de l'ésser humà que des de la seva fundació viu la col·lectivitat en un senzill sentiment de família que s'extén arreu del món.

Montserrat Ferraro i Frago

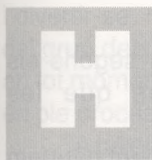
Psicòloga. Sofròloga esportiva

Màster en Sofròlogia esportiva

Preparadora psicològica de l'Hoquei Barça Junior i Juvenil 94/95

El Roure del Rei

Hi ha racons de la nostra geografia que tot i tenir una nomenclatura d'allò més curiosa, en tenim els noms tan assumits que sovint ni tan sols ens plantejem quin n'és l'origen. Al terme municipal d'Oix, prop del camí d'Ormoier, un indret anomenat *el Roure del Rei*, va despertar la curiositat per saber d'on provenia aquest nom. Uns orígens que es remunten al segle XVIII, en ple regnat de Ferran VI.

Malgrat que deu fer aproximadament uns quaranta anys que el van tallar per llenya, se sap d'un roure immens, situat prop del mas de Can Pei, al terme municipal d'Oix, que hom anomenava el Roure del Rei.

Aquest arbre imponent, deu el seu nom a la disposició reial que Ferran VI va promulgar l'any 1748, per la qual s'havia de fer inventari de tots els arbres per a la construcció dels vaixells, atenent així la demanda d'embarcacions que tenia el regne.

Cinc anys més tard, l'edicte reial es va començar a aplicar a l'antic corregiment de Vic, que comprenia les terres situades entre el riu Fluvià i la frontera amb França.

Tot i que també es té coneixement d'inventaris arboris realitzats al terme de Santa Pau, el que tingué lloc a la Vall del Bac segurament és dels que ha quedat més ben documentat. Així, l'any 1753, el Sr. Antonio de la Llera, jutge comissionat per l'Intendent General de l'Exèrcit i del Principat de Catalunya, juntament amb dos experts del país, aquests darrers bons coneixedors de la geografia de la comarca i de les seves possibilitats arbòries, varen realitzar una inspecció ocular per la Vall del Bac, per inventariar els "quexijos (varietat de roure), encinas, alcornoques, alamos blancos y negros, chopos, fresnos, alisos, olmos, nogales, hayas, castaños y pinos (...) para sacar piezas de construcción para navíos y otras embarcaciones (...) con la distinción de las especies y número de ellas y separación de los que son nuevos, crecidos y viejos".

Un cop inventariats tant els arbres de dimensions considerables, com aquells plançons que al cap d'uns anys podrien ser útils per a la naviliera reial, ja es podia procedir a la seva tala i transport fins a les drassanes més properes, situades a Sant Feliu de Guíxols.

I aquí començaven les dificultats. I no costa gaire d'imaginar quina mena de complicacions es varen trobar: no podien ser altres que les males comunicacions.

Els pràctics de l'època en deixaren constància d'aquesta manera: "que en todo este territorio no se encuentran

carriles abiertos para la conduccion de las maderas al embarcadero de San Felio de Guixols que es el mas inmediato a este termino, y dista catorze leguas y en caso que S.M. quiera que se hagan deveran ir desde este termino por el mismo camino que passa deste pueblo a Bianya que dista hora y media cuyo coste en abrir dicho camino o carretera sera muy crecido por lo aspero y quebrado del terreno y desde el termino de Bianya deveran hir por Olot carretera del Sellent Gerona y desde alli a dicho puerto de Sn. Feliu".

Obviament era tot un entrebanc haver de transportar troncs de grans dimensions durant les "catorze leguas" (vuitanta quilòmetres aproximadament) que separen la Vall del Bac de Sant Feliu de Guíxols. Segurament per aquest motiu, la reial ordenança no va tenir uns efectes importants a la Garrotxa.

De fet, Ferran VI va morir l'any 1759, i amb el seu successor, Carles III, comença una nova època pel que fa a la política i al comerç d'Espanya.

Pot ser que algun roure de la Vall del Bac esdevingués mastil de vaixell en les drassanes de Sant Feliu de Guíxols, i formés part de les naus que s'aventuraven a fer fortuna a les Amèriques. D'altres, tot i conservar la marca reial, com és el cas del Roure del Rei, també van tenir la seva utilitat aportant caliu en alguna llar de foc.

Fonts consultades: Annals 1982-83.

Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca.

Jordi Serrat

Algunes reflexions sobre l'esport escolar

Jordi Sagristà esbossa amb claredat aquells aspectes que s'haurien de tenir en compte a l'hora d'estructurar i planificar una activitat tan important com l'esport escolar.

esport escolar, segurament un dels fenòmens socials més rellevants dels nostres temps, sens dubte ocupa un lloc important en el marc escolar actual. Sense anar més lluny, cal recordar que foren les escoles i les institucions docents britàniques el bressol, a inicis del segle passat, de gran nombre de pràctiques esportives, la majoria de les quals són encara ara molt populars, sota el patrocini del propi sistema educatiu de l'època.

El que amb aquest breu anàlisi es pretén, és donar a l'activitat física i a l'esport la veritable dimensió que li correspon en un entorn com el de l'escola, ja que són moltes les confusions que existeixen al respecte, establint-se sovint importants contradiccions amb la pròpia tasca educativa i pedagògica de tota institució docent.

Fins i tot podem afirmar que és amb aquests pretexts, l'esport com un instrument educatiu, formador, pedagògic ..., amb els quals es justifica la seva presència en el marc escolar, abocant-hi importants recursos materials, humans i de temps per tal de potenciar-lo. Però podem estar realment segurs que això és així?

Personalment, penso que un esport educatiu i formatiu implica quelcom molt més important que dedicació i uns quants diners, suposa un elevat grau de compromís per part del centre o institució que el promou, emmarcant-lo dintre del context adequat per tal de poder acomplir aquests importants objectius, propis de la seva tasca formadora i de desenvolupament integral dels nens.

Tot parlant d'esport escolar, podem fer referència a dues situacions ben diferenciables:

a) Les activitats pròpies de l'àrea d'educació física, indispensablement emmarcades dintre dels programes curriculars proposats pel Ministeri i el Departament d'Ensenyament; continguts de caràcter obligatori pels nens, amb uns objectius bastant concrets a seguir per part del centre i del professor responsable de l'àrea;

b) L'esport realitzat englobat dintre de les activitats extraescolars que molts centres ofereixen als seus alumnes fora de l'horari lectiu, el qual pot presentar-se sota dissenys molt diversos i emmarcat dintre de línies filosòfiques amb

grans divergències segons els centres i escoles que les proposen;

És aquí on segurament hauríem d'aturar-nos i analitzar la situació detingudament, fent una breu referència a cada una de les parts involucrades en l'esport dintre del marc escolar, que ens pugui donar una idea de les seves veritables dimensions.

Així doncs, deixant els nens, indiscutibles protagonistes de tot això, pel darrer punt d'aquesta anàlisi, caldria parlar en primer lloc de:

. **L'escola**, que sota la figura del Director, l'Associació de Pares o la Comissió Esportiva, és la promotora i gestora d'aquestes activitats, per tant té la important missió de vetllar perquè aquestes es trobin i es desenvolupin realment dintre del marc

pedagògic propi de l'escola.

La seva funció principal, a part de la gestió directa de les activitats assegurant-ne el seu bon funcionament, serà la de determinar les línies filosòfiques en què s'han d'emmarcar les activitats extraescolars del centre.

. **Els pares**, amb un paper indiscutible en la formació dels seus fills, és imprescindible que participin i sintonitzin amb els objectius proposats pel centre a nivell esportiu, de manera que la seva col.laboració ha de ser tant a nivell de pensament com en les seves accions: viure esportivament i de manera educada els jocs dels seus fills, facilitar les tasques dels entrenadors i àrbitres, col.laborant en qualsevol de les múltiples funcions a realitzar en la gestió de l'esport extraescolar, animar la participació d'altres pares, etc.

. **Els monitors i entrenadors**, figures sens dubte bàsiques en la consecució de l'èxit d'aquestes activitats; realitzant una veritable funció d'educador, possibilitant l'aprenentatge i la participació de tots els nens, alhora que creant un ambient positiu entorn de l'esport: respecte per als companys, adversaris i àrbitres, acceptació d'errors propis i dels companys, canalització positiva de la competició, ... Així, doncs, es converteixen en els veritables executors de les idees que es pretenen transmetre amb l'esport des de l'escola, havent de participar totalment d'aquestes.

. **Les activitats esportives** a realitzar poden ésser molt diverses, en funció de les possibilitats i preferències de

cada escola, el que juntament amb el seu caràcter voluntari les converteix en altament motivants per als nens; i és això el que els permet ésser un instrument de gran valor formatiu, si són correctament orientades, en contraposició a l'obligatorietat de la tasca docent emmarcada en horari escolar.

Els nens, subjectes principals sobre els quals ha de girar tot, cal tenir molt present que juguen per sentir-se realitzats i divertir-se, no pas per satisfer als adults o als membres del grup dels grans. Així, doncs, cal que siguin respectats en tot moment les seves peculiaritats i la seva personalitat en ple procés de desenvolupament.

A tal efecte és interessant recordar el «*Decàleg dels drets del nen en la pràctica de l'esport*» (Horst Wein 1994):

- . Dret d'entretenir-se, tant en les pràctiques com en les competicions; com de realitzar una gran varietat d'activitats tant lúdiques com formatives.
- . Dret de jugar com a nen i de no ser tractat fora i dintre del camp de joc com un adult;
- . Dret de disputar competicions amb regles adaptades al nivell de les seves capacitats en cada etapa del seu desenvolupament psicomotor.
- . Dret de jugar amb la màxima seguretat possible.
- . Dret de participar en totes les facetes del joc.
- . Dret de poder tenir pròpies experiències, resolent per si mateix els problemes que se li plantegen, tant en els entrenaments com en la competició.
- . Dret de poder ésser entrenat per persones expertes.
- . Dret d'ésser tractat amb dignitat, tant per part del monitor, com per part dels seus companys i adversaris.
- . Dret de jugar amb nois de la seva edat i amb semblants possibilitats de guanyar.
- . Dret de no ésser campió.

Realitzat aquesta breu anàlisi sobre els diferents elements que participen de l'esport escolar, voldríem resumir a modus de conclusió que aquest:

- . Ha d'estar vinculat estretament a la tasca formadora i educativa de l'escola.
- . Ha de ser un esport fonamentalment participatiu, que doni cabuda a tothom, en el qual la «victòria» en la competició, no ha de ser un objectiu, sinó la possible conseqüència d'una tasca ben feta.
- . Ha d'estar emmarcat en un entorn positiu, evitant situacions estressants i poc educades que es contradiuen amb la formació personal i esportiva dels nens.

. Ha d'estimular en els nens la continuïtat en la pràctica esportiva a llarg termini, cosa que contribuirà a la seva formació integral com a persona.

Som conscients que en l'actualitat ens trobem encara bastant lluny d'aquest marc ideal, ja que és excessivament freqüent observar qualsevol dissabte al matí en molts patis d'escola, situacions esportives envoltades de crits, males maneres i agressions verbals, en clara contradicció amb la filosofia inicial de l'esport escolar. Però la nostra intenció, se centra en procurar crear una certa sensibilitat al respecte, que doni peu a la reflexió i al replantejament de les línies a seguir, i així poder somiar amb la recuperació del veritable i més pur esperit de l'esport, que antany, curiosament, va justificar la seva inclusió en els centres escolars.

Jordi Sagristà i Artigas

Per què, Sr. Arbós?

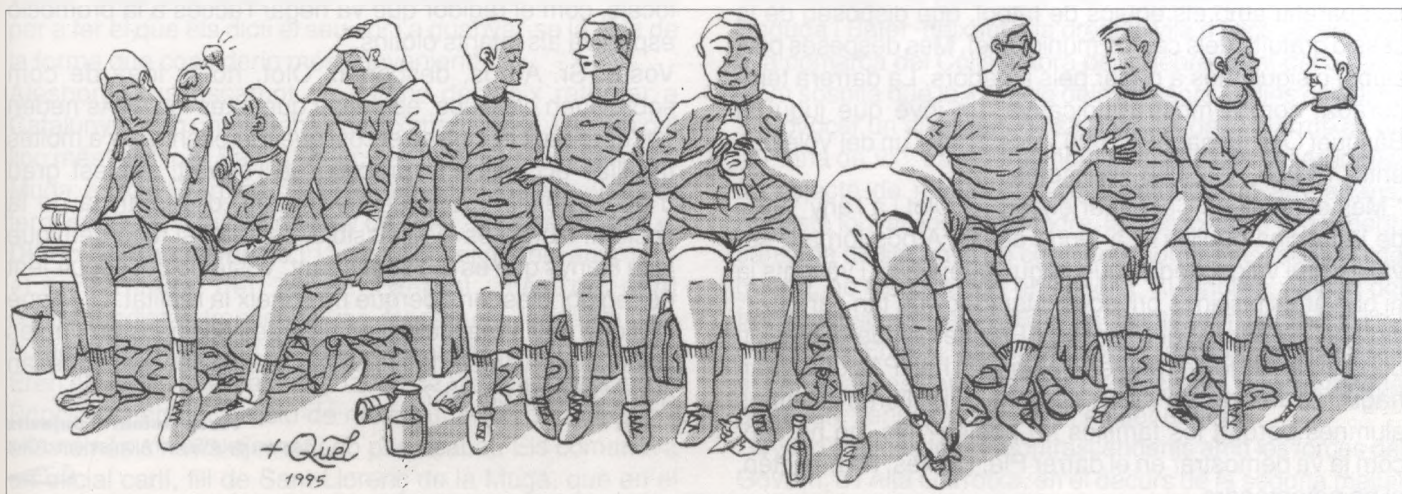

Per què?, per què?, per què?... Molta gent (pares, monitors, mestres, fins i tot alumnes) m'han fet aquesta pregunta aquests darrers dies. El subjecte de la pregunta era, com haureu endevinat, la supressió de les campanyes de Promoció Esportiva decidida

per Eduard Arbós, President del Patronat Municipal d'Esports. Aquesta reducció/supressió -decisió personal i unilateral del Sr. Arbós- ha provocat un desconcert i perplexitat lògics entre els afectats.

I és que cal reconèixer que es fa difícil, una vegada més, entendre les raons del Sr. Arbós. Aquestes campanyes eren una experiència pionera i modèlica, estaven arrelades a la ciutat, comptaven amb el suport de tothom i, sobretot, representaven un servei universal, del qual es beneficiaven tots els escolars d'Olot durant l'Ensenyament Bàsic.

Una vegada escoltades les «explicacions» del Sr. Arbós al darrer ple, i fent un repàs de les seves actuacions en els darrers 8 anys, m'agradaria exposar el que per a mi és l'arrel del problema, intentant oferir una resposta a les moltes preguntes que tots ens fem al voltant d'aquest tema. I les respostes, una vegada més, arrenquen de la mateixa persona -amb els seus defectes i virtuts, és clar- del Sr. Arbós. El gran problema del Sr. Arbós, i en dona una nova mostra

Algunes reflexions sobre l'esport escolar

Jordi Sagristà esbossa amb claredat aquells aspectes que s'haurien de tenir en compte a l'hora d'estructurar i planificar una activitat tan important com l'esport escolar.

esport escolar. segurament un dels fenòmens socials més rellevants dels nostres temps,

sens dubte ocupa un lloc important en el marc escolar actual. Sense anar més lluny, cal recordar que foren les escoles i les institucions docents britàniques el bressol, a inicis del segle passat, de gran nombre de pràctiques esportives, la majoria de les quals són encara ara molt populars, sota el patrocini del propi sistema educatiu de l'època.

El que amb aquest breu anàlisi es pretén, és donar a l'activitat física i a l'esport la veritable dimensió que li correspon en un entorn com el de l'escola, ja que són moltes les confusions que existeixen al respecte, establint-se sovint importants contradiccions amb la pròpia tasca educativa i pedagògica de tota institució docent.

Fins i tot podem afirmar que és amb aquests pretextes, l'esport com un instrument educatiu, formador, pedagògic ..., amb els quals es justifica la seva presència en el marc escolar, abocant-hi importants recursos materials, humans i de temps per tal de potenciar-lo. Però podem estar realment segurs que això és així?

Personalment, penso que un esport educatiu i formatiu implica quelcom molt més important que dedicació i uns quants diners, suposa un elevat grau de compromís per part del centre o institució que el promou, emmarcant-lo dintre del context adequat per tal de poder acomplir aquests importants objectius, propis de la seva tasca formadora i de desenvolupament integral dels nens.

Tot parlant d'esport escolar, podem fer referència a dues situacions ben diferenciables:

a) Les activitats pròpies de l'àrea d'educació física, indispensablement emmarcades dintre dels programes curriculars proposats pel Ministeri i el Departament d'Ensenyament; continguts de caràcter obligatori pels nens, amb uns objectius bastant concrets a seguir per part del centre i del professor responsable de l'àrea;

b) L'esport realitzat englobat dintre de les activitats extraescolars que molts centres ofereixen als seus alumnes fora de l'horari lectiu, el qual pot presentar-se sota dissenys molt diversos i emmarcat dintre de línies filosòfiques amb

grans divergències segons els centres i escoles que les proposen;

És aquí on segurament hauríem d'aturar-nos i analitzar la situació detingudament, fent una breu referència a cada una de les parts involucrades en l'esport dintre del marc escolar, que ens pugui donar una idea de les seves veritables dimensions.

Així doncs, deixant els nens, indiscutibles protagonistes de tot això, pel darrer punt d'aquesta anàlisi, caldria parlar en primer lloc de:

· **L'escola**, que sota la figura del Director, l'Associació de Pares o la Comissió Esportiva, és la promotora i gestora d'aquestes activitats, per tant té la important missió de vetllar perquè aquestes es trobin i es desenvolupin realment dintre del marc

pedagògic propi de l'escola.

La seva funció principal, a part de la gestió directa de les activitats assegurant-ne el seu bon funcionament, serà la de determinar les línies filosòfiques en què s'han d'emmarcar les activitats extraescolars del centre.

· **Els pares**, amb un paper indiscutible en la formació dels seus fills, és imprescindible que participin i sintonitzin amb els objectius proposats pel centre a nivell esportiu, de manera que la seva col.laboració ha de ser tant a nivell de pensament com en les seves accions: viure esportivament i de manera educada els jocs dels seus fills, facilitar les tasques dels entrenadors i àrbitres, col.laborant en qualsevol de les múltiples funcions a realitzar en la gestió de l'esport extraescolar, animar la participació d'altres pares, etc.

· **Els monitors i entrenadors**, figures sens dubte bàsiques en la consecució de l'èxit d'aquestes activitats; realitzant una veritable funció d'educador, possibilitant l'aprenentatge i la participació de tots els nens, alhora que creant un ambient positiu entorn de l'esport: respecte per als companys, adversaris i àrbitres, acceptació d'errors propis i dels companys, canalització positiva de la competició, ... Així, doncs, es converteixen en els veritables executors de les idees que es pretenen transmetre amb l'esport des de l'escola, havent de participar totalment d'aquestes.

· **Les activitats esportives** a realitzar poden ésser molt diverses, en funció de les possibilitats i preferències de

en aquest tema, és la seva incapacitat de comprensió. I no es tracta que no vulgui o que no pugui entendre la situació. el problema del Sr. Arbós és molt més profund, el Sr. Arbós no coneix Olot, ni molta de la gent que a Olot practica -o no practica- esport ni les escoles ni els problemes d'aquestes i de les seves APAs.

Per al Sr. Arbós, aquells que volen fer alguna activitat ja la fan. I no pot concebre que a Olot hi ha persones i entitats que han de renunciar a fer-la per problemes

econòmics. Per a ell, tot es redueix sempre a una quantitat miserable (és miserable el cost que representarà per uns pares o una APA fer-se càrrec de les campanyes de promoció, és miserable la quota d'una piscina privada, és miserable el que cal pagar a un monitor perquè porti un equip d'esport extraescolar).

* Volen un exemple? Fa vuit anys, tot just designat com a president del Consell Esportiu de la Garrotxa, el Sr. Arbós va forçar una ruptura amb varis clubs i associacions esportives de la Garrotxa. El motiu bàsic era el planteig de l'Esport extra-escolar, l'organització de les lligues, l'oferta de monitors a les escoles que en necessitessin...

Com ara, el Sr. Arbós va imposar la seva teoria (qui realment vol fer esport, ja en fa; o sigui, qui vulgui monitors, que se'ls busqui i que se'ls pagui), va demanar el respecte de tots per la seva decisió i un any de «prova», moltes escoles (evidentment, aquelles amb menys recursos econòmics, aquelles amb menys instal·lacions, aquelles amb alumnes de famílies de menor poder adquisitiu) es varen quedar sense equips i sense monitors. Les xifres de participació escolar es varen reduir en uns percentatges esgarrifosos. Encara avui, a resultes de la tossuderia del Sr. Arbós el setembre de 1987, molts nens i nenes no poden fer esport. Encara avui, els nivells de participació en l'Esport escolar no han recuperat les xifres del curs 86-87.

* Un altre exemple? Les quotes d'utilització del Pavelló d'Esports. De nou la mateixa teoria (qui vulgui entrenar o jugar al Pavelló, que pagui; mentre que es dona un greuge comparatiu amb els equips de futbol, que disposen de la cessió gratuïta dels camps municipals). Més despeses pels clubs, o sigui, més a pagar pels jugadors. La darrera temporada, com a mostra indicativa, un jove que jugui al Bàsquet Olot ha pagat 27.500.-ptes. l'any, i un del Voleibol, entre 15.000.- i 22.000.- pessetes.

* Més exemples? Cal parlar encara, a Olot i a l'any 1995, de la piscina pública? La teoria del Sr. Arbós torna a ser vàlida (qui vulgui nedar, que pagui, que a Olot i voltants ja hi ha vàries piscines privades, i tampoc són tan cares).

Ho sap, Sr. Arbós, que moltes APAs deixen de cobrar un bon percentatge de rebuts? Sap que hi ha APAs que s'han hagut de fer càrrec de la compra dels llibres d'alguns alumnes perquè les famílies no podien? No, no ho sap, com ja va demostrar en el darrer Ple. I a més, no ho entén, ni ho potentendre.

Sap, Sr. Arbós, que moltes famílies no poden assumir el cost de pagar la quota d'entrada ni els rebuts d'una piscina pública? No, no ho sap. O potser es pensa que els olotins que no són socis, no els agradaria poder anar a la piscina?

Sap, Sr. Arbós, el problema que representa per a molts clubs pagar les quotes que l'Ajuntament els cobra per utilitzar el Pavelló? Sap que aquests clubs no tenen altra manera de compensar aquest cost que carregant-ho als seus jugadors, i que hi ha hagut

jugadors- especialment, el que és més greu, joves que no treballen- que han deixat de fer esport perquè no podien demanar a casa seva que els ho paguessin? No, no ho sap, ja que sembla que encara pensa pujar més les quotes d'ús del pavelló.

Sap, Sr. Arbós, quina reducció s'ha donat en la participació d'esport escolar des que vostè és president del Consell Esportiu de la Garrotxa? Això sí que ho deu saber, però segurament tampoc no sap que és per culpa seva.

Potser vostè ja ho sabia tot això, però no ho entén, veritat? Vostè no entén tantes coses! Per vostè tot es redueix a una màxima: «Qui vulgui fer alguna activitat, que la pagui».

Vostè no entén els problemes econòmics de moltes APAs, vostè no pot concebre que una escola deixi de tenir equips esportius (o sigui, que els infants no puguin fer esport) perquè no troba - o no pot pagar- monitors, vostè no comprèn que Olot necessita una piscina pública.. Vostè no entén, no sap, no comprèn que moltes famílies no poden pagar la quota de l'APA, que per a molta gent la quota de la piscina és una despesa inassumible, que moltes APAs deixen de fer activitats perquè no disposen de prou recursos...

Vostè, Sr. Arbós, sembla tenir un desig especial de passar a la història com el regidor que va inaugurar la pista d'atletisme. Lamentablement, quan en el futur es parli de vostè, tothom el recordarà com aquell que va carregar-se bona part de l'estructura esportiva local, com la persona que va dinamitar anys i esforços de les entitats esportives locals, com el regidor que va negar l'accés a la promoció esportiva als infants olotins.

Vostè, Sr. Arbós, desconeix Olot, no té idea de com sobreviuen els clubs, es pensa que totes les APAs neden en l'abundància, no sap el cost que representa per a moltes famílies accedir a la pràctica de l'esport. Aquest grau d'incomprensió, de desconeixement, d'ignorància de la societat olotina és inadmissible, sobretot si recordem que ja fa 8 anys que és a l'Ajuntament. Vostè no pot seguir fent de regidor d'esports perquè no coneix la realitat. O és que tot i que havia manifestat en diverses ocasions que no es volia tornar a presentar, hi ha raons més obscures que fan que s'aferrí al càrrec?

Josep Guinart i Sajovitz
Regidor del PSC a l'Ajuntament d'Olot

Els trabucaires a la Garrotxa

No es poden separar, evidentment, la primera guerra carlista, coneguda per la Guerra dels Set Anys (1833-1840), del fet trabucaire, que té el seu origen a mitjan 1841, tota vegada que els trabucaires de la primera època, o sigui els que van actuar durant la segona meitat de 1841 i la primera de 1842, formaren abans en els regles del carlisme.

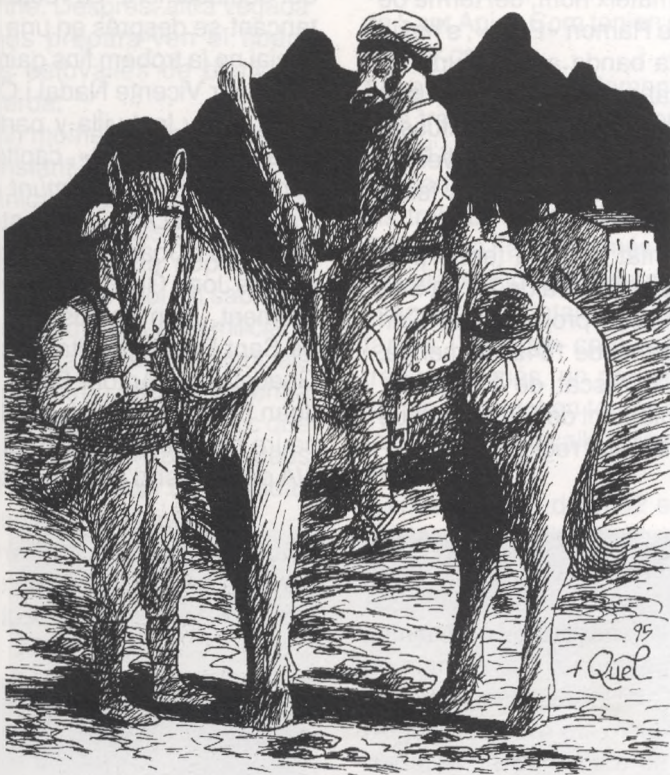
La nit del 6 de juliol de 1841, les tropes carlistes, a les ordres del general tortosí Ramon Cabrera i Griñó, que han portat a terme una disciplinada retirada de sud a nord de Catalunya, s'internen a França per les proximitats de Puigcerdà. Són, segons sembla, entre quinze i vint mil, tot i que no se'n coneix el nombre exacte. El govern francès els interna i els fixa la residència en pobles i ciutats del migdia del país veí. La primera Guerra carlista s'ha acabat.

Aquest internament es perllonga durant deu mesos i escaig. El govern francès es cansa aviat de subvencionar les despeses dels carlins exiliats i decideix retirar-los l'ajuda. Davant d'aquesta situació, el rei tradicionalista Carles V, germà de Ferran VII, des de la ciutat de Bouges, on roman vigilat, dicta una reial ordre, autoritzant els seus homes per a fer el que els dicti el seu cor i a guanyar-se la vida de la forma que considerin més convenient.

Aleshores, un escamot de carlins decideix retornar a Catalunya. Són un centenar, aproximadament. I ho fan pel lloc més fàcil, per Sant Llorenç de Cerdans i l'Hostal de la Muga, a l'Alta Garrotxa. Sembla que van trepitjar novament terra catalana el dia 28 de juny de 1841, segons informa el **Diario de Barcelona** de l'11 de juliol del mateix any:

«La matinada del 28 de l'actual, més de cent contrabandistes francesos van atacar una ronda de cinc homes pertanyents al Ministeri d'Hisenda...»

Eren els carlins que s'acomiadaven de França i entraven al Principat amb la intenció de revifar una guerra que per a ells només s'havia ajornat i no pas acabat. Els comanava un oficial carlí, fill de Sant Llorenç de la Muga, que en el

curs de la Guerra del Set Anys havia protegit amb els seus soldats els cobradors de contribucions carlistes i era, per tant, una persona de caràcter expeditiu, valent i arriscat. Es deia Ramon Vicens i Prada, conegut per Ramon «Felip», i tenia en aquells moments trenta-quatre anys, ja que havia nascut el 1807.

Venien acompanyats d'un frare i portaven tots una creu vermella a la part esquerra del pit. Al Mas Sobirà, del terme de Bassegoda, on compraren provisions, declararen: «Nosaltres no som lladres i la Creu és el nostre distintiu. Aviat veureu els batallons que ja estan organitzats i aquesta vegada la nostra causa triomfarà». I fent honor a la seva paraula, van pagar religiosament, abans de marxar, totes les despeses que havien fet.

Des del Mas Sobirà, per la bauma de l'Ermità, la font del Sant i el puig de les Canals, van baixar fins a l'església de Sant Aniol d'Aguja, on degueren sadollar la set i la gana després de la llarga caminada, agafant tot seguit el camí del Salt de la Núvia i fent una breu parada a la casa gran de la Quera, masia on llogaren els serveis d'un guia que els menà fins al coll de Talaixà, davallant posteriorment cap a la vall d'Hortmoier i el Grau d'Escales. Aquí acomiadaren el guia i per Oix, Castellfollit de la Roca, Begudà i Batet -deixant a la dreta la vila d'Olot-, accediren a la comarca del Collsacabra pel cèlebre camí del Grau. Hom sospita que la intenció dels invasors carlins consistia a provocar un alçament dels habitants de la Garrotxa i de la Plana de Vic, tradicionalment afectes a les seves idees, a l'objecte de revifar la guerra perduda un any abans. Aquesta fou, al nostre entendre, la idea inicial. Però la gent, cansada de set anys de constants sofriments, de fam i de guerra, no els secundà en absolut. Aleshores, davant del fracàs inesperat, els carlins es plantejaren la possibilitat de tornar a França. Els altres, o sigui, la major part, restaren al Principat i es convertiren en trabucaires, per l'arma que portaven, sense deixar, però, de ser carlins.

Llevat d'algunes topades intrascendents amb les forces del Govern, a l'Alta Garrotxa, en el decurs de la segona meitat

de l'any 1841, mentre posaven en funcionament una minsa infraestructura, els trabucaires es mantingueren amagats a les muntanyes i en masies de difícil localització i accés. De finals d'aquell any, ens ha arribat la notícia que un dels seus capitosts, En Rafael Sala i Domènec, «Planademunt», fill del mas del mateix nom, del terme de Santa Pau, i un dels lloctinents de Ramon «Felip», s'havia presentat amb alguns de la seva banda a Can Tura, de Sant Aniol de Finestres, un hostel que encara avui rutlla, on s'havia suscitat una discussió, seguida d'una batussa, en la qual resultà ferit Miquel Llistosella, propietari del veïnat. Naturalment, «Planademunt» i els seus homes es feren fonedissos d'immediat.

El primer segrestament documentat portat a terme pels trabucaires fou el de l'hisendat de la Cellera de Ter (la Selva), senyor Josep Vergés i del Vilar, propietari de Can Sabenc, fet presoner el dia 30 de gener de 1842, diumenge, mentre assistia a la missa major. El rescat, de 400 unces, fou pagat amb un préstec de l'Ajuntament de Girona perquè el senyor Vergés i del Vilar n'havia estat regidor.

A la Garrotxa, segons la tradició, es van fer diversos segrestaments, però no se'n tenen notícies fefaents. Sí que n'hi ha, en canvi, de notícies, del d'en Lluís Plantés, propietari del mas Los de Tortellà, el 15 de març de 1842. El senyor Plantés fou traslladat a França i romangué vigilat en un lloc desconegut mentre es feien tractes per tal d'alliberar-lo. Quan s'arribà a un acord, fou retornat a Catalunya. El canvi sembla que s'efectuà a l'hostal que hi ha prop del pont d'en Valentí, que l'excursionista Cèsar August Torras denomina Hostal de les Mosques o Ca la Bruta, al peu del camí que puja a Talaixà.

A resultes del segrestament, Lluís Plantés no en fou mai més altre, patint un greu deteriorament de les seves facultats mentals. El dia 28 de març de 1842, una part de la banda de trabucaires, a les ordres de Ramon «Felip» i de «Planademunt», es presenta, a les cinc de la tarda, al poble de Joanetes, de la Vall d'En Bas, prop d'Olot, on els pagesos ballaven en ocasió

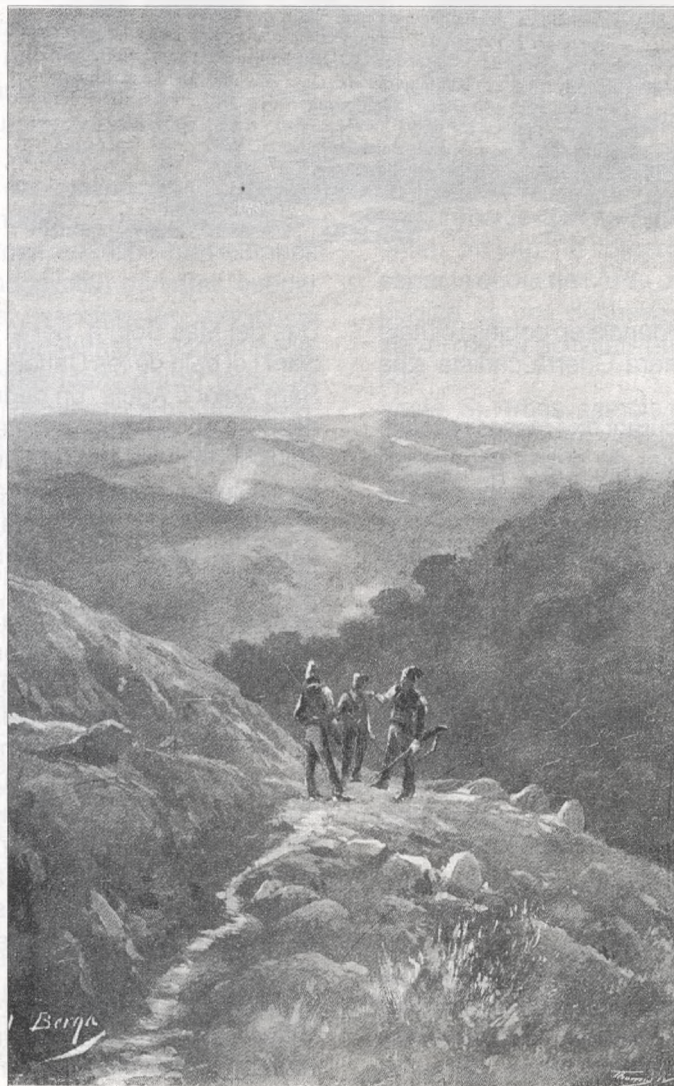
d'una festa local en compa-nyia d'un grup de soldats del destacament de Sant Esteve d'En Bas. Els trabucaires, vint-i-quatre homes en total, sense pensar-s'hi ni un instant, descar-regaren les armes contra el grup de gent amb el resultat de tres paisans morts i ferits un caporal i un soldat del destacament. La resta de militars se salvaren fugint i tancant-se després en una casa propera. Ara bé, la versió oficial no la trobem fins gairebé dos mesos més tard, quan el senyor Vicente Nadal i Ortiz, jutge de primera instància de la «muy leal villa y partido de Olot», reclama Ramon Vicens, àlies «Felip», capitost de bando-lers, Rafael Sala, conegut per *Planademunt* i Josep Camps, conegut per «*En Camps d'Olot*» i a la resta dels autors dels trets d'armes disparats a Joanetes la tarda del 28 de març, essent mort a l'acte Joan Gurt i Estregués, de Falgàs d'En Bas, i posteriorment, Joan Padrosa, de Joanetes, i Ramon Mas-oliver, de Sant Privat, resultant ferits el caporal del Regiment de Guadalajara, Antoni Fornis i els soldats Joan Gutiérrez i Joan López, i contusionat, Francesc Ribas, d'El Mallo, en caure mentre fugia. Això diuen el *DIARIO DE BARCELONA* del primer d'abril i el Boletín Oficial de la Província de

Gerona del 7 de juny de 1842.

Tots els garrotxins recordaran sens dubte, les paraules que encapçalen el primer capítol de *LA PUNYALADA*, de Marià Vayreda. Diuen així:

«Mai com aquell any m'havia semblat trista la diada de l'aplec dels francesos a Sant Aniol»

Vayreda no diu quin any era *aquell any* que en el sermó de Mossèn Jeroni se'ns dibuixa negre i paorós, amb la característica fam de la postguerra i el perill constant dels trabucaires, considerats arreu com els veritables amos del país. Doncs era l'any 1842, i el dia exacte el primer de maig, diada de Sant Aniol, el sant del Vivarès, a la vora dreta del Roine. L'aplec dels francesos, denominació relativament moderna, s'havia celebrat sempre en aquesta data i no fou fins molt més tard que es traslladà al dilluns de Pentecosta. Algun testimoni presencial degué explicar a Marià Vayreda els esdeveniments que van tenir lloc aquell dia i, el literat, els aprofità per introduir-los a la seva obra. Però allò que en

realitat havia passat era el següent:

El dia 1 de maig de 1842, seguint la tradició, la començà a arribar a Sant Aniol d'Aguja molt aviat, perquè l'aplec s'iniciava a primera hora del matí i es perllongava durant tot el dia. Es feien les salutacions habituals i hom jugava, menjava i bevia fins que la campana del temple anunciava el començament de l'ofici solemne. Després, altra vegada jocs i tabola, mentre les dones prepara-ven el tiberi, estenent de bell antuvi unes estovalles de blanchura immaculada damunt la gespa verda.

No se sap amb exactitud en quin moment es presentaren els trabucaires. Fou cosa d'un instant. Entre els xiscles de les dones i el moviment de pànic que provocà entre els homes l'aparició dels bandolers comandats pel famós i temut Ramon «Felip», es convertiren de cop en els dominadors absoluts de l'aplec de Sant Aniol. Si sabien o sospitaven la presència en aquell lloc d'un grup de milicians de Tortellà, sempre serà una incògnita. Sigui com sigui, els nacionals i els trabucaires s'enfrontaren, probablement, a iniciativa d'aquests darrers, fent ús de les armes de foc que portaven. Les conseqüències de la topada resultaren greus per als de Tortellà, ja que dos d'ells van morir de seguida i els tres restants fugiren com podien rostos avall.

En un primer moment, els rumors parlaven de cinc nacionals de Tortellà morts, nombre que en successives informacions es va reduir a dos. Aquests dos homes,

sacrificats

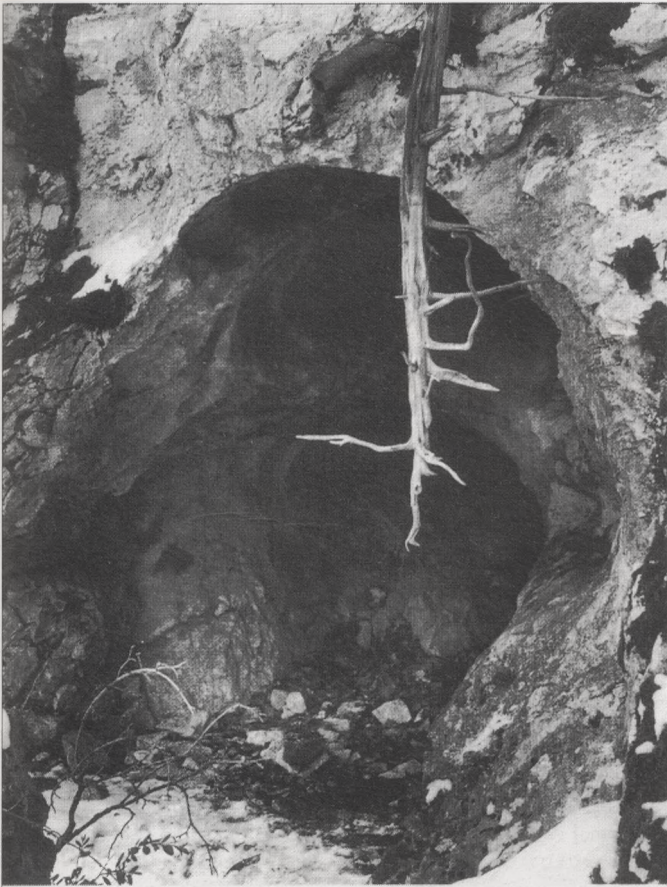
pels trabucaires foren: Joan Santaló, treballador o jornaler, casat amb Francesca Brugué i pare de tres fills, i Jaume Busquets, casat amb Rosa Ripoll, de la qual tenia un fill menor i estava a punt de tenir-ne un altre.

Vint-i-cinc dies més tard, el jutge de primera instància d'Olot, Vicente Nadal, emplaça «Felip» i «Planademunt» pels fets de Sant Aniol. Com tenien per costum, els bandolers no en van fer cap cas.

Aquesta fou, possiblement, la darrera actuació important dels trabucaires de Ramon «Felip» a la Garrotxa. Abans, el 6 d'abril, concretament, havia tingut lloc la topada de l'Esparra, al municipi de Riudarenes (la Selva), en la qual els trabucaires apallissaren la milícia nacional de Santa Coloma de Farners. I més tard, el 3 de juny, es produí l'assalt a la vila de Ripoll, apoderant-se els bandolers de la població i saquejant-la totalment. Serà interessant fer constar que tant a l'Esparra com a Ripoll hi intervingué, com un trabucaire més, un personatge que després esdevingué famós, sobretot en temps de la darrera carlinada: el general Francesc Savalls i Massot, un baix-empordanès de La Pera.

A finals de juny de 1842 es va saber que Ramon «Felip» havia estat ferit en un combat i que es recuperava, mentrestant, en un amagatall de la muntanya. Hom sospitava que el refugi del bandoler no era gaire lluny del veïnat de la Vola (osona), a l'altra banda del coll de Bracons, de manera que el comandant Antoni Baixeras, de l'exèrcit governamental, reuní tots els metges de la rodalia per interrogar-los sobre els malalts que tenien al seu càrrec. Un d'ells, el de Sant Pere de Torelló, declarà que atenia un home a la masia anomenada la Coma del Coll, que havia estat ferit en un braç i a la mandíbula mentre festejava una noia a Vidrà. Segur ja que es tractava d'en «Felip», el militar organitzà la captura i a primera hora del matí del 2 de juliol de 1842, les tropes, després d'ocupar els llocs estratègics, començaren a pujar la muntanya, però l'ocell ja havia volat. En una cabana propera a la Coma del coll trobaren l'olla al foc, plats i vasos, roba i un rellotge del trabucaire, que residia allà cuidat per dos germans seus. Quan ja es donava la recerca per acabada i els soldats desfeien el camí cap a la Vola, un d'ells va caure damunt d'un pilkó de branques sota el qual s'amagava «Felip», tota vegada que el seu estat físic no el permetia de caminar. Fet presoner, se'l portà en un carro fins a la ciutat de Vic, essent jutjat sumaríssimament el mateix dia i fusellat a dos quarts de vuit del vespre.

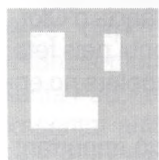
Mort «Felip», es pot donar per acabada la primera tongada dels trabucaires. Caldrà esperar gairebé tres anys més, fins al 1845, per trobar una segona banda organitzada, que havia bandonat la seva ideologia carlina per dedicar-se al robatori, al segrestament i a l'assassinat. Però això ja serà una altra història.

La Cova d'en Massot

VIATJAR DURANT L'ESTIU

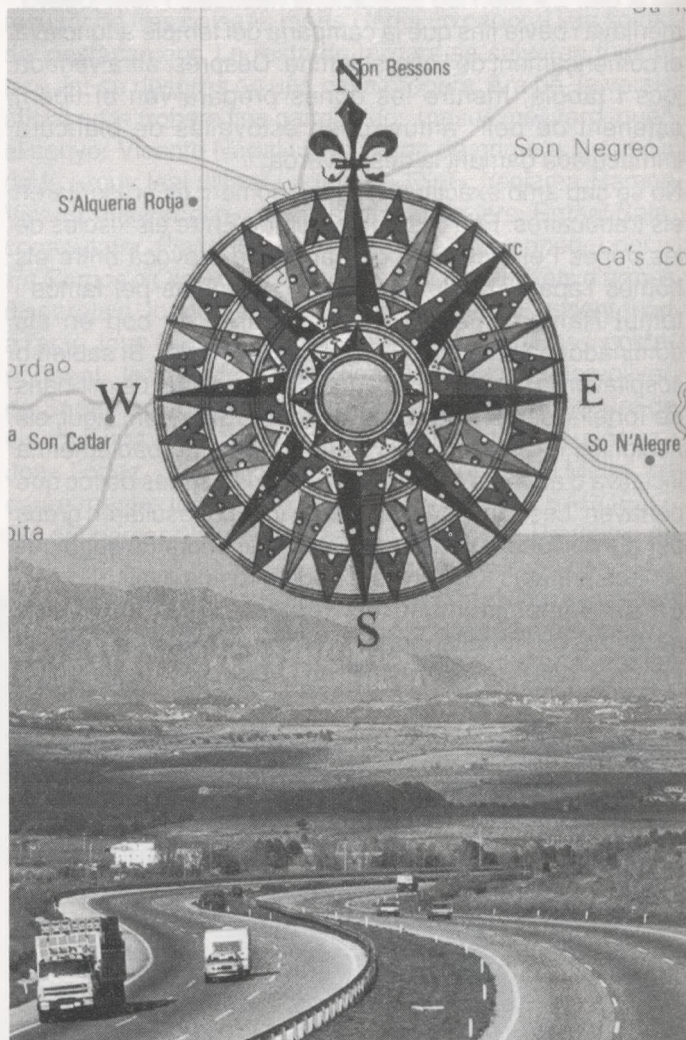

l'estiu és l'època per excel·lència per sortir de casa i anar a veure món. Actualment és pot fer de moltes maneres, des d'anar a una agència de viatges i comprar un paquet que inclogui desplaçament, hotel i visites fins a fer auto-stop amb la motxilla a l'esquena.

El jovent, pel seu esperit aventurer i per qüestions econòmiques (la majoria) opta per l'opció "anar de tirat" la qual cosa no vol dir viatjar sense estar preparat i mínimament organitzat.

Aquesta modalitat permet infinitat de combinacions: comprar un bitllet inter-rail, un bitllet eurotren, reservar estades a diferents albergs, comprar bitllets d'avió amb tarifa d'estudiant, etc. Independentment de la modalitat que s'esculli el que hauran de fer serà buscar informació sobre llocs d'interès, allotjaments i preus. Tota aquesta feina, que resulta molt enriquidora i ja fa venir les ganes de començar el viatge, es pot convertir amb una càrrega feixuga si no se sap on trobar-ho. Fins i tot pot arribar a desanimar al personal i fer-los canviar d'idea.

Un dels serveis que s'ofereix des de l'Oficina Comarcal de Joventut de la Garrotxa, ubicada a la Torre Malagrida, és el de viatgeteca. Disposem de guies de diferents països i ciutats que estan especialment encarades a aquest tipus de viatge, guies d'albergs i càmpings a nivell europeu i mundial, guies d'hotels i

pensions, informació sobre les diferents maneres de viatjar més usades pels joves...

Així mateix tenim a disposició de qui ho sol·liciti sales on poder dissenyar tota l'aventura. Per fer-ho només cal venir a l'Oficina o telefonar al 26 58 59. Bon viatge.

Josep Compte i Clavaguera

Responsable de l'Oficina Comarcal
de Joventut de la Garrotxa

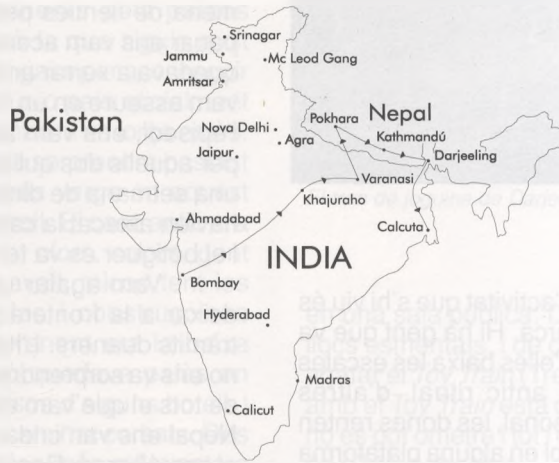
Una volta al món

Part IV

El darrer dia de l'any vam sortir de Bombay en direcció cap a Jhansi per anar a Khajuraho.

Vam passar doncs la nit de cap d'any en una llitera del Punjab Mail. Teníem en el nostre poder una carta que havíem recollit a Bombay però que teníem prohibit obrir fins al nou any i així, el primer que vam fer per encetar-lo va ser descobrir el seu contingut: vam quedar molt il·lusionats en llegir les felicitacions rebudes de part de tots els nostres amics i familiars, que al voltant d'un entranyable dibuix ens desitjaven bona sort. Després de més de vint hores de tren vam arribar a Jhansi amb dues hores de retard quan ja feia un hora que l'autobús cap a Khajuraho havia sortit. Com que no ens volíem quedar en aquella ciutat, per pocs més diners vam llogar un taxi que ens hi va portar.

Els temples de Khajuraho són una de les majors atraccions de l'Índia, són un superb exemple de l'arquitectura Indo-Aryan però són les decoracions en forma de relleus que hi ha als seus murs el que els ha fet realment famosos. Els escultors van esculpir diversos aspectes de la vida de l'Índia de fa mil anys, déus i deesses, guerrers i músics, animals reals i mitològics però dos elements apareixen contínuament amb major preponderància: dones i sexe. De fet, és com si fos una representació en pedra del Kamasutra. Ens vam passar un dia sencer donant-li tómb i vam gastar dos o més carrets de diapositives.

Vam agafar un bus fins a Mahoba, tres hores per fer cinquanta-cinc quilòmetres, per agafar-hi un tren que ens dugués fins a Varanasi. Per arribar a l'estació, vam llogar per primera i única vegada un *ricksaw* de bicicleta. A mig camí, amb mal a la consciència de veure aquell noi traient la llengua, un de nosaltres el va substituir als pedals i així compartir la pena. Això no va ser obstacle però perquè en arribar ens demanés propina i encara no

sabem com no ens va voler cobrar per haver-nos deixat pedalejar. A l'estació vam anar per comprar els bitllets però el venedor ens va dir que no quedaven lliteres i que havíem d'esperar l'arribada del tren per veure si n'hi havia cap de lliure. No sabem per què, però no ens el vam creure i vam demanar que ens ensenyés el llibre de reserves. Vam obtenir els bitllets sense més dilacions.

Varanasi, la ciutat eterna, és una de les ciutats de pelegrinatge de l'Índia, i conseqüentment una de les ciutats més turístiques. Situada a la riba dreta del riu sagrat Ganga (el Ganges), Varanasi ha sigut durant dos mil anys un centre d'aprenentatge i civilització. Va ser a deu quilòmetres d'aquí, en un poble anomenat Sarnath, on Buda va predicar per primera vegada el seu missatge, ara fa vint-i-cinc segles. Més tard la ciutat va esdevenir un centre hindú, però va ser ocupada diverses vegades pels invasors musulmans a partir del segle XI. Varanasi també ha estat coneguda amb el nom de Kashi i Benarés, però el seu nom actual s'ha recuperat d'un nom antic que volia dir *ciutat entre dos rius*, el Varuana i l'Asi. Pels devots hindús la ciutat ha estat sempre un lloc especial. A banda de ser un centre de pelegrinatge, es considera també un lloc especialment auspiciós per a morir-hi, ja que assegura una ruta directa al cel. Avui dia continua essent un centre cultural important, especialment pel que fa a l'aprenentatge del sànscrit i estudiants de tot el país hi fan cap. També ha esdevingut un símbol de la renaixença hindú i ha jugat un paper molt especial en el desenvolupament de l'hindi, la llengua nacional (cal matisar que la llengua oficial és l'anglès). Irònicament és també una de les àrees menys desenvolupades, bàsicament agrària, rural i superpoblada.

La part més espectacular de la ciutat és la riba del riu, on es van alternant embarcadors, escalinates, crematoris i petites drassanes. L'accés al riu és a través de carrerons que ells anomenen portes, que estan numerades i que tenen un significat religiós.

Vista del Macchapuchhare.

Detall dels temples de Khajuraho.

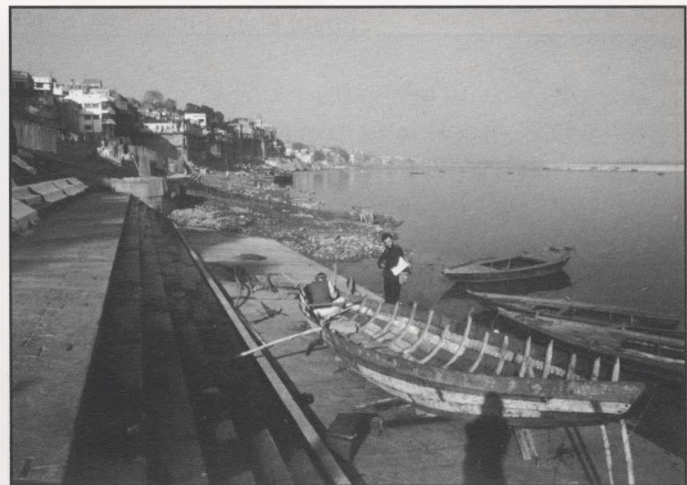
Potser la millor manera d'observar l'activitat que s'hi viu és des del mateix riu damunt d'una barca. Hi ha gent que va recorrent les portes i a cadascuna d'elles baixa les escales i es capbussa al riu seguint un antic ritual, d'altres simplement fan la seva higiene personal, les dones renten la roba, els búfals jauen prenent el sol en alguna plataforma i de tant en tant s'acosten a l'aigua per fer-hi un glop, esporàdicament algú treballa en la construcció d'una nova barca, i el més sorprenent per a nosaltres, els crematoris que, identificats per una columna de fum, aglutinen una gran munió de gent. El ritual funerari consisteix en traslladar la persona morta en una llitera pels carrers de la ciutat fins a la porta més propera i d'aquí fins al crematori. En funció del sexe l'habillen amb roba d'un color o un altre i la cobreixen amb flors. De primer la submergeixen en l'aigua sagrada del Ganga per tal de purificar-la i a continuació disposen la llitera al cim de la pira i tot seguit l'encenen. L'encarregat de la crema va atiant el foc i afegint llenya quan es fa necessari. Familiars i curiosos esperen fins que el foc s'apaga i aleshores el ritual finalitza quan es llencen les cendres al riu. Un autòcton ens va explicar que les famílies han de pagar fortes sumes per comprar la llenya i això fa que siguin poques les que puguin permetre's el luxe de celebrar el funeral seguint aquest ritual ancestral. A vegades inclús n'hi ha que en no poder comprar tota la llenya necessària per cremar completament el cos, llencen també les restes tan sols carbonitzades al riu.

En general la ciutat és força interessant, especialment els carrers del casc antic o *chowk*. Tot passejant-hi vàiem els petits comerços carregats de colors i olors dels diferents productes que s'hi oferien. De sobte un home gran d'aspecte molt humil se'ns va atansar i va començar a conversar amb nosaltres amb un anglès molt polit, gairebé acadèmic. No ens va sorprendre excessivament, perquè el fet que la gent del país es presentessin sense cap motiu especial, era força habitual i pràcticament sempre amb la finalitat de voler vendre't alguna cosa. L'home en qüestió després de demanar-nos pel nostre origen i deixar-nos molt clar que no ens volia vendre ben res, ens va explicar la seva trajectòria espiritual. Havia estat un professor universitari a Bangla Desh, quan un dia va decidir seguir els dictats de la seva religió i optar per una vida allunyada de qualsevol bé material, dedicant el seu temps a la meditació i al cultiu de l'ànima. Amb aquesta història se'ns va posar a la butxaca i de fet el que ens explicava era realment interessant (i suposadament

cert). Quan ens acomiadàvem ens va demanar una petita ajuda i nosaltres en aquell moment vam pensar que, ja hi som!, però només consistia en comprar-li una mica de menjar. Això sí que ens va sorprendre agradablement i del "ja hi som!" vam passar a un sentiment de solidaritat i de bons samaritans. Justament en aquell indret hi havia una botiga precedits per aquell bon home ens hi vam dirigir, contents d'estar a punt de fer una bona obra. La botiga venia tota mena de diferents varietats de llegums i cereals. Vam acordar comprar-li un quilo d'arròs i un de *dal* (una mena de lleties petites). Després de regatejar el preu i pagar ens vam acomiadar i vam marxar mentre l'home es quedava a xerrar amb el botiguer. Al cap d'una estona ens vam asseure en un bar per prendre un refresc i comentant l'episodi, ens vam adonar que havíem pagat més diners per aquells dos quilos de menjar que pel que ens costava una setmana de dinar al restaurant. Una vegada més ens havien aixecat la camisa: la conxorxa entre el "bon home" i el botiguer es va fer evident.

Vam agafar un autobús cap al Nepal que ens va deixar a la frontera per tal de pernoctar-hi i enllestir els tràmits duaners. L'hotel anava inclòs en el bitllet i per tant no ens va sorprendre que fos el pitjor, més brut i més nefast de tots el que vam estar. Dues novetats només d'entrar al Nepal ens van cridar l'atenció: el retorn de la Coca-Cola i el canvi horari. Resulta que pel simple fet de diferenciar-se dels indis, els nepalesos avancen l'hora un quart. Sembla que els indis no són bons veïns per a ningú.

Des de la frontera, un altre autobús, aquest cop nepalès, ens va portar fins a Pokhara. El viatge va ser molt accidentat a causa del pèssim estat del vehicle. Primer van haver de canviar una ballesta de la suspensió, la qual cosa ens va retardar dues hores i més tard va fer figa definitivament, la qual cosa ens va obligar a esperar un altre autobús tirats al mig de la carretera durant no sabem quanta estona. Vam arribar a lloc ben entrada la matinada i vam provocar un bon rebombori mentre cercàvem hotel; la ciutat estava completament deserta i silenciosa, com si fos un poblet, tot i ser la segona més gran del país. No vam tenir massa sort amb el temps durant la nostra estada però, els pocs moments en que el cel ho permetia vam poder fruit de la magnífica vista que ens oferien la subserrallada dels Annapurna i la muntanya del Macchapuchhare, aquesta realment impressionant. Pokhara no té res d'especial a banda de ser tranquil·la i acollidora, apta per a passar-hi uns dies de relaxació o per iniciar excursions cap

El Ganga a Varanasi.

a les muntanyes de l'Himàlaia. En un bar vam descobrir gent practicant un joc estrany i ens hi vam acostar per xerrar-hi i aprendre a jugar-hi. Els va fer gràcia que ens hi interesséssim i després d'explicar-nos les normes del *karam*, van divertir-se guanyant-nos unes quantes partides.

La carretera fins a Kathmandú, la més important del país, era realment patètica, construïda a mitges pels anglesos i els indis feia pocs anys, semblava un camí de carro amb pocs vestigis de l'asfalt original. Nepal és el país més pobre del món però gaudeix de moltes ajudes internacionals, especialment provinents dels països membres de la Commonwealth i això fa que siguin molt dependents i no sembla que s'apressin gaire per aconseguir ser autosuficients. Nepal és també l'únic país oficialment hindú del món, tot i que el budisme també hi és força estès. La capital és força turística i això ens va sorprendre bastant perquè ens imaginàvem que seria més verge en aquest sentit, però tot i això ens va agradar molt. El casc antic era molt viu, amb botigues de tota mena, olors, colors, gent carregada de mercaderies amunt i avall, micos fent les gràcies de tothom. Hi havia temples i construccions religioses per tot arreu. Un fet sorprenent era la baixa estatura de la gent autòctona i això quedava palès en l'alçada de les habitacions i passadissos d'alguns hotels i botigues, per on tot sovint havíem de caminar corbats. Des d'aquí vam fer diverses excursions, les més rellevants a

El tren de joguina de Darjeeling.

en una sala pública. Després de fer les vistes de rigor als llocs esmentats, i de comprar te per enviar-lo a casa, vam agafar el *Toy Train* (Tren de Juguina) direcció sud. El viatge amb el *Toy Train* està catalogat d'experiència superba que no es pot ometre i tot i que és interessant i a trossos divertit, no n'hi ha per tant.

Calcuta va ser la darrera etapa de la nostra estada a l'Índia. Aquí va ser l'únic lloc on vam veure els famosos "monstres" humans i realment era un espectacle deplorable. També va ser l'únic lloc on vam veure *ricksaws* estirats per persones. La ciutat donava una impressió general de deixadesa i brutícia. De tota manera era plena de vestigis colonials, com palaus i grans avingudes. Els mercats eren com la majoria de mercats del país i realment no hi havia res especialment remarcable.

A aquestes alçades ja estàvem força tips dels indis, una sensació que no hem experimentat a cap altre lloc del món. Vam estar molt contents quan vam anar a comprar els bitllets per anar cap a Tailàndia.

A l'aeroport encara hauríem de tenir un altre enfrontament amb un indi, quan el guarda fronterer va intentar quedar-se amb el nostre tabac i l'encenedor. Força enfadats, li vam treure un dels cigarrets que s'havia posat a la boca, li vam dir a reveure, i vam creuar la "ratlla".

Xavi Morera i Jordi Güell

Terrissaires al carrer a Bhaktapur.

Patan i a Bhaktapur i Nagarkot. A Patan, just al sud de Kathmandú, és la ciutat més budista del país i hi havia temples força interessants i una fàbrica de teixits regida per refugiats tibetans i per donar feina a d'altres refugiats. A Bhaktapur vam poder veure com es construïen objectes de terrissa artesanament i des d'aquí, vam pujar a Nagarkot des d'on vam poder gaudir d'una espectacular vista de la carena dels Himàlaies, des del Dhaulagiri a l'oest, fins al Kanchenjunga a l'est. Llàstima que era força difícil discernir clarament els contorns de les muntanyes i tot i que un nepalès ens l'assenyalava, no vam quedar massa convençuts d'haver identificat l'Everest.

Vam creuar el Nepal en direcció est per tornar a l'Índia, i anar cap a Darjeeling. Vam creuar la frontera per Siliguri des d'on un altre bus ens va portar a la nostra destinació. El lloc és famós pels cultius de te, l'Institut de Muntanya de l'Himàlaia i un patètic zoo. També és un bon lloc per relaxar-s'hi i per anar a veure pel·lícules de vídeo

SHAKESPEARE I COMPANYIA

————— LLIBRERIA —————

Passeig de Barcelona, 1 - 17800 OLOT - Tel. i Fax. 26 71 56

Sobre el coneixement del context cultural

En el darrer article vèiem que se'ns pot fer veritablement difícil decidir quin és el nostre *target* -parlant des de l'argot del màrketig-, el grup o grups socials cap als quals ens adrecem. Evidentment, podem dissenyar projectes concrets per a grups concrets (joves, mestresses de casa, iaïos o obrers que treballin de nits) però quan pensem en una

política cultural de ciutat cal pensar en aquella entelèquia que se sol anomenar *el conjunt de la població*. I com que el conjunt de la població no està suficientment organitzat per tal de canalitzar la seva demanda, hom ha de dissenyar estratègies de captació dels anhels col·lectius, més enllà del que podrien semblar els canals establerts: el volum de persones que s'abstenen de votar en qualsevol tipus de contesa electoral ens pot fer pensar que els grups o partits polítics són poc significatius; probablement, el nombre de ciutadans inscrits en associacions sigui més elevat, però possiblement hi hagi un gran desfassament entre inscrits i participants actius. Per altra banda, són escasses les associacions cíviques o culturals que tenen una participació activa en el disseny de la ciutat, ja que la majoria mantenen un activisme de tipus endogen.

I és aquí on entren els estudis i estadístiques culturals. Quan l'administració pública comença a finançar la cultura, comença també a interessar-se per saber qui són els usuaris, els receptors d'aquests diners que sempre semblen anar a parar a un pou sense fons i que sempre són insuficients. Tot i que certs països tenen una tradició més llarga en l'anàlisi dels usos i costums culturals, podem establir que en aquest darrer quart del nostre segle, sobretot de finals dels 60', és quan s'hi han destinat més recursos, s'han fet més enquestes i s'han editat més publicacions. Els estudis de públic i les comparacions d'audiències en equipaments similars són els objectius més corrents d'aquestes anàlisis, però també s'utilitzen per descobrir el públic objectiu, el públic probable i els buits en una programació o en un equipament cultural. Finalment, trobem els estudis d'hàbits de consum cultural, dels quals s'extreu la demanda social sobre el sector cultural.

I malgrat acceptar el marge d'error que puguin tenir o la tendència a l'homogeneïtzació que puguin semblar exposar, hem d'acordar que se'n desprenen dues possibles lectures bàsiques i diametralment oposades:

* la constatació que res ha canviat i que sempre *tot és igual*. L'art contemporani continua essent un misteri per la majoria

dels mortals, el teatre i la música mantenen els seus fidels, però minsos, adeptes, els editors de llibres segueixen en la misèria i les desigualtats socio-econòmiques i geogràfiques d'accés a la cultura resten com anys enrera.

* la il·lusió, alimentada per dades que canvien o tenen certes oscil·lacions, d'un context *mai vist*, que pot arribar a provocar una veritable revolució cultural que començaria amb el declivi del llibre i el triomf

definitiu dels medis àudio-visuals.

Tot i això, podem estar d'acord amb qualsevol memòria de les que apareixen a principis d'any a qualsevol equipament o servei cultural: la tendència general manifesta una curiositat cultural més gran per part dels ciutadans i les xifres d'usuaris de museus, biblioteques o teatres augmenta per sobre de períodes anteriors al mostrejat. El grau d'escolarització, el desenvolupament de les indústries culturals, les polítiques culturals d'oferta i de dinamització segurament han col·laborat a reduir les distàncies que separaven els ciutadans de la cultura. Però compte! No hem de confondre difusió amb democratització: si la freqüència d'ús d'aquests equipaments ha augmentat, és, sobretot, perquè la població en ella mateixa ha augmentat, perquè l'oferta cultural en ella mateixa també ha crescut i, en molts casos, perquè el turisme, cultural o no, també s'ha anat desenvolupant.

El problema bàsic, però, el que ja apareixia en els primers estudis i enquestes, continua essent el mateix: la disparitat de medis d'accés a la cultura, ja siguin geogràfics, socials, econòmics, físics, formatius, ... Com decidir, doncs, si fem cas d'aquell *sempre igual* o d'aquell *mai vist*?

La millor possibilitat per aconseguir una visió realista i àmplia de la qüestió sembla que podria ser el constant contrast entre les dues il·lusions: als dubtes que ens puguin generar els factors que semblen recolzar la teoria de la perennitat dels comportaments culturals i de la homogeneïtzació i mitjanització de la societat i dels universos culturals hi haurem d'afegir i acarar una veritable reflexió sobre els factors que en aquest darrer quart de segle han fet possible la seva renovació i, en molts casos, el seu esclat.

Tena Busquets

Articles interactius. Núm. 3

Dissenyi's vostè mateix una política cultural (o ningú no ho farà per vostè)

*Sèrie inspirada en el llibre *De l'exclusió a l'eclecticisme*, d'Olivier Donnant.

Màquines i estructures industrials

Una casualitat ha fet que ens arribés aquest article a les mans, en un moment oportuníssim per pensar sobre el futur del nostre patrimoni industrial

Des de finals del segle XIX, les màquines i les estructures industrials han servit per alguna cosa més que per a produir objectes i configurar formes i espais que han tingut un especial protagonisme en aquest segle. Han servit, també, per inspirar artistes que hi han vist un motiu prou adient per configurar les seves obres d'art.

A començaments de segle, Picasso ja va començar a fixar la seva mirada en fàbriques com la d'Horta d'Ebre, cosa que havia fet també Cézanne respecte a les de L'Estaque. En el cubisme, la figura de Léger ens donaria una veritable lliço plàstica valorativa de les estructures industrials.

Els expressionistes, com Kirchner o Max Beckmann, van copsar en les seves obres des d'estacions de trens fins a fàbriques, ponts metàl·lics, telefèrics, xeme-neies, barris industrials, etc., però els "ismes" avantgardistes que van estar més essencialment vinculats a la revolució industrial, a les màquines, al moviment, al soroll, a les estructures, ..., foren el *constructivisme rus*, a partir de la figura de **Tatlin** i el seu monument a la III Internacional, el *futurisme italià*, a partir de les idees de **Marinetti**, el *dadaisme*, a partir de **Duchamp** i de **Picabia** i la *Nova Objectivitat* alemanya ("Neue Sachlichkeit") en les obres de figures com **Grossberg**, **Karl Hubbuc**, etc.

Voldria, però, ara, al fil d'aquesta incidència que avui arriba fins a les obres de **Tinguely** o **Panamarenko**, reflexionar sobre el fet que hagin estat els artistes en tant que persones compromeses amb el seu temps, els qui han sabut comprendre i valorar el mecanicisme i les estructures industrials.

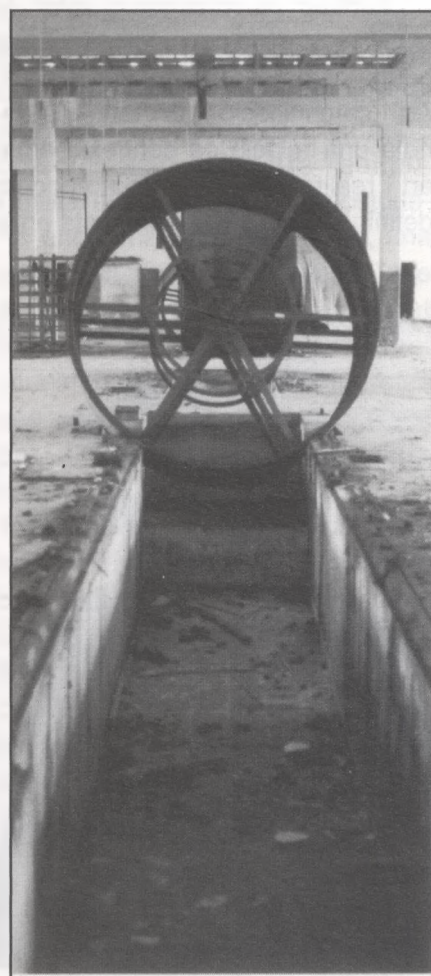
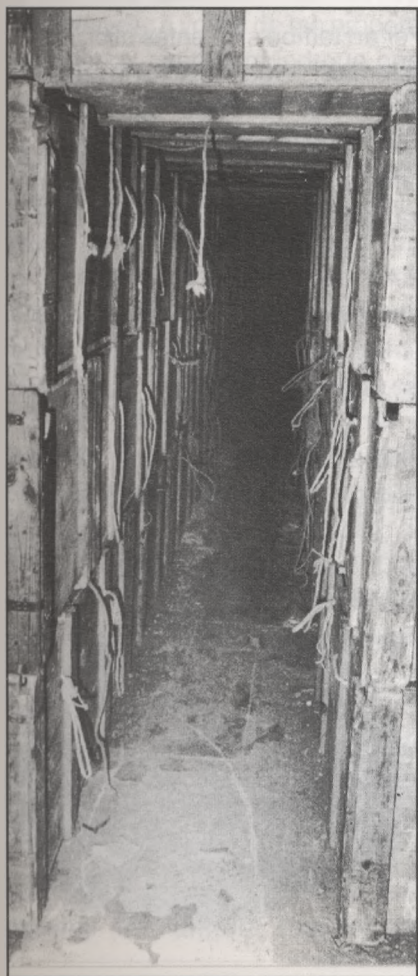
Els artistes han estat capaços de crear obres a partir d'aquesta estètica i costa comprendre que pobles que s'han aixecat gràcies al desenvolupament industrial, continuen veient el paisatge només com una representació "idíl·lica", exempta de qualsevol motiu vinculat a la indústria, i valoren molt poc les màquines d'aquesta revolució que esdevenen obsoletes i desapareixen d'un dia per l'altre, víctimes d'una societat sense escrúpols que no és capaç de tenir un respectuós tractament envers elles.

Les màquines, les fàbriques, les estructures industrials, formen part d'un patrimoni tan important com la natura i si no volem que el dia de demà ens acusin d'irresponsables envers els elements que durant més de cent anys han conformat la història d'un poble treballador, hauríem de pensar una mica més en com deixar un llegat

històric, adequadament presentat, a les futures generacions que mostraran interès per aquest vessant de la mateixa manera que nosaltres en tenim per tot allò que configura els nostres antecedents.

I desenvolupar aquesta tasca no vol pas dir fer només un museu on s'apilin les màquines, sinó ésser conscients d'una responsabilitat i d'una planificació acurada d'accions, projectes d'investigació, treballs científics, recopilació documental, exposicions..., que ens portin a assolir uns objectius que no poden esperar gaire temps més a definir i a acomplir adequadament.

Lluís Badosa Conill

"L'Art i Olot"

Des de 440 metres sobre el nivell del mar

Elements per a un debat necessari

art A.

1. - Genèricament, l'Art és un concepte divers, amb multitud de pràctiques i de visions. Això, però, no ens ha de fer caure en actituds polaritzades; que van des d'una visió dogmàtica objectivista, a una altra relativista a l'estil "de gustos ni parlar-ne". Podem, amb esforç, atendre aquesta diversitat i contrastar-la amb unes condicions de presència que conformen uns marcs de situació. Per aquí va la tria del títol: "Art i Olot". Aprofitant la revista "440" i tot allò que significa (mitjà de comunicació, esforç cívic, periodicitat mensual) la del subtítol.

2.- Partirem de constatar el valor i la significació de la conjunció "i". El títol hauria pogut ser Art i funció, Art i ús, Art i comunicació... En totes es denota una relació de connexió entre art i realitat. Relació que no podem definir a priori. Justament, està en la

conjunció "i" el tret que millor aposta per una nova actitud davant l'art. Desenvolupar el que l'art fa o pot arribar a fer i no el que és o hauria de ser.

3- Per reforçar l'apartat anterior, donem una ullada a manera enciclopèdica a les diferents accepcions del terme art:

a) Tendència definitòria general per la qual Art és tot tipus de capacitat creativa-expressiva destinada a un ús estètic. b) Tendència definitòria específica a partir de quines són les arts i de com es classifiquen.

c) Tendència definitòria per la qual es relaciona l'obra d'art amb un judici positiu de base idealista (on art i bellesa són una mateixa cosa), però que es basa sobre l'obra mateixa i sobre la trajectòria en obra dels seus autors.

d) Definició que es basa en **com** es produeix l'obra i les tècniques específiques que això suposa.

Del fet de relacionar les quatre

tendències en podrien sortir les següents apreciacions:

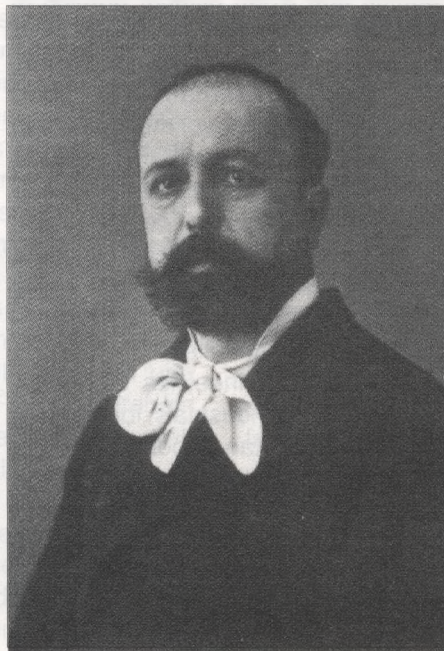
1a. En art, el motiu -la font de l'obra- i l'efecte sobre la realitat -la vivència del públic- (camp de l'estètica) se sumen.

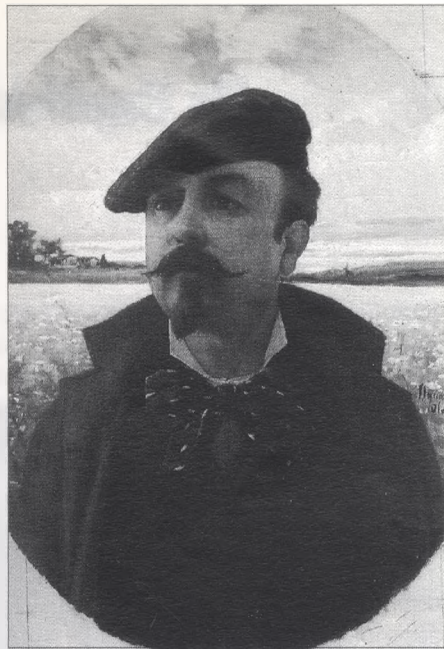
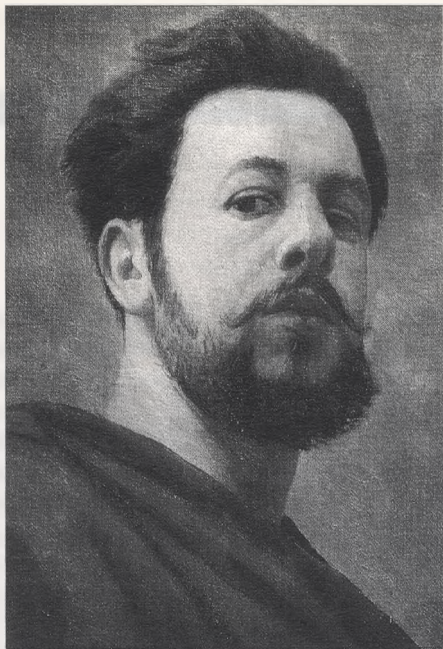
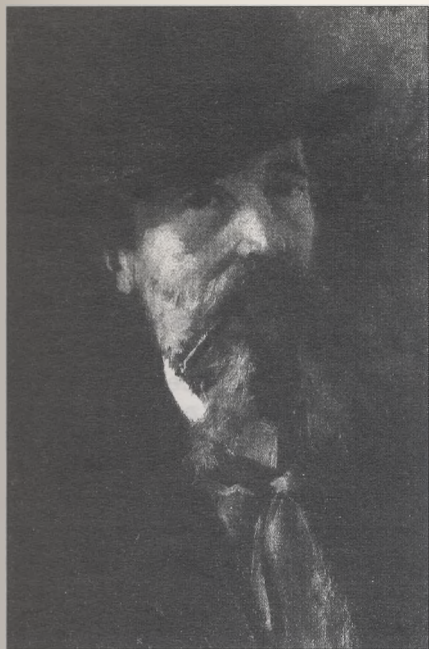
2a. Creació d'una disciplina científica de l'art a partir de les tècniques de l'art (camp encarat tradicionalment per la Història de l'Art).

Nota: La moderna Història de l'Art tendeix a analitzar en l'entorn de les tècniques, elements provinents del camp de l'estètica.

3a. El fet visual com a joc sobre la percepció ha anat produint un espai per a cada una de les arts a partir de la seva capacitat per fer-se. L'art és en certa forma un poder autònom.

Per art també s'ha entès ofici, artífici, destresa i l'orga-nització i la protecció d'aquestes facultats, que no tenen (tradicionalment parlant) interès en l'efecte estètic. Aquestes disciplines hauran de ser pensades com a

objecte colateral a la nostra discussió del qual es poden extreure punts de vista.

4.- Hem vist que art lliga amb estètica, història, mètode... Posar art amb Olot és una altra connexió més, per a nosaltres, la més propera. Ens hi va una quotidianitat sovint infravalorada; a voltes de tan propera li perdem el sentit profund que ben segur té. És en aquest sentit profund que hem de veure-hi, de manera decidida, la connexió entre la nostra realitat i la d'altres llocs. No volem atiar el provincianisme, sinó aprofitar els recursos i vèncer els problemes que ens cauen al damunt com una forma de participar en les solucions. Que Olot és motiu de la Història de l'Art ho demostra sobradament Francesc Fontbona en el seu article "El paisatge en l'Art europeu" inclòs en el catàleg "L'escola d'Olot: J. Berga, J. Vayreda, M. Vayreda". Que Olot participa d'un determinat moviment estètic i poètic català tampoc no se'n pot dubtar. Que a Olot s'han esdevingut fenòmens artístics en concret, l'exemple del paisatge i l'Escola d'Olot ens obliga a no negar-ho. Tot fa pensar que Olot és en la nostra tríada el terme escaient. L'enllaç entre Art i Olot ens permet un ample marge de

matisacions i d'idees que hem de viure i d'utilitzar.

Part B

1.- El títol *L'Escola d'Olot i la seva continuïtat en el segle XX* que coincideix amb el de la taula rodona celebrada el 5 de març de 1993, conté elements de present tan subtils com no estudiats en el nostre context. Un cop admesa la tesi d'una Escola d'Olot a la dècada dels 70 del segle passat, el què de les seves continuïtats ens atany tant als qui estimem la creació i l'activitat cultural com als qui es dediquen al mercat de l'art.

a) Té cabuda l'art de "geni" dintre aquest estat del sistema on els fenòmens formals són controlats per la propoganda dels mitjans d'expressió de masses.

b) La solució estètica de la comunicació de masses omple del tot les expectatives individuals? O en cas contrari, l'espai que deixa, com s'hauria de tractar?

c) Com es controla una cultura de l'oci de caire populista, quan en el fons hi ha tota una veneració dels mites del nostre passat modern?

2.- Ben segur que aquestes qüestions han influït d'alguna manera en el desenvolupament de l'art a Olot, per això parlar d'Escola d'Olot

pot ser buscar-hi el COM. Citant Eugenio Trias: "El sistema ha perdido los elementos que lo legitimaban. Al principio eran religiosos... Y al final, ideológicos, y sobre la base de ciertas ideas universales, los derechos humanos, ciertas utopías sociales, cierta emancipación vía ciencia-tecnología; todo esto se ha hundido." És cert que en l'escola d'Olot hi ha una paradoxa, l'anàlisi de la qual pot significar un esforç de contacte objectiu amb la nostra realitat. Realitat que ha vingut, de la postguerra ençà, marcada per l'acció, una acció solitària en ella mateixa que és hora d'intentar relligar amb un cert estat de consciència. D'aquest alineament en poden sorgir pistes que tant de bo esdevinguin recursos per a l'ús. Pensar en aquesta necessitat és un pas que cal fer. També és bo el sorgiment d'una praxi adequada que serà més assequible com més s'acosti a l'entorn humà. Cal fer l'esforç de llençar propostes en comptes d'esperar de copiar les que ja han estat fetes. És una aposta a llarg termini, però ben segur que serà d'agrair.

Jordi Rovira

Els Beatles a Barcelona, ara fa trenta anys

Era un dissabte realment calorós. S'havia de ser molt fan dels Beatles per anar a la Plaza de Toros Monumental de Barcelona a veure un espectacle que tenia com a atractiu l'actuació de "la mejor atracción del mundo", a la segona part.

Era el 3 de juliol de 1965, ara fa trenta anys. I si dic que s'havia de ser molt fan és perquè la promoció del concert va ser gairebé nul·la i la informació dels mitjans de comunicació de l'època va ser tendenciosa i negativa.

Els BEATLES arribaven en un país on els poders fàctics i els qui s'hi apuntaven, no volien que el jovent "sa" es depravés amb el missatge salvatge que ens arribava d'Anglaterra.

Els fans que vàrem tenir la sort d'aconseguir una entrada i passar pel mig d'aquell núvol gris de protectors de la nostra salut mental, que, per fer-ho més maco, anaven a cavall, vàrem comprovar ràpidament que, malgrat els obstacles i les informacions tendencioses, els BEATLES actuarien davant d'un públic que, a més d'omplir el recinte, coneixia perfectament les cançons i les emocions que li produïrien.

A Barcelona es podien veure cartells, posats per la discogràfica EMI, la casa que editava els seus discos a Espanya, que donaven la benvinguda al grup.

Eren tres quarts d'onze de la nit quan, per fi, varen aparèixer, sortint per la porta de "toriles" i varen entrar a l'escenari.

Havien actuat, entre d'altres, els Sírex, que ja havien posat a to el personal. El presentador era en Rocco Torrebruno, un animador infantil de moda a la Televisió.

Els BEATLES van tocar el *Twist And Shout*, com era habitual en la gira europea del 65, i acabaren amb el *Long Tall Sally*. Van ser dotze les cançons que varen tocar i cantar.

De les que recordo amb especial emoció destacaria l'*m A Loser*, cantada per en John on li va caure l'harmònica a terra i en Paul la hi va recollir i la va tornar a col·locar en el suport com si no hagués passat res. També va ser emocionant escoltar, malgrat les deficiències d'una sonorització de fira, de les fires d'abans, el *Ticket To Ride*, pràcticament acabada d'estrenar, amb les veus d'en John i en Paul més conjuntades que mai. O l'efecte d'acoblament de la guitarra acústica d'en Lennon al *I Feel Fine*. Vàrem tornar a casa, més que caminant, flotant, va ser una experiència inoblidable. S'havia demostrat que, com a la resta del món civilitzat, el fenomen musical i social dels BEATLES era entès i compartit per gran part de la joventut del nostre país.

Josep Maria Francino
Periodista i beatleman

L'obra benèfica del Doctor Fàbregas

Les consultes telefòniques que rep l'Arxiu aporten de tant en tant alguna sorpresa agradable: el coneixement de què algú està investigant, lluny d'Olot i amb documentació no conservada al nostre centre, un tema relacionat, directament o lateralment, amb la nostra ciutat. A finals de l'any passat, Lluís Tintó, bibliotecari de Granollers, s'adreçà a l'Arxiu per a demanar la data en què l'Ajuntament d'Olot va acordar posar el nom d'un carrer en memòria del doctor Francesc Fàbregas, un personatge vinculat, entre altres llocs, a Granollers, i del qual n'estava estudiant la seva vida i la seva obra. Poques setmanes més tard, l'Arxiu rebia fotocòpies d'un reportatge que Lluís Tintó havia publicat en el diari El Nou 9. Tot i que ens consta que Lluís Tintó ha elaborat per al setmanari local un article sobre la relació d'Olot i el doctor Fàbregas, que apareixerà aquest mes de setembre, hem cregut oportú glossar el primer reportatge, més general, que aporta dades curioses sobre el personatge, algunes de les quals afecten també la nostra ciutat.

Francesc de Paula Fàbregas i Mas va néixer a Barcelona l'any 1857 en el si d'una família benestant d'un industrial de la ciutat. Es llicencià en medicina el 1880. L'any 1883 va ingressar a l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya, que presidí del 1911 al 1913. Aquest darrer any fou elegit president del Reial Automòbil Club de Catalunya, càrrec que detentà fins al 1917. El 1891 ingressà en la Societat Econòmica Barcelonesa d'Amics del País i en formà part de la junta com a vice-secretari els anys 1900 i 1901.

El doctor Fàbregas s'havia casat l'any 1905 amb Faustina Mata, nascuda a Barcelona l'any 1866 en una família de rendistes. Havia estat casada en primeres núpcies amb el notari olotí establert a Barcelona Ignasi Plana i Escubós (1863-1903). En morir aquest sense fills, i com a hereva universal dels béns del seu difunt marit, Faustina Mata va rebre una casa del Firal d'Olot i, en una operació que s'allargaria set anys (1907-1914), ajudà a executar l'herència d'Antoni Escubós, l'oncle matern del seu primer marit, mort trenta anys abans. L'actitud protectora de Faustina Mata envers la seva família d'Olot la dugué a comprar amb generositat diverses propietats en aquesta ciutat.

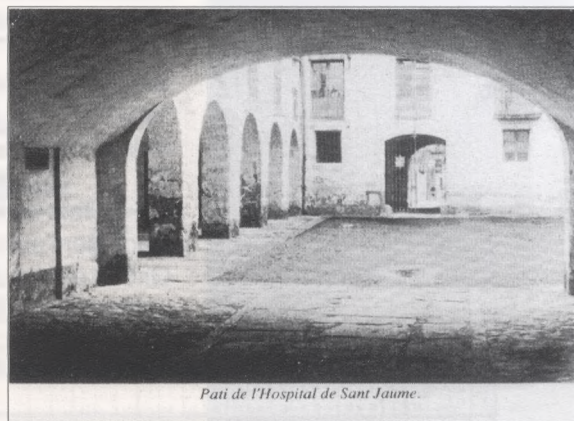
El matrimoni Fàbregas-Mata, que tampoc no tindria descendència, va establir la seva residència al carrer Fontanella de Barcelona. Però, en morir la mare de Faustina (1906) i passar el patrimoni mobiliari al nou

gendre, els viatges de la parella a Olot es van fer més sovintejats. La inclinació benèfica del matrimoni tindria ben aviat la seva traducció a la nostra ciutat: l'any 1916, el doctor Fàbregas costejava la clínica d'operacions annexa a l'Hospital, que havia de substituir aquella antiga *Casa de la Curación* inaugurada l'any 1893 al carrer de les Estires. El doctor Joaquim Danés seria l'encarregat de dur-hi a terme la primera intervenció.

L'obra benèfica del matrimoni Fàbregas-Mata tindria en Granollers un altre gran beneficiari. El doctor Fàbregas va ser el responsable de sufragar les despeses de l'Hospital de la vila, iniciat l'any 1913, i que estaven aturades en esgotar-se els diners de la inscripció popular. (Val a dir que, curiosament, quan el patronat de l'Hospital va encarregar un bust en honor del doctor Fàbregas després de la seva mort, que es va instal·lar als jardins de l'Hospital, ho féu a l'escultor olotí Josep Llitjós i Bassols, mort l'any 1980). El doctor Fàbregas va donar també una empenta decisiva a la construcció de l'escola de Granollers, la qual cosa va determinar que l'Ajuntament de la vila el nomenés fill adoptiu de la ciutat (1928).

A més d'Olot i Granollers, altres llocs van obtenir l'ajuda desinteressada del matrimoni: Sigüenza, Ripoll, l'antic municipi de Palou. I també Barcelona: l'any 1919, el doctor Fàbregas era nomenat vocal de la junta reunificada de les cases de Maternitat i de Caritat de Barcelona i, quatre anys més tard, el 1923, era elegit per ocupar una de les dues vice-presidències de la institució, càrrec que ocuparia fins a la seva mort. Durant tots aquests anys, la inclinació benèfica del matrimoni va tenir en aquest centre el lloc idoni per a la seva generositat.

Faustina Mata va morir l'any 1924; va deixar als familiars d'Olot el que havia rebut per herència del seu primer marit i va nomenar hereu vitalici el seu espòs. Aquest moriria l'any 1933. Ara, articles com el de Lluís Tintó que acabem de glossar, rescaten aquests dos personatges de l'oblit en què sovint han viscut.

Pati de l'Hospital de Sant Jaume.

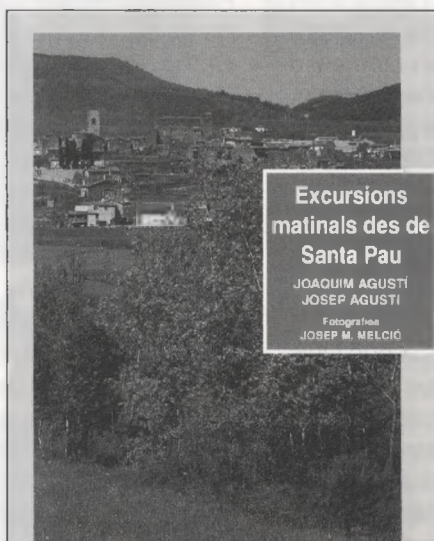

Libres de Batet

Novetats editorials

AGUSTÍ i BASSOLS, Joaquim i AGUSTÍ i PRAT, Josep. *Excursions matinals des de Santa Pau*, Olot: Llibres de Batet. — 52 p.

Guia detallada de vuit itineraris per la zona de Santa Pau amb sortides des de la vila, el Sallent i Sacot. Cinquè quadern de la col·lecció «Guies dels Llibres de Batet».

BUSQUETS i GRABULOSA, Lluís. *Xavier Benguerel: la màscara i el mirall*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995. — 208 p.

Assaig sobre l'obra de Xavier Benguerel (1905-1990), a partir de l'anàlisi dels epistolars de l'escriptor amb d'altres corresponents.

Articles

ARAGÓ, Narcís-Jordi. «L'habitació del periodista», *Revista de Girona*, núm. 170, maig-juny 1995, p. 6.

Record d'una visita que l'autor va fer, fa més de quaranta anys, al despatx de treball del periodista olotí mossèn Carles de Bolòs i Vayreda, aleshores director de *Vida Catòlica*.

SALA i PLANA, Joan. «Joaquim Vayreda», *El MD'A a fons*, Girona: Museu d'Art de Girona, 1995, p. 75-81.

Text de la conferència pronunciada per l'autor en el Museu d'Art de Girona el mes de gener d'enguany, en commemoració del centenari de la mort del pintor.

VILAR i VERGÉS, Josep. «*Les baumes del Corneta*», *Centre Excursionista d'Olot*. Circular per als socis, núm. 116, juliol 1995, p. 18-19.

Dades sobre l'origen del nom d'aquestes dues balnes de l'Alta Garrotxa, que cal situar en el marc de les guerres carlines.

Agost

9

■ Dansa: **Ballet argentí, amb Julio Bocca.**

Lloc: Castell de Peralada

Hora: 22'30

10

■ Concert: **English Chamber Orchestra**

Lloc: Església parroquial de Torroella de Montgrí.

Hora: 22'30 h.

■ Concert: Astun Kiki

Hora: 22'30

Lloc: Plaça del Mig OLOT

12

■ Òpera : "La reina de les fades" de Purcell

Lloc: Castell de Peralada

Hora: 22'30 h.

14

■ Audició: Música ètnica

Lloc: Jardins Biblioteca

Hora: 23 h.

17

■ Concert: **Blussanerus**

Lloc: Plaça del Mig

Hora: 22'30 h.

21

■ Audició: **Música ballable**

Lloc: Jardins Biblioteca

Hora: 23 h.

24

■ Concert: Strips

Lloc: Plaça del Mig

Hora: 22' 30 h.

Setembre

1

■ Conferència: **Iconografia industrial** a càrrec de Lluís Badosa Conill.

Lloc: Cafè Central

Hora: 22'00 h.

7

■ Festes del Tura '95:

Exposicions:

Ceret.

* Museu d'art modern:

Retrospectiva Antoni

Tàpies.

Colera.

* Sala Horizon: Arranz-

Bravo. Pintures.

L'Estartit.

* Sala Centremar:

Narcís Gironell (Interiors

1995)

Olot.

* Fons d'Art. IV Saló

d'estiu Obra diversa.

Palafrugell.

* Sala Josep Gich: Moisès

Villèlia (Escultures)

Pineda de Mar.

* Sala Municipal: Quim

Corominas (Pintures)

Sant Feliu de Guíxols.

* Sala del Monestir: Josep

Miralles (Retrospectiva

1975-1995)

Girona.

* Col·legi d'Arquitectes:

"Un passeig arquitectònic:

recorreguts de Le

Corbusier".

* Museu d'Art: "De la terra

i el foc" (Ceràmica)

* Fontana d'Or: Pujolboira

(gravats)

Es una antiga fàbrica especialitzada en l'elaboració del tortell i la coca de llardons típics d'Olot

Sant Rafael, 5 - Tel. (972) 26 08 59
OLOT (la Garrotxa)

BATÀFIA
RUSSET
1903

Can Japot

Elaboració pròpia d'embotits
c/ Roser, 5 - Tel. 26 10 61
17800 OLOT (Girona)

Ben bé d'Olot!

D R A C

LLIBRES · JOCS

PASSEIG D'EN BLAY, 61 : 17800 OLOT · TEL. /FAX 26 10 30

NO EM MIRIS...

PEP CUESTA

Amb la col.laboració de:

 RÀDIO CLOT
98.1 FM

SOM LÍDERS D'AUDIÈNCIA
